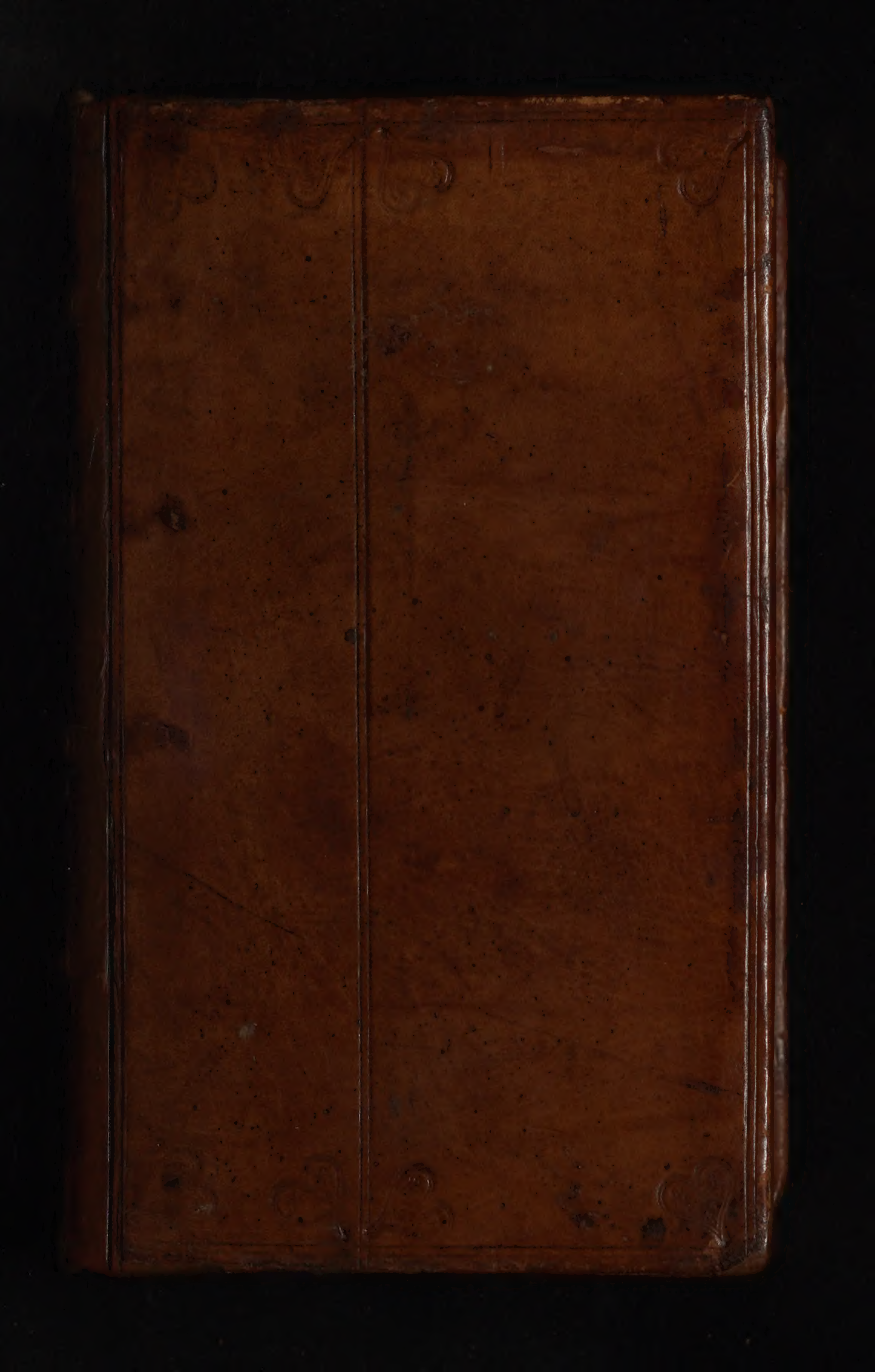

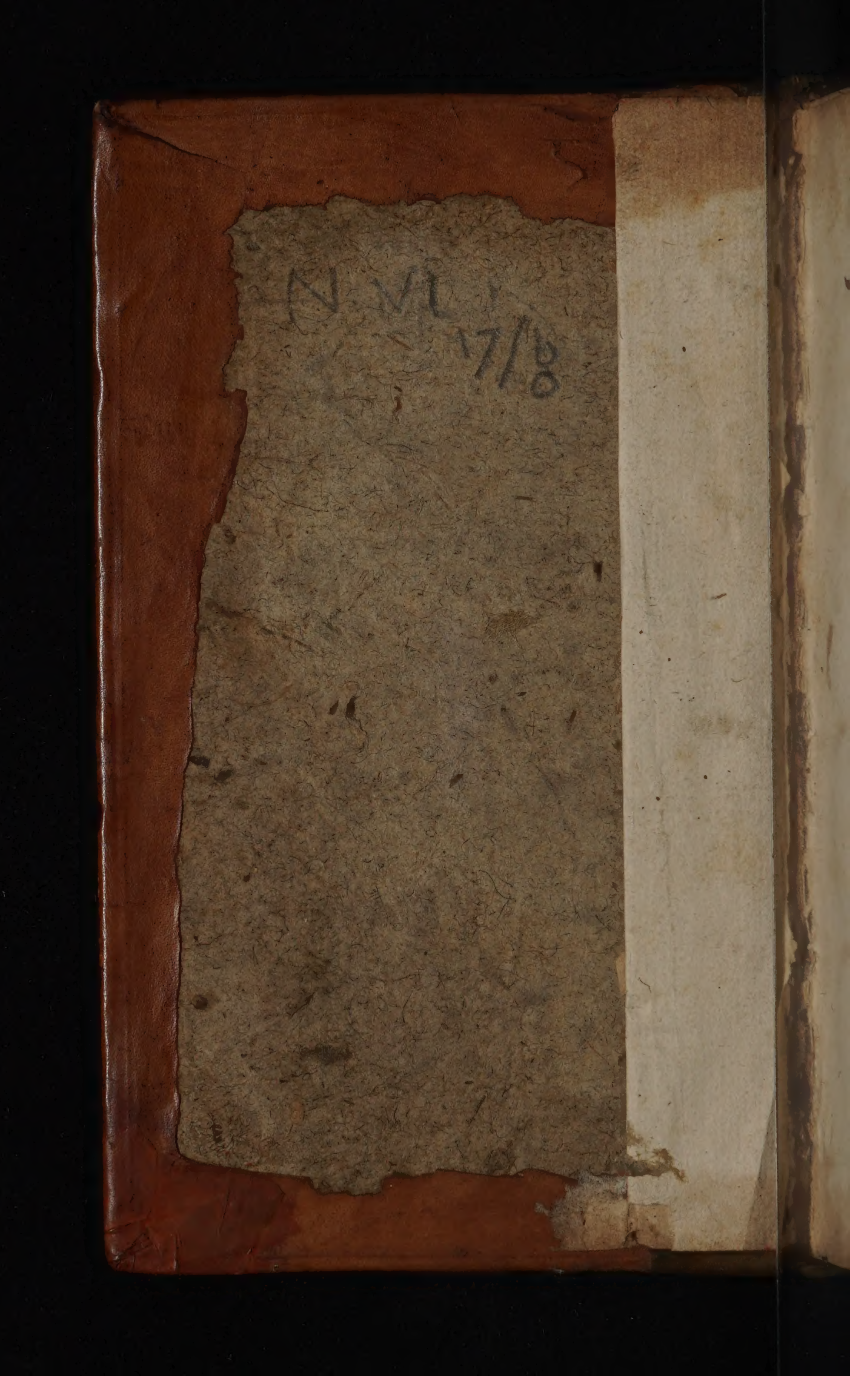
GLAUBER
OPERA MINERALIA

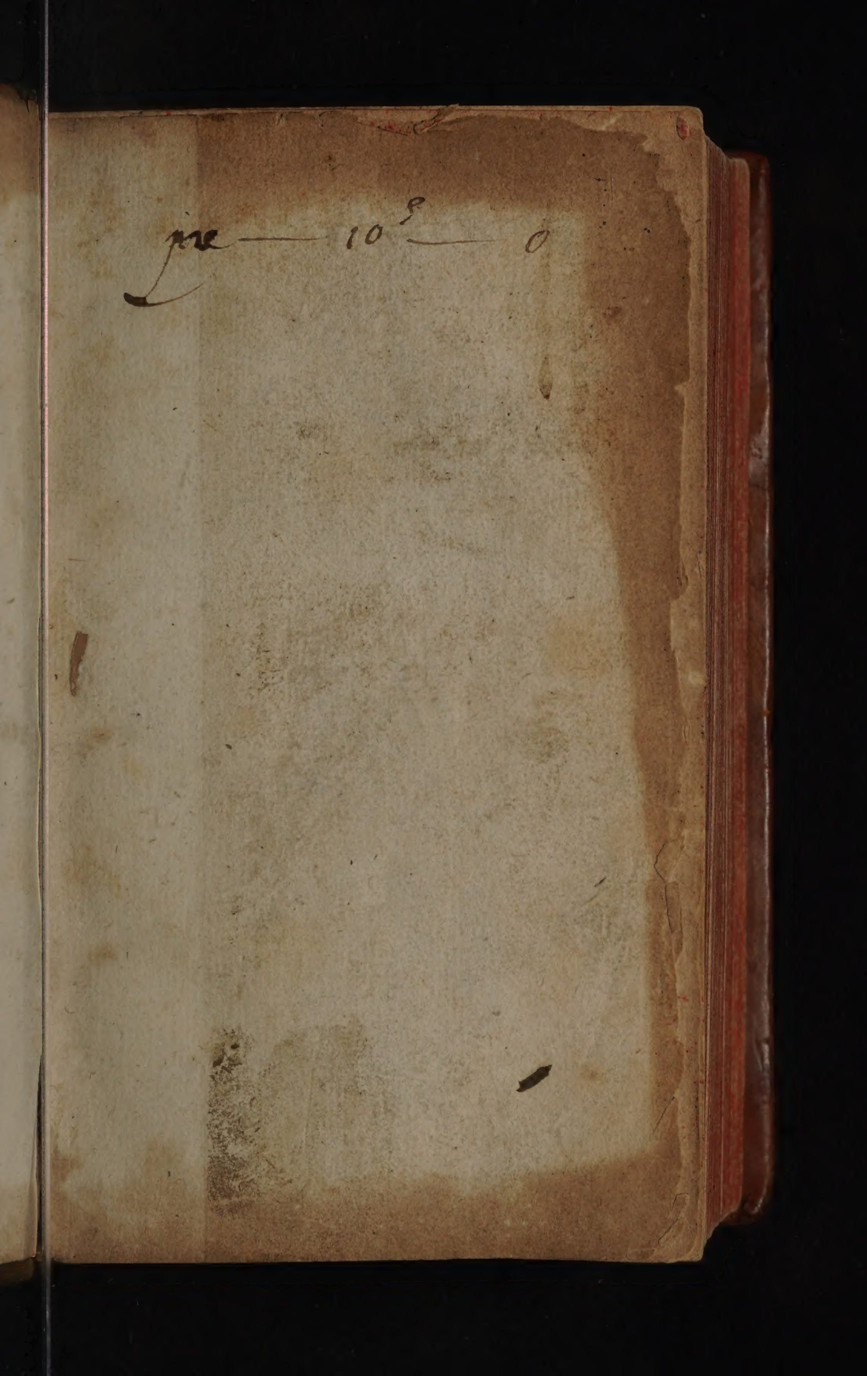
1651

pre — 10 — 0

MIRACULUM MUNDI,

Sive

PLENA PERFECTAQUE

descriptio admirabilis Naturæ, ac Proprietatis potentissimi SUBIECTI,

Ab antiquis

MENSTRUUM UNIVERSALE

Sive

Mercurius Philosophorum dicti:

Quo

Vegetabilia, Animalia & Mineralia facillime in saluberrima Medicamenta, & imperfecta Metalla in permanentia ac perfecta transmutari possunt.

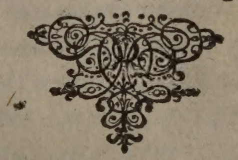
In gratiam secretæ Naturæ Scrutatorum editum,

à

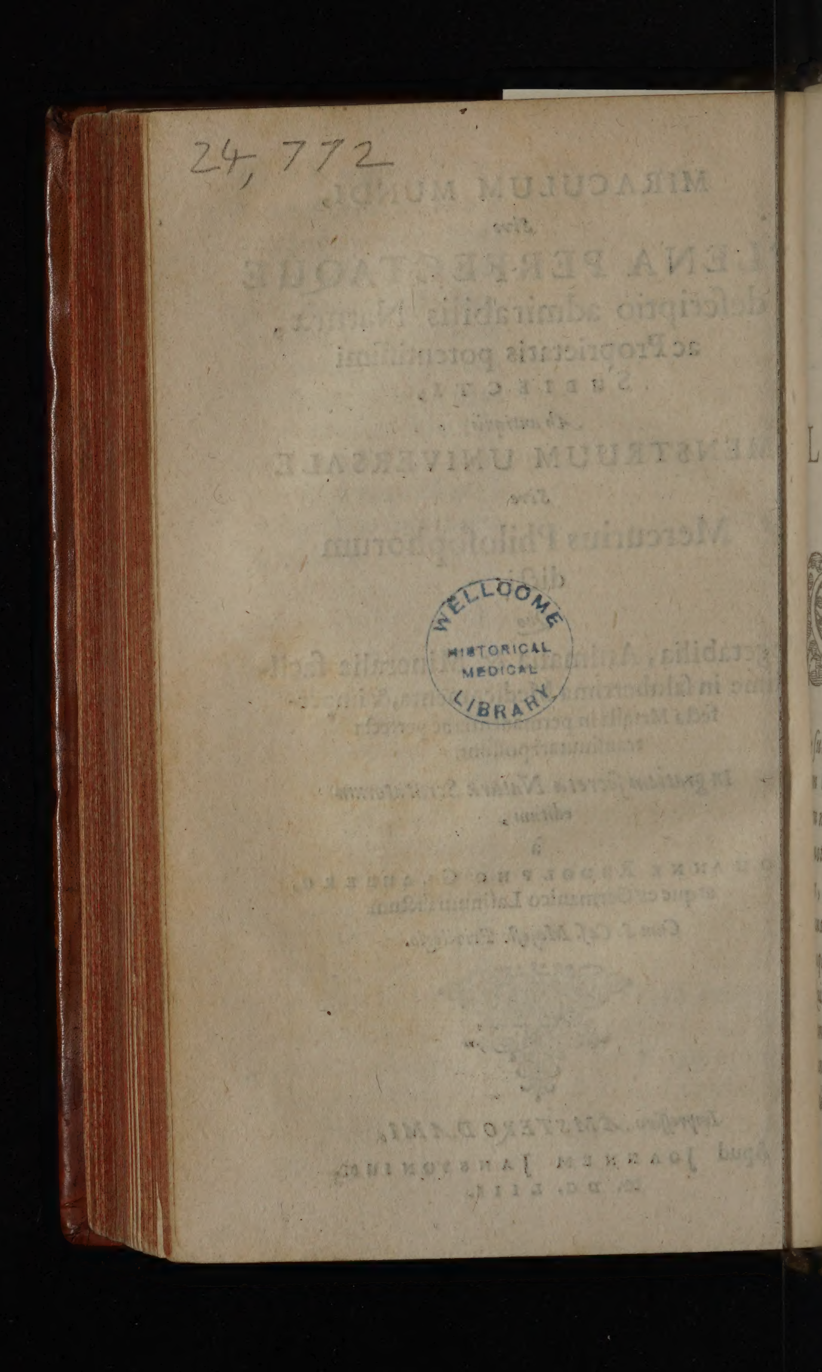
JOHANNE RUDOLPHO GLAUBERO;

atque ex Germanico Latinum factum.

Cum S. Cæs. Majest. Privilegio.

Impressum AMSTERODAMI,
Apud JOANNEM JANSSONIUM.
M. DC. LIII.

PRÆFATIO

Ad

LECTOREM.

QVicunque *hic de incomparabilis Subjecti, ab antiquis Philoſophis* Solvens *ſive* Menſtruum Univerſale *dicti, Proprietate, natura & eſſentia agens libellus occurrit, & ſummarum ipſi à me adſcriptarum virtutum lectione offenditur, ideoque quia captu rem non aſſequitur, fidem derogandam cenſet, ei notum eſſe volo, quicquid ei virium tribuitur, illud nequaquam figmentum, ſomnium vanamque eſſe opinionem, ſed diligenti plurimaque praxi inventam veritatem habendam. Quin vero nonnulli ſint futuri qui hæc in dubium vocantes meras impoſſibilitates judicabunt, facillime conjicio, qui perſpectiſſimum habeo, quanta myſteriorum Naturæ ignoran-*

tiâ præsens mundus, proh dolor, laboret, certus hoc scriptum non omnibus arrisurum: illis qui in Naturæ cognitione aliquousque pervenere, nimis clarum & apertum, imperitis vero, nudis tantum opinionibus refertis, Cimmeriæ tenebræ judicabitur, altero plus, altero minus æquo factitatum esse credente: verum hoc solatio est, quod nondum natum esse sciam, qui omnibus placuerit, vel placere potuerit; præmium quod miser mundus præripere non valet, spretis, instar innocuæ procellæ, hujusmodi incertis judiciis, in futurum exspecto. Qui omnia Cavillatorum ora obthurare velit, ei, honos sit auribus, multum merdæ sit oportet, ut vulgus ait: nec aliam quam ingratitudinis mercedem pravus mundus sinceris hominibus unquam retribuit. Nonne Christum Salvatorem ipsam Virtutem & Veritatem cum suis Apostolis, Sectatoribusque persecutione tandemque morte afflixerunt? quem si plurimi seculi nostri scribæ etiamnum penes se haberent, nova internecione tollere haud erubescerent, cujus multifaria DEI *virtute edita miracula vel impossibilia vel diabolica traducerent, ipsum confestim ad ignem abrepturi. Hæc stupenda malorum ingrati-*

tudo

tudo causa est, cur multa humano generi alias proficua bona in tenebris delilescant. Quam primum enim aliquis creditum sibi talentum juxta CHRISTI *mandatum non defodere, sed in proximi commodum fenori dare contendit, extemplo viperina Pharisæorum progenies proximi emolumento semper invida, veritatem oppugnat, ut vel optimus quisque eorum ludibria non effugiat. Num plus lucri erit, si omnia tua inventa mundo prostitueris, quam si celaveris? Hanc ob causam plura impræsentiarum non agam, saltem quæ miracula hoc* Universali menstruo *patrentur, indigitabo: integrum cuique erit, fidem quantam libuerit, dictis adhibere, mea nil intererit, si vel à nemine credantur, mihi satis fuerit, ubi & qua ratione Veritas sive Naturæ Secreta invenienda sint, ostendisse.*

Quod ad Subjectum *attinet, cujus Naturam & Operationes delibare constitui, hoc isti est simile, cujus in* Opere Minerali *mentionem feci,* Alkahesti *nomine insigne, quam appellationem non absque ratione ei impositam ibidem demonstravi. Cum ergo jam dudum*

optima quorundam Philoſophorum Menſtrua *eodem nomine inclaruerint, mihi verò non conſtet, an illorum meo, meumve illorum viribus ac natura ſimile fuerit, non valde diſcrucior: parum enim refert, diverſa* Menſtrua *eodem nomine gaudere, etiamſi ſibi per omnia non reſpondeant.*

Nam quemadmodum vinum eſt vinum, licet in Germania, Italia, Gallia, Hiſpaniave provenerit, ſingula tamen vinum ſunt, ut ut alterum alteri viribus ac ſapore præcellat, modo natura vireſque, quæ vino ineſſe debent, in eo deprehendantur. Idem de meo Alkaheſto *judicium eſto: Scilicet, quod, ſi vires nomini ſint congruæ, ex quocunque demum* Subjecto *ſit extractum, jure merito eodem quoque nomine nuncupabitur. Quod ut melius aſſequare,* Alkaheſti *nomine intelligo calidiſſimam, igneam, ſiccam ſimulac humidam aquam, corroſiva virtute vacuam; qua* Vegetabilia, Animalia, Mineralia, *non tamen omnia eodem modo, abſque ſtrepitu ſoluta in ſaluberrima medicamenta, ut parte* I. Operis Mineralis *innui, elaborantur. Quia vero ex quo iſta ſcripſi, multi tale* Menſtruum

ſtruum *ex ſuo quiſque* Subjecto *præparare ſunt conati, impoſtores etiam aquam plane corrodentem aliis pro eo porrexerunt, ſe hoc ſecretum à me adeptos eſſe mentientes, idem quod in* Opere Mineral. *deſcripſerim, tum & alter alteri putatitium iſtud* Solvens Univerſale *care vendidit, cujus natales atque præparatio ipſum venditorem lateret, ut ita cæcus cæcum ducens in periculoſa avia ſecum abduxerit, id cum mihi innotuerit, nolens volens lectori palam facere debui, quæ propriè ſit natura* Alkaheſti *mei, quæque ipſius vires, ut erranti ſit norma, qua de ſuo* Alkaheſto, *num meum ſit, dijudicare queat.*

Ergo, hoc incomparabile Subjectum *vocatur* Solvens Univerſale, *quia ejus beneficio multa incredibilia in præparatione bonorum pharmacorum, metallorumque præparatione præſtantur: nemo tamen credat, quod inſtar fortis, regiæ aliusve corrodentis aquæ ſive menſtrui metalla celeriter ac violenter ſolvat, minime gentium; ſed alia prorſus ratione operatur,* Vegetabilia *nempe atque* Animalia *via humida in digeſtione ſolvuntur,*

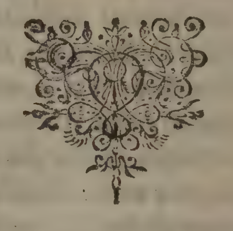
vuntur, in qua ſolutione puriores partes ab impuris ſecernuntur.

Mineralia *vero ac* Metalla *poſſunt & ipſa ipſius beneficio humidâ viâ ſoluta in bona Pharmaca redigi, vel in meliora metalla lavari, purgari & maturari, ſed non eadem felicitate ac celeritate, atque viâ ſiccâ, qua quam plurimæ admirandæ inexpertis incredibiles mutationes, mox prolixius tractandæ perficiuntur. Præter hos 2. ſolvendi modos, quorum (ut rei poſſibilitatem monſtrarem) nonnullis ſciendi copiam feci, adhuc alius longe diverſus occurrit, quo metalla aliaque Subjecta celeriter coram oculis meliorantur, atque in optima medicamenta & puriora corpora maturantur, depurantur, transmutantur: Cujus Solutionis rationes cuivis exponere non opus eſt, maximè, quia iſte labor ſolertem chymicum requirit, paucique ſunt, quibus Naturæ arcana ſcrutari cordi eſt, ſed plurima chymicorum turba vanis proceſſibus ſe divexans nil Solidi in Medicina & Chymia intelligit, qui imaginarii artifices, ubi in vera ſcripta incidunt, eorumque ſenſum obtuſis ſuis cerebellis non aſſequuntur, Au-*

ctoris, maledictis lacerati, industriam, ac indefessum in communicando suo talento præstitum laborem dedignantur, unde fit, ut qui aliquid boni profert, nil præter ingratitudinem expertus, talentum suum defodere, secumque sub tumulum deferre, quam in suum damnum propalare malit. Atque hæc unica est causa, cur hujus menstrui usum in præparandis medicamentis, metallisque meliorandis non sim verbotenus prosecutus, saltem quid ejus adminiculo effici possit, indigitans, ut quid de eo judicandum sit, manifestum fiat, num quod ab aliis pro tali venditatur, isti in Op. Miner. *descripto, & hic sub incudem revocato simile sit, nec ne: haud ambigo, quin multi sint animum desponsuri, animadvertentes, suum* Alkaheſt, *ista quæ meo Menstruo hic adscribo, nullatenus præstare, simulque credituri, non esse rem tam facilem, atque antea putaverant, sed etiamsi ex vili oriatur Subjecto, tamen ejus inventionem & usum longe difficillimum existere. Quicunque enim tale menstruum habet, quo hæc sequentia parantur, ille se* Solvens Universale, *vel* Mercurium Philosophorum, *apertum ad veram Medicinam & Alchymiam ostium,*

 revera

revera possidere gaudebit. Ideo in scrutatorum gratiam nonnihil virtutum viriumque ejus, quantum par est, ut magnalia DEI *indi patefiant, & homo Creatori, omnis boni datori laudandi & gratias agendi materiam nanciscatur, recensere exordiar.*

DE INGENTI VIRTUTE VIRIBUSQUE, nec non admirandi hujus Menſtrui univerſalis natura & proprietate.

TRes præcipuè operationes hujus beneficio præſtari poſſe operæ pretium eſt cognoſcere.

Primò omnia Vegetab. & Animalia in liquorem ſoluta maturat, venenoque ſublato in ſalutaria medicamenta convertit.

2. Mineralia atque Metalla tam humida quam ſicca viâ ſolvit, venena cruditatemque corrigit, maturat & figit, ut bonæ fiant medicinæ, & poſt fixationem bonum ac genuinum ☉ & ☽ exhibeant.

3. Eadem Met. Miner. Lapides, aliaque compacta, 2. prædictis modis non ſolubilia ſubjecta ſolvit, maturat, purificat, horæque ſpacio metalla plus exaltat, quam priores 2. Solutiones toto die non valuerant, quorum in melius mutationem in ſingulas horas obſervare licet: ſolvit Metalla ac Miner. in penetrantem Spiritualitatem, ut Metallum, à menſtruo non ſecernatur,

natur, ſed ex utroque humida juxta ac ſic
ca ſolutio fiat, ex qua purior metalli par
ſive illa ☉ ſit, ſive ☽ (præſertim ſi plur
junctim fuerint ſoluta) poſt præmiſſam f
xationem arte præcipitatur: unde ſatis l
quet, in omnibus imperfectis met. bonur
☉ & ☽. vulgari cupellarum examine no
notabile abſcondi: quæ Operatio, men
ſtruo tantum groſſo modo præparato ab
ſolvitur: quod ſi hic hermaphroditus vo
latilis ac Spiritualis Mercurius rurſus fi
xus ac corporeus evadat, credibile eſt
eum multis numeris ſubtiliorem, penetran
tiorem, efficacioremque ad ſolvenda
alteranda & perficienda corpora eſſe, at
que antea fuerit.

Hic ejus uſus eſt in genere: Speciatin
vero multiplicem ſuam virtutem abund
exerit, ante cujus deſcriptionem non in
conſultum videtur, quodnam ſit commu
ne hujus Subjecti nomen, quidque de eo
vulgus ſentiat, ſubindicare. Quod ut pau-
cis expediam, nil eſt aliud, quam nudum
Sal terræ, ex quo Sal petræ conficitur: ve-
rum, quod quodvis terræ Sal, vel vulgare
Sal petræ harum ſit virium, quas meo Sub-
jecto hic aſſigno, nullus dixero, cum ſua
cuique

cuique usui debeatur ejusdem præparatio, juxta quam diversas virtutes exspectabis. Verbo: Hoc Subjectum, cunctis universæ terræ incolis, singulisque Ordinibus, notissimum esse convenit, quippe quod non modo homini, sed omni insuper Creaturæ pro varia ejus applicatione, commodare vel nocere aptum natum est. Prætermissis ergo Superioribus Magistratibus, quid cuivis Ordini, boni malive inde oriatur, vel quid eum commonefaciat, facto à Spiritualibus, quos vocant, qui omnino tales esse debebant, initio, aperiam.

Nemo, qui vel per transennam res humanas inspicit, ignorat, quam indesinenter omnes omnium religionum theologi de pulpito suis auditoribus inculcent, ut tales sint, in fide ac vita, quales se, cum subito de hoc mundo ad ultimum judicium atque severum tribunal sint abripiendi, fuisse optaverint: id quod rectissime fit, neque toties dicitur, quin, ut frequentius & dicatur, & re ipsa observetur, necessarium est & utile. Quotus vero quisque, exceptis paucis, harum rerum satagit? sane, ipsa experientia teste, nec qui dicit, nec qui audit. Cum Christi ad judicandum

mun-

mundum, adventus, ex improviſo, cur
omnes imparatiſſimi erunt, inſtar fulguri
fulminiſve Superiorum Elementorum, ve
furis nocturni inſtar, continget, (id quo
nemo ibit inficias) temporis illius fulge
tra ac tonitrua. nulla cum re aptius quan
cum hujus Subjecti vi ac potentia conferri
atque adumbrari poſſunt. Homo enim ſ
lethifera tormentarii pulveris compoſitio
ex eo prius confecta eſt, (de qua 2. Fur-
norum parte actum) quam meritò omne
metuere, eoque ſemper ad mortem parat
eſſe debebant; eo mediante oculi ictu, è
medio tollitur. Quæ admonitio ſi non ſe-
dulo fiat, futurum damnum pleriſque ani-
marum paſtoribus, hoc ſibi divinitus in-
junctum munus turpiter negligentibus
imputandum erit: Nam Deus nihil fruſtra
ac ſine cauſa condidit: & quemadmodum
ſerenus dies, jucundiſſimaque atque vivi-
fica Solis lux, æternam lucem vitamque:
cæca, frigida, horrenda, lethalis nox, extre-
mas tenebras, damnationem, mordentem
vermem, æternam mortem & cruciatum
impiorum; ita & terrenum fulgur, ful-
menque Salis petræ celerrimum ac ſubi-
taneum Chriſti adventum nobis ad vivum
depin-

lepingit; quod ut Eccleſiaſtici ſuæ fidei
ommiſſis animabus exponentes, à perdi-
is viis eas revocent, hic notandum offe-
ens, nullius ſiniſtram interpretationem
nihi, qui hoc publici boni gratia ſcripſe-
im, ob id in meam perniciem ceſſuram
onfido.

Juris periti hoc terribile Subjectum ſpe-
ctantes, perpendant, ſi quando Principi-
bus ſui lucri cauſa, ſint bellorum autores,
quibus urbes evertuntur, agri vaſtantur,
cives in exilium aguntur; vel jus faſque
ex gratia pro ſuo lubitu pervertunt, ju-
ſtum condemnant, malo patrocinantur,
perpendant, inquam, alium Judicem, qui
nec largitionibus corrumpitur, nec perſo-
nam reſpicit, inexſpectato adventu ſuo
omnium facta examinaturum, juſtiſſimam-
que pro ſua æquitate ſententiam laturum
eſſe.

Medicis, Chyrurgis, Pharmacopæis hoc
Subjectum, ex quo, vel per quod ſumma
contra naturales hominum morbos me-
dicamina parantur, inſervit: unde vulga-
ris illius Philoſophorum dicti veritas indu-
bitanter aſſeritur: quod ſcilicet ex ſummo
veneno, ſumma contra morbos medicina
ſit

ſit paranda. Nitrum autem deterrimu
eſſe venenum, 2. Furnorum Parte evic
ubi illud ipſi Baſiliſco præferebam:
quod ex eodem Nitro, eoque mediant
optima Medicina ſit præparanda, hic pro
batum eo. Prima Operis Mineralis part
quo pacto, mediante Alkaheſto, & Vege
tab. Anim. Metalliſque multifaria, aliiſqu
multis paraſangis anteponenda medica
menta ſint præparanda, in gratiam Med
corum, Chirurgorum, aliorumque Med
cinæ operam dantium vulgavi.

Multa vero de Medicinis impræſentia
rum diſſerere animus non eſt, ſuffecerit
quarum ſit virium, quibuſque uſibus ho
univerſale Menſtruũ deſtinetur, commons
ſtraſſe. Diximus, illud omni Ordini, ſu
periori juxta atque inferiori, Spirituali a
Seculari, Nobili, ignobili, diviti pauperi
que prodeſſe poſſe: quorum Medicus or
do haud ſane poſtremus eſt cenſendus
Nam ſi rem æqua lance trutines, immorta
lis anima homini ante omnia eſt curanda
poſt illam, Corpus ac naturalis vita, ipſ
poſt animæ ſalutem chariſſima: tandem
bona ac facultates, inſtar accidentis cu-
juſpiam, quæ uti in mundum non attulit,

ita

ita nec ſecum ex mundo deferet, ſed tanquam viliorem partem mundo relinquet. Sanitatem ergo cunctis mundi opibus longe præcellere, cum ſit notiſſimum, quo pacto hujus menſtrui beneficio conſervetur, & amiſſa reciperetur, ut primo loco doceatur, altero, qua ratione honeſtus victus per illud ſit habendus, ipſa ratio flagitat. Si quis enin cornu-copiam habeat divitiarum, morbis doloribuſque obſitus, cui uſui erunt bona, quibus abſque ſano corpore frui non detur?

Quocirca prima Animæ, proximæ corporis ſaluti, tertia demum cura externis bonis naturæ lege debetur. Cum homo veram in Deum fidem habet, cum pacata erga proximum conſcientia, tunc demum bonis caducis, hilari animo, temperanter & cum gratiarum actione ad Dei gloriam frui licebit. Corporis ſanitatem, honeſtumque victum ex præfato Subjecto ſufficienter peti poſſe, monſtrare aggredior, animæ verò felicitatem viris ad hoc à Deo deſtinatis committo, quibus pro animabus ſuæ curæ creditis, ſed incuriâ malitiâve neglectis, in avia abreptis, æternoq; exitio perditis, ſatis exacta ratio olim erit reddenda.

Huic promiſſo ut ſatisfaciam, quæ in
audita iſtius Subjecti beneficio in Medici
nâ edi poſſint, revelare auſpicor, proxim
poſt Deum, in naturalibus morbis, homir
omni miſeriarum genere obnoxio, ſolat
ac ſalutis tabulâ.

Morborum enim veſtigantes originen
non invenimus aliam præter Peccatum
quod protoplaſtæ noſtri ſua tranſgreſſion
nobis hæreditarium fecêre, omnipoten
vero ſit laus, quod mediatorem eſt gratif
catus Jeſum Chriſtum, qui ſuo ad Cruc
uſque mortem obſequio cœleſti Patri nc
reconciliavit, primorum parentum inob
dientiam expiavit, ex morte liberavit, viar
ad vitam patefecit: nihilominus tame
maledictio incumbit nobis, ut omnes ſum
mis doloribus in lucem editi, perenni cu
rarum ærumnarumque tempeſtate adole
ſcentes, moleſtiis fracti, ac deficientes, a
extremum terribili morte, contra cuju
vim nullum in hortis medicamen eſt, abri
piamur. Sed quia, quicquid vitæ uſur
gaudet, mortem quantum ac quamdiu po
teſt, declinat, morbuſque ejus prodromu
& eſt & habetur vulgo, mirum non eſt,
eam pro virili, quoad Deus permittit, tar
tiſpe

tiſper vitemus & arceamus. Omnis Crea-
tura in terra, aqua, ſuper terra, & in aëre,
ad minimum uſque vermiculum, quam-
diu valet, à morte ſe tuetur, quin qua ra-
tione illa ad præfixum uſque vitæ termi-
num ſit cavenda, ipſe Deus animantibus
inſculpſit, & ſi fortè una ab alia caſu ſtu-
diove lædatur, quid ſibi ſit levamini, cujus
ope, ſi modo ejus copia detur, nec ab eo
excludatur, illatum damnum reficiat, pa-
terne eſt largitus: Solus homo hoc naturâ
neſcit, ſed indefeſſo ſtudio id addiſcere ne-
ceſſe habet, unde nullum animalium plu-
ribus morbis miſeriiſque ſubjacet, quam
homo, quod totum peccato acceptum eſt
ferendum.

Qui miſeriarum, cruciatuum, morbo-
rumque fons cum ſolum peccatum ſit, ob-
jiciet nonnemo, dicens: Quid medicina
opus erit, ſi peccato remoto, ipſe morbus
evaneſcit: atqui facilius erit peccato nun-
tium mittere, quam tot ingrata decocta
abſorbere. Is reſponſum habeat: Verum
eſſe quod Deo nihil non ſit poſſibile, noſ-
que ſi fides in Deum ſit firma, ſine Phar-
macis à morbis præſervari ac liberari poſ-
ſe: ſed talem fidem ubi reperies, quæ

etiam Christi temporibus erat rarissima
cum inquit, Si fides sit vobis, quantum es
sinapios granum, montes loco movebitis
nos verò nec arenæ atomum movemus
unde nos omni ferè fide ac fiducia in Deur
carére satis liquet.

Non desunt testimonia, quod homine
ex indubitante erga Deum fide naturæ le
ges transcendentia miracula ediderint: S
fides istorum 3. in fornace candente no
fuisset maxima, ex igne intacti non pro
diissent: hujusmodi fidei etiam Moses
David, Daniel, Apostoli, aliique Sancti a
patranda miracula, fuere participes: nequ
hoc à vero abludit, quod, si quis ex nostr
tam perversa generatione firmissimam
non vacillantem, sed fiducia plenam fider
habeat, ille non minus quam prisci sim
lia facinora sit editurus: penes quem au
tem ista fides erit? Hanc ob causam natu
ralibus mediis, quæ etiam absque homin
fide operentur, nobis contentis esse con
venit; cujusmodi Medium naturale e
Medicina, morborum, etiam absque fide
medicatrix: quod si naturalia remedia fi
dem habeant conjunctam, hoc major suc
cessus erit, ita ut jure sit dicendum *Ora &*
Labor

Labora, non *Cura* atque *Plora*. Quod in hunc finem dicitur, ut exploratum reddam, Fidem etiam abſque Medicina, quod Chriſtianum eſt, & hanc abſque illa, quod pecuinum eſt, ſanare. Væ verò illi, qui medicina, pecudis inſtar utitur, eique energiam, non ſoli Deo fert acceptam. Hinc medicinam vilem plus apud fidelem, quam apud incredulum nobiliſſimam præſtare aſſero, eandemque medicinam in eodem morbo diſcrepanter operari, cujus cauſa tum ægrum, tum medicum ſæpenumero fugiat. Complures, ſoli medicinæ nixi, pretioſiſſimis quibuſvis inhiant, ut plurimum ipſos fallentibus. Opulenti magnam unionum, gemmarum, lapidis Bezoar, auri lævigati, ſimiliumque mortuarum rerum vim deglutiunt, unde facilius à morte infeſtantur, quam ſi ignobilem herbam aſſumſiſſent, ſolummodo hanc ob cauſam, quia auxilium à pretioſo pharmaco, non à Deo exſpectarunt. Hæc verò mea, quam trado, Medicina, magni pretii non eſt, & inſuper maximarum virium, cujus tam pauper quam dives compos fieri, & ab omni curabili morbo, Dei gratia adſpirante, liberari poterit.

PRÆPARATIO.

℞. 2. vel 3. libras hujus Menſtrui, cujus rodentem naturam ignis vi in non corrodentem tranſmuta, & habes Menſtruum præparatum, quo hanc Medicinam elaborabis, nempe, in hoc menſtruo tantam Primi Entis auri, quod paſſim in mundo, ſed præcipuè in aurifodinis copioſe reperitur, ſolve, quantum in calore attrahit, ut fiat ſolutio rubea, quam cum ſuo vini ſolventis pondere aliquot dies digere, fiet ſeparatio partium puriorum ab impuris, fecibus à medicina ad fundum ſecedentibus ac removendis, hæc leni calore concentrata rubeus pellucidus erit lapis, ſolubili ſali ſimillimus, probè ſervandus. Medicina erit nulli præterquam Philoſoph. Lapidi ſecunda, poſt centum annos ejuſdem cum primo confectionis die bonitatis, omnia quæ recenſeo cum ſtupore peragens, pro qua dignas Deo gratias nemo mortalium unquam perſolverit.

USUS

USUS HUJUS MEDICINÆ IN GENERE.

HÆc universalis Medicina omnem morbum naturalem, tam recens natorum, decrepitorumque, quam robustorum citra omne periculum curabit dosi valde exigua, nulli nauseam pariente, ut vulgares cyathi solent, sed ab 1. ad 8. usque grana, quod summum sit, quolibet liquore, jure calente, vino, zytho, aqua, lacte, pro ægri conditione propinanda. Vires, prout vel ægri, vel morbi natura diversum postulat diversimode edit: si intra præscriptos doseos cancellos subsistas, operatio erit insensibilis, roborat, mundificatque humidum primigenium, omne malum modo plane mirabili è corpore foras agit, singulis, alternis, tertiisve diebus assumta: morborum accidentalium præservatoriũ, veneni, aërisque infecti obstaculum & correctorium. Sin major fuerit dosis, evidentior, erit operatio, per sudorem, urinam, sputum, interdum & ἄνω καὶ κάτω pro tuo lubitu, dosin augendo vel minuendo, si & morbi indoles illud ferat, qui plurimus

mus minimo hujus medicaminis pondere sine oculari obſervatione curatur, ſed radicatus notabilem operationem exigit, ſi minori, inviſibiliter agenti doſi, parere recuſet: quod hanc medicinam præparanti & utenti probè tenendum, ne in exceſſu vel defectu peccet, ſed medium ſervando cum præmio laudis palmam auferat.

Sed quo minus aberres, uſum ejus, in graviſſimis morbis mihi probatum, pluribus circumſtantis docebo.

In *Peſte*, aliiſque contagioſis febribus homo Dei gratia præſervatur, ſi grani dimidium, infanti, puerove; mediæ ætati integrum; adultis vegetiſque 2. vel 3. adminiſtrentur; quod ſi contagio ſit correptus, doſis pro ratione ætatis ſit dupla vel tripla, æger diligenter apertus liberaliter ſudet; morbo nondum expulſo, poſtero, vel tertio die doſin repetat, vel donec perfecte fuerit reſtitútus.

Hic præſervandi curandique modus non modo in Peſte, ſed & omnibus contagioſis, frigore, vel æſtu infeſtantibus morbis, cunctiſque febribus, obſervatus, pluribus Pharmacis non eget, hoc unico cum ardentibus ad Deum precibus ad propul-

ſandum

ſandum deterrimum Peſtis malum, laterum compunctionem, aliaſque vulgares febres, cum bono Deo ſufficiente.

In *Epilepſia* qua modo geniti, auxilii inopes catervatim extinguūtur, hæc Panacæa certiſſimum eſt remediū, ſi mox à partu quarta vel media grani pars cum lacte vel recenti, Salis experte butyro exhibeatur, tertio die dimidium granum, octavo die tantundem, & liberatus erit: ſin poſt intervallum paroxyſmus redeat, parum aucta doſis tantiſper repetatur, donec ceſſet. Matresfamilias hanc medicinam ſibi commendatiſſimam habeant, quibus liberi, cætera incolumes, hoc ſolo malo miſeri eripiuntur, magno medicorum quorundam errore, iſti ætatulæ plenos inefficacis aquæ perlarum cyathos, lapides bezoar cum aqua vel pulvere pæoniæ, aliisque ineptis rebus infundentium.

Adulti ab uno ad 6 grana quotidie aſſumant, ſi curæ vacare poſſunt, ſin minus 3. quarto die ſemel, uſque dum nulla morbi veſtigia ſuperſint: nihil præter hanc medicinam ſumentes, eo die à frigido aëre, reſque vel 4. horas à cibo abſtineant.

In *Lepra*, ſimilique fæda ſcabie tutius hâc medicinâ remedium non datur abſque mo-

leſtia radices mali exſtirpans: nec unquam optato fruſtrabere effectu ſi modo æger viribus pollens curationem feras.

In abominabili, *Gallorum* nomine infami *Scortatorum morbo*, certius nihil invenies modo doſis eò excreſcat, ut non tantum plurimum ſudorem, ſed & vomitum cum ſedibus cieat, alternis diebus ſumta, donec æger, quod una alterave hebdomade fiet, convaleſcat.

In *Hydrope* æger quotidie unâ doſi utatur, (ſubſequente aliquot horarum jejunio, ut in aliis morbis fieri conſuevit,) non vero magna, ſed ab uno grano aſcendendo, donec medicina non vomitum, ſed nauſeam cauſetur, quo ſigno, quanta ægro doſis conducat, conjicitur: poſtea detur unum vel etiam 2. grana minus, donec omni aquâ per ſudores, ſedes, urinas evacuatâ, æger priſtinæ ſanitati ſit reſtitutus. Hæc ſola Panacæa, ſi morbus non omnino deploratus ſit, ægro citiſſime ac feliciſſime haud dubie ſalutem reddet.

In *Podagra*, cum Lepra & Hydropiſi apud medicorum vulgus incurabili, hæc univerſalis medicina mirabilia, brevique tempore plura præſtat, quam credideris, i-

rem prudenter geras : humorum affluxum
citò retractum , inſenſibiliter ex corpore
exturbat , doloribus ſenſim remittentibus,
humore ſidente , paroxyſmus tolerabilior
fit , ſerius redit, ad extremum emanet.
Doſeos eadem ſit ratio, atque in Hydrope
præſcripſi,ab uno grano ad uſque nauſeam
aſcendendo , tunc , detracto uno alterove
grano doſis quotidie vacuo ventriculo,aë-
re frigido excluſo,4. horarum jejunio con-
tinuetur , donec eâ non amplius opus eſſe
animadvertes. Si quis vero dictis meis,quod
facil. hic morbus,omniũ propemodum judi-
cio immedicabilis , huic remedio manus ſit
daturus,fidem derogabit, ei nullatenus ſuc-
cenſebo , qui & ipſe , paucis abhinc annis ,
antequàm hujus medicinæ vires perſpectas
haberem, idem ſentiebam , ſed experientiâ
doctior redditus , aliter ſentire debui, hunc
morbum , niſi ad ἀκμὴν pervenerit, vel ægri
imbecillitas medicandi tædium reſpuat, vel
Deus alias ob cauſas non contra eat , bono
medicamento, ſi non radicitus, ſaltem ma-
ximam partem curari poſſe affirmans. Putet
aliquis perinde facere ad curationem,ſi hac
medicina utens, quotidie variis, vetitis no-
xiiſque cibis ſeſe ingurgitet, vinoque ine-
briet:

briet: is inſigniter fallitur, cui vel Phil. lapi
non medebitur : quod enim pharmacun
ante meridiem corriget , illud alimoni
exceſſus , frequentiſſima hujus mali cauſa
poſt meridiem perditum ibit. Sunt, qui vin
abſtinentia liberationem ab hac peſte tem
poris tractu ſibi pollicentur , ſed hircun
mulgent , cum non ſolus vini potus huju
mali radix ſit & fomes , quo & ob paupe
riem abſtemii nonnunquam corripiuntur
omnis in vino cereviſiaque exceſſus anſan
præbere,morboque incrementum dare po
teſt , ſed non ſolus producere : plures dan
tur cauſæ hujus mali genitrices , quas inte
haud poſtrema eſt Ira, ſi ei ſæpe primas de
feras ; nec immodica Venus , individu
hujus mali comes, minima cenſebitur,qu
Natura plurimum enervata præcedenti
in alimentis ſumendis exorbitantiæ reli
quias œconomia corporis ejicere non va
let, ſed vel invita illis difficillimorum mor
borum futuris cauſis in corpore pro arbi
trio debacchantibus locum dare adigitur
ubi enim natura infirmiſſima eſt , ibi hoſti
irruptionem facere conatur omnia inter
necioni daturus, & ut proverbium fert,ub
ſepes eſt humillima , ibi omnes tranſcen
dunt

dunt, id quod ut plurimum in hujus morbi generatione contingit. Cum corpus immoderato victu maxime obrutū, nimio vini vi irritato concubitu gravissime labefactatur, natura non valet istas reliquias excludere, sed in summum totius corporis detrimentum, ut sibi pro lubitu sedem figant, permittere cogitur. Cunctis insuper Lienis, Hepatisque obstructionibus, (unde sanguine corrupto gravissimi morbi, Scorbutus, puta, Podagra vaga, Erisypelas, diuturni capitis dolores, artuum languor, anima fætens, in Mulieribus, uteri adscensus, menstruorum retentio, cordis palpitatio, deliquium, vertigo, aliique id genus ignoti morbi, uberrima segete pullulant,) hæc catholica, præ omnibus aliis, felicissimè meditatur, si pro ægri morbique habitu plus minusve per hebdomadem sumatur, mirandos effectus conspicies.

Hanc quoque medicinam Chyrurgiæ studiosis, ut palmariam commendatam esse volo, qua meliorem non habebunt pro omni recenti vulnere carni inflicto, sine potionibus vulnerariis, vel variè mistorum emplastrorum impositione curando, si quotidie parva dosi intus sumatur: hæc enim

enim omnibus ſymptomatibus reſiſtit, &
ſola ex ipſo fundamento ſanat ac conſoli-
dat; ſed ſi oſſium fractura adſit, iſta ſuo
loco repoſita, aſſulis bene colligentur: ſi
vulnus ex punctione ſit profundum, tu-
rundæ immitantur, præter quas extrinſe-
cus nil opus eſt, quam vulnus ſuo lotio
muriave mundatum, eâdem humectato
linteamine obligatum ab irruente aëre fri-
gido munire.

Si vulnus ſit magnum cum periculo
conjunctum, vulnerario unctum balſamo
emplaſtroque ex floribus Mineralium
oleo ceræ & terebinthina facto (quorum
componendi modos in prioribus ſcriptis
tradidi) præterea obligetur, nec alia re
propter hanc medicinam intus aſſumtam
opus erit.

In putridis ulceribus hæc ipſa mirabilia
præſtat, ſi balſamo vulnerario munda ſer-
vata, vulgari ex terebinthina ceraque fa-
cto emplaſtro ab aëre præſerventur, inter-
nam mali radicem abſque ullo alio admi-
niculo perfectè tollit.

Hæc inſuper non minima ejus virtus eſt
quod per eam Metalla & Mineralia levi
opera in ſummam redigantur ſubtilita-
tem

tem, quæ non tantum intrinſecus adhibita deſperatiſſimis morbis præſens levamen afferunt, (ut Parte 2. furnorum, in Spirit. volatilib. videre eſt) ſed, quia ejus præparatio nec operoſa nec ſumtuoſa eſt, extrinſecus multum conferet, nempe debito pondere communi aquæ calenti miſta, ipſis thermis potentius in gravibus morbis operatur, naturales enim, à mineralibus ſive ſpiritibus ſive corporibus impregnatæ thermæ tantarum virium eſſe non poſſunt, atque arte factæ, pro medici arbitrio, maique conditione debiliores vel potentiores redditæ.

Quia vero cuivis hoc univerſale pharmacum præparare non datur, plures tamen illud expetant, hoc mihi monere operæ pretium videtur, ut qui ejus præparationem callet, id ex charitate aliis communicet, non ut pro corrupto mundi more, inde diteſcere velit, ſed ut impenſos ſumtus, operæque mercedem tantum recipiat. Præterea cum hæc medicina tam in forma pulveris, quam liquore, ſi peregrè ſit mittenda, non commodè à quovis uſurpari poſſit, dum guttarum & granorum appenſione facile erratur, non abs re fore judicavi,

eam

eam in pilularum formam redigere, qu
minus in adminiſtratione ſit periculi, qua
rum ſingulæ unum granum pendant, u
æger pendendi labore ſuperſedens, juxt
morbi meumque præſcriptum unam plu
reſve pro doſi recipiat.

Hoc pacto tutiſſime de loco in locum
mittitur, ubique infirmis ſolamen datur:
ne tamen in miſſione aliquid fraudis inter
veniat, unumquemque admonitum volo
ut videat, à quo eam petiturus ſit, impo
ſtores enim ſe hanc habere mentituros, ca
reque venundaturos jam prævideo: ca
vendum enim ne ſimiliter atque cum Alka
heſto meo factum eſt, à talibus decipian
tur.

Iſtæ ſunt præcipuæ meæ medicinæ vir
tutes, cæteræ brevitatis ergo hic omiſſæ
prudenti lectore ex præmiſſis haud diffi
culter colliguntur: iterum obteſtor; hæ
omnia multoque plura quam ſcripſi, fide
liter præparatam cauteque exhibitam me
dicinam præſtare, imprimis ſi ardens ad
Deum oratio accedat, quæ cum firma in
Deum fiducia omni medicamento inſigne
robur addit, quod atheus nec credit nec
audire geſtit, ſed cum damno olim dolebit

Vale

Valet quidem medicina ægrum, Dei per-
miſſu, vel abſque oratione reſtituere, pa-
niſque etiam abſque gratiarum actione fa-
mem ſedare, ut in brutis videre licet, ve-
rum hæc donorum D E I perceptio, bel-
luina eſt, non humana. Chriſtianorum eſt,
in adverſa valetudine D E I auxilium prius
precibus ſollicitare, quam ad medicinam
tranſeas, & ſucceſſus haud dubio erit opta-
tiſſimus. Falleris, ſi promiſcuè omnes
etiam diuturnos ac radicatos morbos, hoc
medicamine curatum iri ſperes, nam de
iſtis tantum morbis hîc agimus, quibus
per naturalia remedia obviam iri poteſt,
Deuſque ut curentur, permittit. Interna
quorundam hominum viſcera ſæpe nume-
ro à craſſis humoribus ita ſunt obſeſſa, &
in tartarum mutata, ut impoſſibile ſit vel
optimis remediis ea primævæ ſanitati red-
dere: nonnunquam pulmo & hepar ferè
tota computruere prius, quã idoneo in lo-
co auxiliũ quæratur, & quis tum alia nova
reponet, cum primaria corporis viſcera ſe-
mel conſumta non, ut aſtacorum chelæ,
araneorumque avulſi pedes recreſcant?
D E U S etiam haud raro homini immit-
tit morbum, quem curari nolit: hi omnes

ſunt homini curatu impoſſibiles, Deu[s]
autem cui omnia ſunt poſſibilia, ſolus de[ſ]
ſperatis cum vult ſubvenire potens eſt: at[-]
que hi tantum ſunt mihi immedicabile[s]
non Quartana, Lepra, Podagra, Epilepſi[a]
Hydropiſis, quos vulgus incurabiles cla[-]
mat, ſed experientia refragante. Et quan[-]
vis morbi, quotannis in pejus abeant, cu[m]
peccatis incrementum facientes, clemen[-]
tiſſimus tamen Deus gnavis Scrutato[-]
ribus indies efficaciora medicamenta in[-]
ſpirat, quibus quod vulneravit curatu[m]
cupit. Inutiles digladiationes vanaſqu[e]
doctorum diſputationes ſublatas, earun[-]
que loco veram Dei cognitionem intro[-]
ductas eſſe optandum eſt, & mundum pla[-]
ne novum habebimus: per veram enin[1]
cognitionem Dei ſingularis homini lu[x]
illuceſcit, qua deſtituto cuncta obſcu[ra]
ſunt, ſpiſſa caligine tecta, & Naturæ my[-]
ſteria in occulto latent. Præcipua homi[-]
num cura, labos, ſtudium impræſentiaru[m]
eſt, proximum odiſſe, ſpernere, oppugna[-]
re, imo maledicere diriſque devovere
quod fieri non debebat; Deo, ut ſe invi[-]
cem condemnent nolente ſibique vindi[-]
ctam reſervante. Ubicunque amor prox[i-]

ni exulat, nulla ſalus eſt ſperanda, quanto-
ere etiam propria opinio defendatur. Cui
ſui arbos abſque fructu? multiloquio
c ſubtili diſceptatione Deus non acqui-
ſcit, cor humile obſequens, mundum
nice qnærit petitque, quod Spiritus ſan-
tus inhabitet, in omnem nos ducturus ve-
itatem: ubi hoc non invenit, iſtuc mini-
nè intrat, ſed cor ſuperbum rixoſum, men-
laciorum parenti & tenebrarum principi
æreditario jure poſſidendum permittit:
nde tot lites, turbæ, perſecutiones inter
erditiſſimi hujus mundi incolas naſcun-
ur, genuina vero cognitio Dei ac Natu-
æ (cujus pauca tantum veſtigia reſtant)
erdita eſt, ut mûndus potius erroneis opi-
ionibus quam ſolidâ ſcientiâ regatur, un-
le fit, ut propter multas vanitates, (qui-
us eruditi cum maximo temporis diſpen-
lio tantum non obruuntur) Natura cum
uis myſteriis magno hominum damno
eglecta jaceat.

Hoc in iſtum tantum finem dictum cu-
io, quod nempe tantilla Naturæ cogni-
io inter ſeculi noſtri eruditos reperiatur,
uod malum Deus aliquando in melius
onvertat.

Poſt veræ medicinæ deſcriptione
uſumque, quâ ſanitas hominis conſerv
tur, vel amiſſa reſtituitur, cunctis univer
mundi theſauris longe præferenda:

Sequuntur jam alia Secreta, honeſtu
homini victum hujus ſubjecti benefici
acquirentia. Et quemadmodum in pra
fatione innui, hoc ſubjectum omnibus i
univerſum hominibus Ordinibuſque, Su
periori & Inferiori, Eccleſiaſtico & Polit
co,nobili ac plebejo, opulento atque eg
no (aliquid boni vel commonefaciend
vel ſuæ cujuſque profeſſioni conferendo
prodeſſe;

Ita nonnullos inſignes ejus uſus docer
incipiam, ut omnibus pateat hoc Subje
ctum merito univerſale eſſe,quod ego ſem
per tale judicavi, quodque alii mecum tal
habebunt.

Principio, omnia Foſſilia hoc Subject
mediante perfectiſſime examinantur, quæ
nam metalla propriè contineant, quot
quantumque de ſingulis: foſſoribus, fuſo
ribuſque, ne rem ſuam profundant, infal
libilis cynoſura. Præcellens artificium
quo omnium mineralium valor citra mul
tum laborem & impenſas deprehenditur

metal

netallurgis apprime neceſſarium, Germaniæ præſertim, diuturno bello penitus exhauſtæ, ad congerendas brevi ſpacio gazas, neceſſitatis puncto contra patriæ hoſtes promendas: cujus beneficio iam etiam ditiſſimæ ☉ & ☽ fodinæ (alias in æternum neglectæ) dum celerrimè & accuratiſſimè examinantur, ſunt detectæ.

Pyritæ ☉ & ☽ (Gold vnd Silber / etc.) ſingulari, hactenus incognito compendio, hoc mediante fuſi, longe plus metalli fundunt, quam modo vulgari.

Volatiles & immaturi pyrites ☉ & ☽ trium horarum ſpacio figuntur, ut duplum metalli reddant, quam abſque fixatione potuiſſent.

Hæc tria, omni Magiſtratui, in ſua ditione fodinas habenti, maximè neceſſaria & utilia ſunt, quibus multæ opes comparantur.

Omne ☉ & ☽ ex ſuo pyrite non purè eliquatum, celeriter ab omni additamento purgatur, ☽ ab ☉ ſeparatur, ſola fuſione, exiguo labore & ſumtu, ſed magno pondere.

A veteribus vaſis ſtanneis ſuum ♄, ☉ &

& ☽ facile detrahitur, ipſum ♃, ponder
paulo minori, melius quam antea erat
redditum, iiſdem uſibus, quibus vulgo de
ſtinatur inſervit.

Ex Biſmutho multum ☽ ſequeſtratur
biſmuto ſervato, conveniens locis ho
minerali abundantibus ſecretum.

Ex veteri cupro multum ☽ ſecernitur
cupro illæſo, quo artificio regiones huju
metalli feraces ſibi non parum profue
rint.

Quodvis vulgare ☽ paucarum hora
rum ſpacio in ☉ eam naturam exaltatur
quod ſi 4. vel pluries fiat, quod brev
temporis interſtitio fit, tantum auri dat, u
impenſis præponderans victum neceſſa-
rium ſuppeditet.

Aurum ab omni additione ♀, ♃, ♂, ♄
Orichalci, Antimonii, Arſenici ſimilium-
ve, fuſione ſeparatur, & abſque cupelli
purificatur, ſingulis ſeorſim ſervatis, me-
tallurgis ſimilibuſque utile, ex temporis
brevitate, exiguis impenſis ac labore mul-
tum lucri capturis.

Omne imperfectum met. abſque alio-
rum metallorum conſortio, ſolo hoc ſe-
creto igne horæ ſpacio maturatur, ut ☉
&

x ☽ tum in examine, ſed abſque lucro
eddat; indicio, quod ſequiora in perfe-
ctorum naturam arte promoveantur, ma-
gno metallurgorum commodo.

Metalla quoque in eodem Subjecto in
ormam vegetabilium coram oculis ex-
creſcunt, intervallo 2. triumve horarum
digiti vel palmi altitudine in multos ra-
mos & ramuſculos panduntur, ſine fru-
ctu quidem, ſed demonſtrationi, ipſa etiam
metalla in eo inſtar vegetabilium germi-
nare.

Alia vero eſt perfectorum ex imperfe-
ctis creſcentia & augmentatio lucroſa, ve-
getabilium germinationi reſpondens, quod
quemadmodum omne ſemen terræ man-
datum in ea germinat in herbam arborem-
ve exurgens, ſui incrementum inſita vi
attractrice ex eadem petit, ſimiliter hic
agitur, nempe ☉ vel ☽ in Saturno, Jove,
Venere vel Marte tanquam nativo ſolo ac
humore germinat, creſcit, ritu herbarum
alitur, & de die in diem augeſcit. Ars Phi-
loſophis non ſpernenda.

Hoc mediante ex omnibus imperfectis
met. & mineralibus, uſitato cupellarum
examine nil habentibus, ſincerum ☉ & ☽

 mul-

multiplici modo producitur: argumento quod imperfecta in recessu aliquid perfecti habeant reconditum, sese cum invertuntur conspiciendum præbens. Opus metallis operam dantibus non ingratum.

Hæc sunt præcipua, quæ hujus Subjecti adminiculo in metallicis fieri posse sum expertus, plura haud dubie me latent latebuntque, alii post me, bonum ex meis scriptis initium facienti revelanda, quod ei ex animo voveo, ut abscondita naturalium DEI miraculorum mysteria in usum generis humani tandem aliquando in lucem proferantur.

Ex modo enumeratis arcanis, quantumvis lectori vilia forte visis, sunt nonnulla, ex quibus commodus victus haberi potest, ut alterius mancipium esse non sit opus, ni voluerit. O quanta res est libertas, quam nemo digne æstimet, qui nunquam ipse servus fuerit: buccea panis cum quiete prudenti suavior est, quam cum cura, periculo & strepitu multæ lautitiæ. Bene illi cui cum Paracelso dicere licet, *Alterius non sit, qui suus esse potest.* Melius autem ei, qui concessa DEI dona bene collocat, proximi non oblitus,

ne

ne temporaria libertas eum in æternæ ſer-
uitutis barathrum præcipitet.

Poſtquam hoc Subjectum cunctis ter-
ræ civibus conducere oſtendens ſolum
ejus uſum in metallicis deſcripſi, non
omni homini indifferenter ſuſcipiendis,
ſed illis tantum, quibus media ad colen-
das fodinas, metalla quoque liquanda &
ſeparanda ſuppetunt, ſive nobiles illi ſint,
ſive plebeji, eruditi (tam ſpirituales, quam
Seculares, à publicis muniis immunes) &
rudes, qui ex mercatura, cenſuque victi-
tant, ſimileſque, qui omnes ex his ſecretis
fructum capere poſſunt, non autem opifi-
ces, paſtinatores, ruricolæ. Sed ut & his ali-
quid utilitatis ex meis inventis proveniat,
ordine oſtendam.

Principes erunt ingenioſi artifices,
Sculptores, pictores, ſtatuarii, ii qui vi-
tra vel etiam veſtes, ſerico, auro argen-
tove pingunt, ceramque in imagines effin-
gunt.

Qui æs incidunt bonam ex eo para-
bunt aquam corroſivam, qua cupreis la-
minis, prius idoneo tectorio incruſtatis
icones rerum, quas voluerint, ſtylo exa-
ratæ facili negotio magnoque eorum com-

pendio eroduntur, alias longa temporis mora æri cœlo ſuo inſculpendæ.

Pictores ſibi inde pulcherrimos è longinquo, Italia puta, Hollandia, Gallia, magnis impenſis alias petendos colores parabunt, ultra marimum, cæruleum, Smaltam, puniceum, laccam, venetum, ceruſſam, alioſque ſuis uſibus neceſſarios.

Sculptores ac Statuarii inſtrumenta ſua condurabant, aciem ſi lapides cædendi ſint, diutiſſime retinentia.

Phrygiones ſerico quemvis permanentem colorem inducent.

Qui vitra depingunt, levi operâ quoſvis vitreos colores ſive amauſa inde parabunt, ut eos Venetiis petere opus non ſit.

Qui ceram effigiant, eandem impenſe dealbabunt coloreſque ejus beneficio inducent.

Typographi item Subjectum atramento ſuo addent, firmiſſime chartæ adhæſuro, typoſque eo expurgabunt.

Horologiariis convenit, ſi ex eo aqua deſtilletur, ferrum chalybemve abſque igni ferruminans, ſi ei guttula iſtius aquæ fortis inſtilletur, unde ferrum excaleſcens

ex

extemplo colliqueſcit, ac ſi beneficio cupri in igne ſolidatum fuiſſet.

Omnes fabri limas cæteraque inſtrumenta ferrea eo durabunt, ac ſi ex duriſſimo chalybe concinnata eſſent.

Stannarii ſtannum eleganti candore ac duritie donabant, ut clangorem argenti ſimilem referat, nec facile ſordeſcat, & ob duritiem vulgari ♃ diutius perennet.

Scriniarii pyro, prano, ceraſo, buxo, nuci, aliiſque denſioribus lignis ſummum nigrorem inducent, quibus loco Heberi Indici ad elegantia opera utantur.

Pelliones martinas, vulpinas, lupinas, ſimileſque pelles puniceo, coccino, aterrimoque colore inficient, ut nativos colores longe excedant.

Plumarum itidem tinctores quemvis conſtantem colorem plumis celerrimè conciliabunt.

Sartores laneis, lineis, ſericiſque veſtibus maculas eximent, ſuumque ſplendorem reddent.

Sutoribus ſi vetera ferramenta huic ſubjecto imponantur, corium ſummo nigrore decorabit.

Textores

Textores fila linea tenerrima reddent, ut sericum æmulentur.

Tinctores pannis immutabilem basin dabunt, ut superinducti colores à nullo vino, aceto, urina, muria, aëre vel sole corrumpantur.

Figuli inde vitreum colorem parabunt, Indico Porcellano non absimilem, ex quo fictile fiet, aspectu aureum, argenteum vel cupreum, Magnatum mensis singulare ornamentum, hactenus mundo incognitum.

Milites, mercatores, viatores, aurigæ, piscatores aliique sub dio victum quærentes vernicem ex eo parabunt, cui lineos pannos mergent, nec aëri nec pluviæ transitum permittentes, quos ocreis, vestibusque ut in pluviis siccum iter faciant subducent.

Qui tapetes conficiunt, oleum suum lentum reddent impositorum colorum tenacissimum.

In Oeconomia Smegma veneto longe præstantius matresfamilias ex eo parabunt.

Ancillæ vasa metallina summe nitentia reddent.

Fœminæ flavum, pallidum, fuscum facie:

ciei manuumque colorem in læviſſimam albedinem mutabunt.

Vetulæ rugas faciei manuumque, clavos etiam pedum levi opera tollent, linumque ad tantam mollitiem excoquent, ut ſerico parum concedat.

Hortulani omnia inſecta tollent, ſi hoc Subjectum aquæ miſtum locis ubi pullulant, affundatur, omnia morientur, vel foras ad necem erumpent, quia iſtum ignem ſuſtinere non valent. Fructus etiam maturat, ſi ineunte vere, parum hujus menſtrui radicibus applicetur : & ſi pomorum copia obruuntur, permanens vinum, acetum, vinumque ardens ex iis parabunt.

Piſtoribus fecis fermentique vices præſtabit, ſi lupulum in eo ſolvant.

Cereviſiariis ſi lupulus eo ſit extractus cereviſiam ferventem dabit.

Mulſariis aceſcentia mulſa, omnem etjam cereviſiam, vinumque Hiſpanicum acidum potabile reddet.

Pectinum, manubriorumque fabris cornua emolliet, ut eis quævis imagines imprimantur.

Poliones polita armamenta ejus inunctione à ferrugine tuebuntur.

Aucu-

Aucupes optimum eo mediante gluten parabunt, frigore æstuque incorruptibile.

Militum præfecti ad terrefaciendas mulierculas ex ☉ pulverem fulminantem parabunt, cujus quantitas instar pisi super lamina accensa vehementius fulminat quam dimidia vel integra pulveris pyrii libra. Potest idem etiam absque ☉ parari, solo additamento salis Tartari & Sulfuris; parte 2. furnorum descriptus.

Tormentorum præfecti, & qui pulvi tormentario, ignibusque operam dant, multa mirabilia ejus ope præstabunt.

Possent & multa nova opera fabrilia, textoriaque inde parata vicinis communicari, quorum loco pecunia in exhaustam bello patriam inferretur.

Si vinitores de hoc Subjecto pauculum vitium radicibus affundant, uvas præcoces habebunt, mustumque præmaturum care divendent.

Potest tamen Mustum, vinumque etiam absque hac arte alio modo in dolio maturari, ut callentibus artem semper bona sint vina, licet alii habeant austera. Secretum frigidis climatibus austera vina fere semper proferentibus utilissimum.

Re-

Regionibus etiam vini feracibus convenit, ſi caloris ſolaris defectu vinum maneat crudum, quod hac arte juvatur, ut facilem emtorem inveniat.

Sed quia major hominum pars, & imprimis plebecula, res nunquam viſas vel auditas perſuaderi non poteſt, probe ſcio, ſi totam vini meliorandi rationem verbotenus deſcriberem, quod mihi vix centeſimus fidem ſit habiturus, dicet potius, ſuos majores etiam prudentes fuiſſe homines, multaſque opes ex vino collegiſſe abſque hujus artis ſcientia, quam nec ipſi appetant: Si natura vinum non excoquat, ſit auſterum; aliquando tamen, ſi non à domino, certe à ſervo exhaurietur.

Hujuſmodi homines incurabiles ſunt, nec facile ut veteres canes domantur: junioribus vero curæ non eſt, quã prudenter rem ſuam adminiſtrent: hinc fit, ut omnia antiquum obtineant. Verum enimvero, ut Vinitor præſentem mundum priori peritiorem eſſe videat, unico exemplo ad oculum demonſtrabo, quo quantum inter ſe diſcrepent, ipſe perſpiciat.

Majores noſtri ex vini fecibus nil præter ardentem ſpiritum eliquare noverunt, quo ex-

extracto reliquias abjecerunt, interdum pabulo pecudum miscuerunt, rarissime ad Solem arefactas in cineres clavellatos combusserunt.

Meo vero invento res eo rediit, ut longe major spiritus ardentis, mox etiam magna copia tartari, ac tum demum cineres isti inde sint extracti, lucro triplicato. Quod si rem cautius tractes, ex culeo fecum ad minimum 7. vel 8. urnas boni vini exprimes, ex residuo suum vinum ardens tartarumque, ad extremum cineres clavellatos habebis, lucro quater aucto, quæ res majoribus nostris plane incognita fuit. Quot mille centenarii tartari quotannis in Franconia, Suevia, Alsatia, Palatinatu, ad Rhenum, Mosellum, Danubium abjiciuntur, patriæ utilissimi, si homines essent, qui artem tenerent. Sed quid attinet docere, si non sit qui discat audiatve: consultius enim est otium captare, quam aliis mutilam operam navare. Persuasus vero sum, post meam mortem nonnullos intellecturos, quam bene mundo voluerim, ex scriptis meis veritatem insigni suo commodo indagaturos esse: Omni rei sua est opportunitas, gemmæ in arboribus præcedunt, se-

ſequitur flos, ultimus fructus eſt.

Aliud ruriculis valde quæſtuoſum. Ex pomis, piriſque expreſſum muſtum hujus Subjecti ope ad efferveſcentiam promovetur, ut vina inde fiant nativis ſapore, durabilitate, viribuſque parum inferiora: vel, ſi contuſionis pomorum tædet, bono compendio ſuccus exurgetur in futurum vinum. Secretum regionibus ob frigoris dominium vina excoquere non valentibus, ſed pomis ut plurimum abundantibus, neceſſarium, quo vini iſtic locorum nimis cari caritas commodiſſime penſatur.

Plures quidem artes vinarias habeo, ſed hujus loci non ſunt, qui tantum eas, quæ meo univerſali Menſtruo adminiſtrantur, hic tractare decreverim, artes meo judicio nemini antehac notas, huc in medium productas, ut, quouſque mundus in bonarum rerum cognitione profecerit, lectori patefiat: ſive res credatur, ſive non, mea nihil refert, ipſe etiam dubitaturus, ni fuiſſem expertus: ſed judicia non debent eſſe temeraria: ſciendum eſt, DEUM mirabiliter diſpenſare ſua bona iis, quos ſibi ſervos ac inſtrumenta ſuorum in lucem pro-

ferendorum miraculorum eligere desti-
navit.

Si agricolæ ſemen hoc menſtruo hume-
ctatum in agrum ſpargunt, citius mature-
ſcit, granis pinguioribus: Si emtores de-
ſiderent, quo pacto magnum ex ſuo fru-
mento quæſtum faciant oſtendam. Inte-
gro, non commolito frumento calidam
hoc menſtruo imprægnatum affundant, i
dolio bene clauſo ſuum tempus ferveat
aqua omnes vires extrahet, relictis ſiliqu
in porcorum pabulum ceſſuris: ſi cum
hoc extracto lupulus ferveat, bona erit ce-
reviſia; ſi hanc nolis, optimum Spiritum
inde elicies, reſiduum brevi acetum erit
& ſi callidus es, hoc vinum ardens, mult
uſibus applicatum plus lucri reddet, quam
ſi vendidiſſes. Secretum in frumenti vili-
tate non ſpernendum.

Adhuc unum habeo, de frumento, fru-
ticum arborumque fructibus addendum
præcipuum inter artes meas vinarias, a
humano genere tanquam inſigne DEI do-
num, ſumma cum gratiarum actione ac-
ceptandum. Nempe, Induſtriâ, multipli-
cique experientiâ compertum eſt, quod e
ſecali, tritico, avena, hordeo, oryza, mi-
lio

o: pomis item, piris, perſicis, ceraſis,
runis, prunis ſylveſtribus, damaſcenis;
ydoniis, ficubus: uvis etiam urſinis, cri-
ɔis, moris rubi, rubique idæi, berberibus,
acciniis, baccis ſambucinis, ſimilibuſque
:rræ, fruticum, arborumque fructibus gra-
ıs ſalubris ac permanens potus, cuivis vi-
o ſapore, odore, viribuſque ſimillimus,
xiguo labore ſumtuque præparari poſſit.
'ro qua largiſſima bonitate miſericordi
)EO à frigidorum climatum, uvas nun-
uam videntium incolis dignæ gratiæ
unquam agi poſſunt. Si vix centeſimus
ieis dictis fidem adhibeat, hoc me male
on habet, jam ſatis expertum perditorum
ıali mundi morum, procaciumque in-
:mperatas linguas ſuſque deque haben-
:m: ſatis mihi eſt, ſcripſiſſe quod res eſt,
ıeaque ſcripta neceſſitate urgente abunde
emonſtrare poſſe.

Objiciat non nemo, quomodo hoc erit
oſſibile, cum mundus tot ſeculorum tra-
:u tot ſagaciſſimos viros produxerit, quo-
ım nec unus de hujuſmodi inauditis re-
us ſcripſerit; haud dubie mera erunt
ıantamſata. ℞. Non ſunt ſomnia, ſed
:pius comprobata naturæ ſecreta. Quid

ſibi talis objectator vult, qui ipſe omniu[m]
rerum rudis omnes ſimiliter idiotas eſſe ſi-
bi perſuadet, qui florentis ætatis dies can-
tando, ſaltando, comeſſando, potando,
ſcortando, omnique vanitate in gratiam
diaboli mundique tranſigens, in provectio-
re ætate nihil habet, quo ignominiam te-
gat, quam quod talia impoſſibilia eſſe gar-
riat, qui nec vidit, nec unquam auribus
percepit. O perverſum & occæcatum
mundum! ſi tanto Zelo Dei Creatoris
tui gloriæ proximique amori litaſſes, quan-
to tuis mundanis cupiditatibus, avaritiæ,
ſuperbiæ, uſuræ, invidiæ, gulæ, mendacii,
haud dubie ſcintillula lucis Dei natura-
lis illuxiſſet tibi, nec omnino in mundana
caligine, carniſque vanitate merſus periiſ-
ſes. Nihil tam magnum bonumque, vel
tam exiguum ac vile eſt, quin idem ante
hac etiam fuerit, licet nobis, quo tempore
extiterit, incognitum: nec impræſentia-
rum quicquam eſt, quod non cum tempo-
re peribit. Quod ſi hæ artes humano ge-
neri nunquam innotuerunt, quid noſtra
refert, modo nobis iſtis frui, Deoque om-
nis boni largitori pro iis gratias agere
concedatur. Cur non & nos jam ſcimus
quod

quod Adam, Noa, Abraham, Iſaac, Jacob,
Joſeph, Moſes, David , Salomon, Daniel,
aliique naturæ luce illuminatiſſimi homi-
nes olim perſpectiſſimum habuerunt ? cu-
jus ſcientiæ obſcuræ tantum ſcintillæ no-
bis ſuperſunt. Quis ſpeculando aſſeque-
tur, quod ante mundi finem eſt revelan-
dum ? DEUS antiquiſſimus œconomus
cum ſuis Liberis famulitioque ſapienter
agit non cunctas gazas ſimul promit, no-
bis turpiter decoquendas, ſed per partes,
prout ſibi honorificum & nobis proficuum
fuerit. Fortaſſis alterum Noæ tempus pro
foribus eſt, quo arcam condi jubebat
Dominus, ad præſervationem paucorum
ipſum timentium. Quis ſcire poteſt, quæ
poſt aliquot paucos annos mundi facies ſit
futura ? Bene ergo bonæ viduæ in Sarep-
ta, ſi in tanta rerum anguſtia Elias vel alius
quidam adveniens, cado lecythoque ſem-
per repleto ipſam ſuſtentet. Cui rei par-
vulus bonorum grex in mundo ſimilior
eſt, quam ſpretæ, ab omnibus derelictæ
abjectæque viduæ ? Num DEI poten-
tiam credis imminutam, quo minus ſuos
cum Lotho ex Sodomis educere ac trans
montem in oppidum, ubi ab igne & cala-

mitate ſint immunes, deducere valeat? S
quem DEUS in ſummis anguſtiis ſervatum cupit, media quibus id fiat, ipſe præbet, nec opus eſt, ut ipſi Angeli eum cum Lotho eripiant. Superbus vero mundu tam ſecurus eſt apud ſeſe, ut nullis medii ſibi opus eſſe arbitretur, ſed DEUM perpetuo dormiturum, nec unquam evigilaturum ſtulte credat, ad puniendum malum. Qui ruſtico paulo major eſt, dedecori ſib habet, ſi liberi ſui artes doceantur, ſa opum ſe ipſis relinquere putans, unde honeſte victitent, tempore vero, quo (quo DEUS clementer avertat) magnis æqu ac parvis fugiendum, omniaque ſua fun relinquenda, tunc demum, quas quiſqu opes poſſideat, apparet, & quam inop temporis momento fieri poſſit: tunc ſ multi pauperum loco eſſe cupiunt: ſe ſapientia (piſcatore icto) ſera, ſtultitia eſt; unicus ducatus, quem tibi nemo extorquere valeat, melior eſt mille aureis ve argenteis. In proximi gratiam nonnulla ſecreta protuli, *bonum vade mecum*, ſive *omni-habile* multis futura, quod vero ſingulis hederas non appenderim, ratione non caret, nec opus eſt plura de eis deblaterare.

Cu

Cui Epiſtolæ atque Euangelia non arri-
lent, nec eorundem Expoſitiones curabit.
Si tumore inflatus magnam tempeſtatem
ngruere videt, nec ſibi de refugio proſpi-
cit, ei ſi pereat, condolendum non eſt.

Supereſt multiplex hujus ſubjecti uſus
n Medicina, qui ſi rite deſcribendus eſſet,
ngens volumen conficeret, huc non per-
inens, alibi peculiari tractatu commodius
iet. Conſultum foret hoc Subjectum in-
genuis chymicis ac pharmacopæis notius
& uſitatius eſſe, & tot emortuas herbas,
aquaſque venales habere non operteret.
Quid quæſo proderit, ſi toto ſanguine ac
corpore intolerabili æſtu inflammato, (ut
n peſte aliisque contagioſis febribus ac-
cidit,) caput humectato orbe roſaceo con-
tegas, tempora pulſusque manuum & pe-
dum aqua confortante, morbi pellendi
gratia obliges? nil omnino: quin potius
malum, experientiâ teſte, ſæpe fit deterius.
Mihi perinde videtur, ac ſi vaporario ni-
mium calente, ancilla linteum frigida tin-
ctum fornaci obduceret, calorem tempe-
ratura, merito rideretur, quin potius, li-
gnis incendio ſubtractis fornax ſponte fri-
geſcet. Simili ratione malignus calidorum

 mor-

morborum ignis 4. ad ſummum grani bonæ medicinæ ex intimis cordis penetralibus paucarum horarum intervallo extrahitur, ubi externis refrigerantum vel roborantium epithematis nullus locus relinquitur: quod non uno, ſed multis experimentis obſervavi, veneno ex corde excluſo corpori ſuum temperamentum, vireſque cum ſanitate ſenſim rediiſſe.

Cui uſui tot unguenta, olea, emplaſtra cum parrâ bonæ medicinæ quantitate plus efficiatur? Integer annus ſæpe exiguo ulceri vel vulneri indies in pejus ruenti, impenditur, quia equi poſterioribus, ut vulgo ajunt, frenum applicatur, morbique origini non rite occurritur.

Externorum ulcerum fontes intus ſunt ſiccandi, non foris emplaſtris imprudenter obſtruendi, quæ aliàs abſque omni externo remedio parvo medicinæ pondere, paucarum hebdomadum interſtitio radicitus curantur.

Talis enim Medicina quærenda, ac reliquæ, apinæ removendæ erant: ſed quid agas, cum mundus velit decipi, nec aliud cupiat? Si cui enim medico ſit bonum medicamentum, quod ægro ingratorum

cya-

cyathorum loco propinare malit, hoc nec æſtimatur nec remuneratur, nam ſi ſoſtrum poſtulet, reſpondebitur, eum vix bis terve aliquot grana pulveris exhibuiſſe, qui tam carus eſſe non poſſit: hinc iſte certum pro incerto eligens, juxta viſitationum numerum præmium poſtulat, plenos cantharos præſcribit, ut longior ſit bibendi mora, ipſoque ægrum frequentius inſpiciente, acceſſuum numerus augeſcat.

Idem in Chyrurgia obtinet, ſi probus Chyrurgus malum externum bonæ medicinæ adminiculo celeriter curat, debitam mercedem non aufferet, ſed audiet, tantum pro 2. 3. ve emplaſtris non petendum eſſe. Pro acceleratæ ergo curæ mercede ingratitudinem metit, ut multo melius edoctum, aliis ſimilem eſſe oporteat, malum quod triduo potuiſſet abſolvere, menſem & diutius fovendo.

Hanc ſimileſque ob cauſas, vix pauci bonis medicamentis incumbunt, ſed veteri more moræ ſtudent, ſi non ægri, ad minimum ſuo commodo: quod ſi æger promtus ſit ad perſolvendum ſoſtrum, ille autem vel ignorantia, vel ſpontanea incuria rem negliget, gravem ra-

tionem ſuo tempore eſt redditurus.

De hiſce inveteratis, veram medicinam fugantibus malis multa dicenda eſſent, quibus ſi bona medicamina ſubſtituerentur, decumbentium tanta turba non daretur. Bonus Medicus, qui ſecundum conſcientiam agit, omni laude digniſſimus eſt, ſi medicinam ad DEI laudem, proximique commodum facit, dignamque cum Samaritano mercedem à cœleſti medico olim accipiet; ſed ſi ſeipſum tantum quærit, viderit, quid tunc ſit dicturus. Sanguinem innocui effundere, Scripturæ teſtimonio, abominatio eſt apud DEUM; ſi vero medicus vitam ſuæ vitæ concreditam negligat, utra abominatio erit major? Quam rationem avarus dabit, qui inopem ſuis bonis in hoc ipſum divinitus conceſſis cibando ac veſtiendo non juvat, eandem reddet negligens medicus, ſi membrum Chriſti perire ſinit quod ſervare potuerat.

Si virgo hunc tantum in finem viro nubat, ut faſtui luxuique ſtudens vitam cum certa mariti morte in otio tranſigat, quæ tamen ei auxilio data eſt, ut eum colat, curetque, in omnibus fidem ſervans, mun-
dum

dum ſobole augeat, nonne talis coram Deo ac hominibus enormiter peccat? Idem medicus facit, ſi medicinæ det operam, ut cuticulam bene curet, non ut proximo miſericordiæ opera præſtet. Hoc tamen addendum, quod medicus interdum partibus ſtudere cogatur, divitibus diligentius aſſidens quam pauperibus, quia vel nullum vel perexiguum à Magiſtratu ſtipendium percipit, honeſto victui neceſſarium. Si & ſuos carere non vult, opulentum à quo præmium exſpectat præfert, paupere relicto: cui malo promtum erit remedium, ſi medico ſufficiens victus ſuppeditetur.

Præſens mundus, hoc tantum agit, qui ſtat, ſtet, qui jacet, jaceat, nulli aliud cordi eſt; ſuarum quiſque rerum ſatagit, nec incendium ipſum non tangens, extinguere curat. Celeberrimus artium patronus Alexander M. qui perſcrutandis Vegetab. Animal. & Mineralibus Philoſopho ſuo Ariſtoteli annuatim plus centies mille coronatos eſt largitus, vivere deſiit. Sapientiſſimus Erneſtus Dux Bavariæ, Elector Colonienſis quid non in colligenda incomparabilis Germanorum Medici ac Philoſophi Paracelſi ſcripta erogavit? Plu-

res

res hujusmodi Mecænates Germania nostra nuper tulit, Marte vero sibi imperium afferente, Jovi cum Mercurio exulandum fuit, atque etiamnum latitandum, certumque est, si non cito extollantur, suæ dignitati restituti, id maximo patriæ detrimento, summoque exterorum commodo, (quod Deus benigne prohibeat) futurum esse.

Hanc admonitionem feci, ut omnes viderent, quam in corrupto seculo vivamus, quamque vili habeantur pretio viri cordati, quod tamen malum non diu duraturum confido: sed vereor cum pastores in utramvis aurem secure dormient, quod multæ rapaces feræ ex asperrimis proditurae montibus oves sint dispersuræ, caseum cum butyro depasturæ, collectosque greges secum prædam abducturæ.

Vidit itaque benevolus lector, quam mirabilia & incredibilia hujus subjecti beneficio præstentur, nec inficias ibo, quin pluribus mihi ignotis rebus inserviet, omni hominum ordini, superiori, inferiori, literatis, literarum expertibus, majoribus, minoribusque ad suam vocationem utilissimum. Dicat quis. Credo equidem, multa insignia ejus interventu patrari, sed quia non

non ſimul indicas, univerſalem Medicinam ſive Tincturam ejus adminiculo parari, non abs re fuerit dubitare, num ſit ſecretum priſcorum Philoſophorum Menſtruum univerſale, ſcilicet Mercurius Hermaphroditus, tantopere ab ipſis deprædicatus, ubique reperibilis, ut res odioſa ac vilis in omni ſterquilinio invenienda, naturâ frigidus ac calidus, ſummum venenum, cito occidens, cito ſanans, apud omnes reperibilis, quem dives & pauper ex æquo poſſideant; quem Adam ſecum ex paradiſo attulerit, hujuſque commatis plura antiquorũ epitheta in ipſum quadrent. Huic ego reſponſum velim: Veteres meo Judicio alium Mercurium univerſalem haudquaquam habuiſſe, cui omnia eorum criteria perfecte conveniant & applicentur. Nonne omues homines norunt ipſum, ſuam urinam, ex qua generatur intuentes? nonne eſt res viliſſima quam domi non ferimus, ſed foras mittimus, juxta Philoſophorum præceptum in fimo quærendam? nonne ſummum eſt venenum, ſi pulvis tormentarius, (vel aqua corroſiva) ex eo paretur? nonne univerſalem Medicinam ex eo præparare docui? nonne merus

ignis,

ignis, purum putum etiam frigus ac glacies eſt? & ſi velis, nonne virilia ac muliebria munera æqualiter obit? imperfecta corpora quadrantis horæ ſpacio imprægnat, ut ☉ generent? ipſum ignis calore imprægnatur, ut hos fructus proferat? an non eſt ſumme volatile ac mox fixiſſimum? Aqua ſimul humida & ſicca eſt? ſumme corroſivum, corroſivorumque hoſtis, rite præparatum? nonne eſt graviſſimum ac leviſſimum? Cui rei, excepto Nitro, hoc Philoſophorum ænigma congruit? Quod enim nigrius corvo, candidius cygno, nocentius ſerpente, multos diſcrucians, levius vento, gravius auro, illud tu ames. nonne verus eſt liberorum ſuorum (Metallorum) helluo? Philoſophorum Azoth, Sapo ſapientum, urina puerorum, Sulfur vivum, Sal peregrinorum, Ignis ſecretus Philoſophorum.

Nonne hæc omnia vere inſunt Nitro? quâ vero methodo inibi deprehendantur, meum non eſt hic oſtendere, ſatis ſit indicaſſe in quo ſubjecto ſint quærenda & invenienda quod ante me nemo amore tactus, præſtitit. Ulteriori enim demonſtratione, quod ſcilicet ex Nitro verum Sol-
vens

vens Univerſale (noli tibi Aquam Fortem imaginari) paretur, non opus eſt. Tunc potes contradicere, aliudve Subjectum, cui iſta omnia inſint, denominare? Scio, te non poſſe, ſi vel totum orbem perluſtraveris. Quod non ſcripſerim, Tincturam ſuper imperfecta metalla cum eo parari poſſe, (quod ipſi veteres philoſophi tribuerunt) cogites, me eo uſque non profeciſſe, ulteriuſque progrediendi tempore & occaſione caruiſſe, neque unquam ad tam ardua aſpirare decreviſſe, ſed viliori-bus contentum eſſe conſueviſſe. Quouſque vero in Nitro perſcrutando penetraverim, ex 2. furn. parte videre licet, ubi aliquot notabiles proceſſus ex groſſo ſubjecto præſcripſi, quorum haud ultimus eſt ille, ubi recenſeo me ante aliquot annos calcem Solis in crucibulo voluiſſe fundere, & quia liquari recuſabat, per intervalla fluorem ex ſalibus paratum addidiſſe, donec omnia bene fluebant, crucibulo è flammis exemto & effuſo, cum ☉ exſpectabam, ejus loco plumbum inveniſſe, fluorem vero rubicundiſſimum, (licet ex candidiſſimis ſalibus confectum) & animâ auri tinctum, auro omni dignitate exuto: quod cum anim-

animadverterem, ibi ſecretum latere credens, laborem aliquoties iteraverim, ſed irrito ſemper conatu: cujus erroris cauſa non Subjectum fuerit, ſed ego, qui pondera, igniſque, gradum non obſervaverim vel ipſe Deus noluerit ut plura indagarem. Profecto ſi iſte labor ſucceſſiſſet repetitus, jam dudum Lapid. Philoſ. poſſiderem, qu[i] nunc vilioribus rebus, detentus familiam cum labore ac particulatim ſuſtentare cogor. Sed poſthabito hoc labore, vide ſodes, quid exercitatiſſimus Phil. Paracelſus rudi nitro adſcribat, cum dicit: Chymia deprehendit rem in Nitro latere. Inſpiciantur Baſilius Valentinus, Sendivogius priſcique Philoſ. quorum omnia dicta ac hujus Subjecti operationem accommodata videbis, meque ei non nimium, ſed minus æquo, (quem complura fugiunt) attribuiſſe. Poſſem ſanè, ſi animus eſſet, omnes Philoſophorum terminos cum hoc Subjecto componere, ſed cui bono iſta prolixitas? qui ſemel eo pervenerit, quo ego, ei Philoſophorum arcana ſatis erunt manifeſta, lubenter faſſuro, hoc unicum eſſe verum Solvens univerſale, nullumque præter hoc. Multi ſemper rem ex nitro pa-

randan

randam eſſe crediderunt, ſed quia hæſitan-
tes nihil cum eo tentarunt, nihil invene-
runt. Multi meo tempore Nitrum in Tin-
cturam figere ſunt conati, verum quia il-
lud rude, abſque debita præparatione &
ſocio ſuo receperunt, quale igni manda-
runt, tale manſit, fortaſſis utilius, ſi ei ami-
cabile ſubjectum jungere noviſſent. Baſi-
lius jubet ei hilarem ſociare fœminam, ex
quorum amplexu regia ſoboles progna-
ſcetur: omnes Philoſophi ajunt, Mercurio
ſuum pondus (ſed non vulgaris) Solis ac
Lunæ addendum eſſe, & ex ambobus fieri
rem indiſſolubilem, dum ☉ à Mercurio
ſolvitur, eodem momento Mercurium à
Sole coagulari; eadem operâ, corporis ſo-
lutionem & Mercurii coagulationem fieri.
Certum eſt, unum eſſe ex Mineralibus,
quod cum Nitro noſtro conjungitur & fi-
gitur, duranteque fixatione omnes colo-
res tranſit; ſed finem rei ignoro, qui iſtum
laborem nunquam abſolverim, nec ob in-
graveſcentem ætatem repetere cogitē, neq;
cuiquam ut incertum laborem cum certo
damno experiatur, autor eſſe velim: qui
vero hoc faciens ſpe ſua fruſtrabitur non
mihi culpā imputet, quod ipſi hoc ſcripto

 anſam

ansam præbuerim, qui hoc eo tantum fin scripsi, ut manifestum facerem, nome Universalis non immerito ei assignatun esse: neque etiam opus est,ut res tanti mo menti ingrato mundo innotescat: quidvi homini sufficit unde valetudinem fami liamque sustentet: affluentia rerum ani mum elatum in peccata dat præcipitem Sed quia Deus tantum arcanum non fru stra in Naturæ gremio occultavit, non æ gre ferendum, si quis lumen ad istud quæ rendum superne accipiat; nec male inter pretandum, si quis bono titulo ad bonun adspiret, cum ei qui gemmam in via inven tam non tollit, tantum criminis impute tur, atque illi qui ex hæreditate acceptan male decoquit & abligurit. Omnes Philo sophi uno ore clamant, suum Mercur. ol vilem ortum à sciolis sperni, nec pro Men struo Univers. acceptari (monentes ne eju vilitate offendamur) quia multi incassun cum eo operantur, altum sapientes, illuc pedibus conculcent, quod ipsis utile fo ret, quærentes quod nuspiam invenire li cet, vero Subjecto semper oculis prostan te. Quantum cæcus pulcherrimis colori bus juvatur, surdusque testudinis sono, tan tum

um ſtultus, ſi ei Naturæ ſecreta exponan-
ur, ad quæ nec aptus natus eſt, nec erit.
Neque velle, neque cujuſquam currere ali-
uid prodeſt, ſed ſola Dei miſericordia, di-
ente Paulo, cui ſuffragatur Pſaltes cum
it Pſal. 127. Fruſtra ſurgitis mane, cubi-
um itis ſero, panem curarum edentes;
uem Deus amicis in ſomno dat. Unde
ullius induſtriam curamve hujuſmodi ci-
nelium acquirere poſſe patet, Dei donum
ſſe, & manſurum, unanimi Philoſopho-
um conſenſu, cum quibus & nos facimus.
Excipiat aliquis, Sed quis tibi hunc Phi-
oſophorum eſſe Mercurium revelavit?
e. Ex proprietatibus, forma ac natura, ei
Philoſophis aſſignatis, eundem agnovi,
uem tu quoque ſi Philoſophicis oculis
itaris, talem agnoſces, qui ſe à ſuperbis
cculere ſuevit, & revelare cui Deus vult.
i peritus hortulanus Germanus caſu in
orto, mirabile illud vegetabile *Noli me
angere*, (quod primitus ex Orientali India
llatum, magna cura in multorum Magna-
um paradiſis admirationis ergo colitur)
conſpiciat, de quo tam portentoſa legiſſet,
quod ſc. in terram decideret, contactum
omnem reſpuens, licet illam herbam nun-

 quam

quam oculis ſpectaſſet, an non certo depr
hendet, eam ipſam eſſe herbam? Non po
ſe aliam eſſe vires ei tributæ luculenter a
guent. Sic cui Deus oculos aperuit, ut i
Subjecto omnes proprietates deprehenda
quas Philoſophi ſuo Mercurio univerſa
ineſſe affirmant, nonne eo acquieſcens aliu
inveſtigare deſinet?

Poſtremo, Sal Nitrum unica eſt veget
tio, generatio & augmentatio omniu
Vegetabilium, Animalium & Miner
lium, eorundemque deſtructio & r
generatio, perpetuâ Elementorum Ci
culatione, ut res ex quo orta in idem di
ſoluta redeat. Vegetabilium enim N
trum in corporibus Animalium, inte
cedente digeſtione ac Separatione, in S
Minerale generari nemo diffitebitur: eſ
que Nitrum ſeu Sal terræ Vegetabile, A
nimale & Minerale, quod de nullo ali
Subjecto quam Materia univerſali di
poteſt. Et quemadmodum optimus Veg
tabilium, Animalium ac Mineralium con
ſervator eſt, ita eorundem eſt Mors & De
ſtructor, eoque ab iiſdem & amatur &
odio habetur. Vegetabilia illud amant cu
in terra creſcentia inde nutrimentum pe
tun

unt, cum terra mortua, ſive, ſalis ex-
pers ſemini nec nutrimentum nec incre-
mentum præſtet, atteſtante Chriſto, cum
dicit: Vos eſtis Sal terræ: ſi autem terra
ſale ſit deſtituta (vel ſal ſua ſalſedine va-
cuum) inſulſa mortua eſt, nulloſque fru-
ctus proferre poteſt. Ignarus fimum ter-
ram feracem reddere ait, ſed immerito, non
enim fimus ſed ſal in fimo latens illud fa-
cit, ex vegetabilibus poſt putrefactionem
eorum generatus, rurſus in eadem tranſ-
mutatur, eorum ſeminibus radicibuſve in
terra adhibitus: idem animalia in cibis ap-
petunt, quo corpora à putredine conſerva-
ta roborantur.

Nemo enim tam rudis eſt, qui non ex-
perientiâ didicerit Sal viventium ac mor-
tuorum præſervatorem eſſe. Objiciat igna-
rus, quod etiam alia Subjecta præſervandi
vi polleant, Myrrha puta, Aloë, aliique bal-
ſamei liquores, qui carnes, piſceſque à pu-
tredine cuſtodiunt. Huic reſpondeo, Non
Aloën, Myrrhamve, ſed earum ſal iſtud ef-
ficere. Mel quoque & Saccarum præſer-
vare, inſtet, quæ tamen ſalia non ſint.
R. Talem non intelligere naturam ſalium:
Ista dulcia, illa amara ſunt ſalia, quæ per

putrefactionem conversa in acerba vel acida mutantur: omnis etiam ex vino, aliisq; Vegetabilibus, Spiritus ardens, alia corpora præservat, ille tamen, licet salis formam præ se non ferat, nihil est aliud quam purissimum Sal vini volatile cum Sulfure suo mistum: nullum enim Principiorum sincerum est, ab admistione cæterorum in totum liberum. Idem facit acetum, quod merum esse Sal, uberrime possem, si tempus ferret demonstrare. Cui sensus tam sunt obtusi, ut unam rem mediante putrefactione in aliam abire non intelligat, ei nec maxima volumina profuerint. Ex dulcissimo musto, saccaro, melle solius putrefactionis & fermentationis interventu acidus Tartarus, forte acetum & spiritus ardens volatilis fit: mox Tartarum, acetum, Spiritus ardens in Sal nitrosum redibit; quod pauci intelligunt, ii præcipue qui nihil nescire vulgo creduntur. Non solus homo delectatur Sale absque quo sanus esse nequit, sed & omnia animalia. Mures præ omnibus Sali inhiant, quo non invento, parietes Sale efflorescentes lambunt, & urinam reddunt summe nitrosam. Columbæ vetustate corruptos salisque

præ-

prægnantes muros frequentant. Gallinæ avenacea nuper ab equis comesta, & sale gravida grana ex fimo colligunt, ea recenti avenæ præferentes, unde fœcundiores evadunt, Sale deglutitos lapillos in ventriculo concoquente, primam testarum materiam; sed si in corte conclusæ salsa terra non potiuntur, debilis ventriculus arenulas vel silices futura ovorum putamina non digerit, ideo ventosa pariunt ova, vel alienos cortices, si dentur, devorant, ut suis partubus suos conficiant. Mineralia in terræ visceribus crescentia, (experientiâ teste) gaudent sale, ex quo sibi corpora adsciscunt & incrementa faciunt: similiter extra terram eodem matura ac meliora fieri amant; inter quæ Nitrum, ut dictum, singulari erga metalla sympathia est prædictum. E contra, tam Miner. quam Anim. ac Vegetabilia salia horrent, si illegitime congrediantur, vel per illud corrupta destruantur. Sal enim debito more adhibitum unicum esse Vegetab. Anim. ac Mineralium conservatorem, auctorem & perfectorem, salis liquet, quod omnes Philosophi confessi sunt: quos inter Plato sali aliquid divini adscripsit, cui posteri sunt adstipulati,

multa in ſale, etiam ipſum Lapid. Philoſophorum quærentes; ſed neſcii quodnam eſſet verum Sal, & quis applicandi præparandique modus, ulterius progredi non potuerunt. Hinc quivis facile videt, cur veteribus ſecreta iſta ars Alchymia ſit dicta, nempe, quaſi tractatio & fuſio quædam Salis; quam item ob cauſam iſtis verbis familiariter utuntur, *In Igne & Sale Magiſterium conſiſtit.* Innuentes, beneficio ſalis & ignis veram, tam ad hominum ſanitatem quam metallorum perfectionem medicinam comparandam eſſe.

Si Deus vitam prorogans, obſtacula non objiciet generis humani bono *quid Sal & Ignis ſint*, olim propalabo, ut incredibiles mundo adhuc incognitæ horum 2. corporum vires omnibus patefiant.

Unum addam. Philoſophi materiam univerſalem obſcure indigitantes dicere, eam ubique reperiri, quam pauper æque ac dives habeat, nec quiſquam abſque ea vivere poſſit, unde vulgus Aërem, pluviam, nivem Martialem, rorem Majalem ſomniantes, in iis materiam univerſalem quæſivere: & cum labor feliciſſime ceſſit, aliquid Salis nitroſi ſunt adepti. Certum eſt,

Aſtra

Aſtra ſemine ſuo catholico gravidare Aërem nubeſque, mox forma pluviæ, nivis, roriſve decidentes, terram fœcundatam germinationi aptam reddere, rurſuſque à calido aëre ſurſum latas nitrum ſuum terræ relinquere, denuo ab aſtris imprægnari, delabi, terræ fertilitatem conciliare, ne terra unquam hujus univerſalis ſeminis inopia laboret, ſed jugiter rerum vegetationi incumbat, perpetuaque Elementorum circulatio conſervetur. Hinc Hermes ſcripſit *Idem eſſe Superius, quod eſt Inferius*, nec tamen ab Aſtris petendum, cum majori compendio in propinquo & ante pedes ſufficienter habeatur. Verba ſic ſonant.

VERBA SECRETORUM HERMETIS.

" VErum eſt,& ab omni mendaciorum
" involucro remotum, quodcunque
" Inferius eſt, ſimile eſt ejus quod eſt Supe-
" rius,per hoc acquiruntur & perficiuntur
" mirabilia Operis,unius rei. Quemadmo-
" dum etiam omnia ex uno fiunt per conſi-
" derationem unius: ita omnia ex uno hoc
" facta ſunt per conjunctionem. Pater
" ejus Sol eſt, Mater Luna, Ventus in ute-
" ro geſtavit, nutrix ejus eſt terra, mater
" omnis perfectionis. Potentia ejus per-
" fecta eſt, ſi mutetur in terram. Terram
" ab igne ſeparato,ſubtile & tenue: à groſ-
" ſo & craſſo, & quidem prudenter cum
" modeſtia & ſapientia. In cœlum hoc à
" terra aſcendit, & à cœlo rurſus in terram
" deſcendit,& potentiam ac efficaciam ſu-
" periorum & inferiorum recipit. Hoc
" modo acquires gloriam totius mundi.
" Propulſabis quaſi tenebras omnes & cæ-
" citatem,hæc enim fortitudo eſt,omni alii
" fortitudini & potentiæ palmam præri-
" piens: omnia namque ſubtilia & craſſa
" du-

" duraque penetrare ac ſubigere poteſt.
" Hoc modo mundus conditus eſt, & hinc
" conjunctiones ejus mirabiles, & effectus
" mirandi, cum hæc via ſit, per quam hæc
" mira efficiantur, & propter hæc Herme-
" tis triſmegiſti nomine me appellarunt,
" cum habeam tres partes Sapientiæ &
" Philoſophiæ univerſi mundi. Conſum-
" matum eſt verbum meum quod dixi de
" Opere Solari.

Hæc ſunt verba antiquiſſimi Philoſophi Hermetis, ob perfectam Naturæ cognitionem merito Philoſophorum Parentis, quibus ſatis innuit ſuam Aviculam ſine alis (quæ dies noctesque volans non defetiſcitur) Superiorum & Inferiorum Elementorum, Superioris itidem & majoris, nec non Inferioris & minoris mundi conſervatricem ſpiritum & vitam in Nitro delitescere. Quod ut rudis plenius intelligat, perpendat modó Aërem, in quo Spiritus univerſalis, primum omnium rerum Ens, habitat, ſine quo nullum animal vel horæ quadrantem vivit, nec ullum Veget. ac Minerale producitur, nec ipſe etiam Sol lucet, nec ignis ardet: quemadmodum excrementa Veget. Animal. & Mineralium perenni

perenni circulatione in alimenta transmutantur: elementa in excrementa, & hæc in alimenta redeunt, indesinenti renovatione ac transmutatione, quam solus homo non assequitur. Novit agricola, delapsa quotannis folia arboribus novum vigorem & nutrimentum dare, pecoris excrementa lætissimum gramen producere, Mineraliumque feces vel recrementa, à quibus Metallum semel est separatum, brevi ab Astris imprægnari, ut liquata idem metallum reddant, quo paulo ante fuerant exuta: & metallorum scoriæ passim suis fodinis redduntur, ubi spacio annuo vi attractrice à Spiritu universali refectæ imprægnantur, ut metallum altera vice fundant. Annon terra, ex qua Sal petræ est extractum, aëri exposita, aliud Sal petræ aliquot mensium intervallo reddit, quoties velis, ac si ei nihil fuisset detractum. Annon omnia calcinata, videlicet Calx viva, ex lapidibus, conchis, lignis, herbis parata, ex quibus ignis Spiritum universalem egit, ingenti appetitu novum Spiritum universalem attractum in corporeum Nitrum redigunt? Nonne calor, virtusque Solis est Solis Excrementum sive superfluum,

quibus

quibus nutritur ac ſuſtentatur? Si calor Soli nullus eſſet, Aër nitrosâ eſſentiâ nunquam redderetur gravidus, nec fœcunda pluvia deſtillaret, nec terra fructus ferret, Solique recens nutrimentum cibumque ipſius conſervatorium præberet: unde conſequitur, Excretum excernentis conſervationem & alimentum ſemper eſſe. Sed hic jubet Plato quieſcere: alibi plura, DEO volente, dicentur.

Audivimus, in Sale, & ſpeciatim in Nitro, licet ab imperitis ſpreto, tam ad veram medicinam quam ad Alchymiam utiliſſ. ac potentiſſimas vires inveniri, neque operæ pretium eſſe, ut quis vilitate ejus offendatur; cogitandum potius, quod coram mundo ac imaginariis Philoſophis deſpicabile eſt, idem apud Deum veroſque Naturæ Myſtas pretioſiſſimum eſſe.

Manet ergò quod in rerum natura melius Subjectum, quo plura ac majora miracula patrentur, non dari quam Sal Nitrum: unde & ego verum Mercurium Philoſophorum ex eodem parari poſſe conſtanter affirmo: me vero Lapidis Philoſophorum ex eo præparationem noſſe, non dixero, quod nec unquam ſum aggreſſus: Sed

quæ

quæ in metallorum correctione, aliisque bonis artibus de eo tradidi, sola me docuit experientia, cui acquiesco, istaque omnia si res postularet reique familiari conduceret, per partes singulatim demonstrare non erubesco, ut omnibus palam fiat, ea omnia præstari posse, sed non à quovis; cum nec hoc fine scripserim, ut omnibus prostarent, alias plenius Scripturus, sed ut penes amicos hæc manerent. Vix credi potest, quantas mihi scripta mea molestias crearint, dum alter hinc prolixis literis me obruit, modo hoc modo illud enucleatum volens: nonnulli magno quæstionum catalogo me adoriuntur: si decimo cuique respondere voluissem, vix panem edere licuisset. Si quis cogitaret, mihi alia agenda esse, non tam impudenter flagitaret: unicuique proclive est judicare dum uni atque alteri vaco, alia familiæ meæ utiliora præstari potuisse; pretiosius est tempus, quam ut inutiliter in aliorum gratiam teratur. Sunt qui objectant: Quid tibi decedit, si ego fiam conscius; ars penes te remanet, putantes alios debere offam præmansam, absque labore & sumtibus ipsorum ori ingerere. Idem mihi quoque arrisisset, si alii me

me ſuarum rerum feciſſent participem, in ſuavi otio victitaturum, ſed nullus fuit qui fecit. Maluiſſem ſæpe in amænis pratis, aliorum more, me avium cantu recreare, quam in ſummo æſtu & fætore furno invigilare: verum, quia alia diſcendi via non eſt, laborum me jam non pœnitet, qui DEI ope fultus, eradicatis ſpinis agrum conſeverim, fructus ſuo tempore exſpectans, quod cum bono Deo præſtolabor, proximo, ſi modeſte petierit, opellam meam non negaturus.

Coronidis ergo Subjungam, Si quis forte cogitet dicatve, quid me ut hæc ab omnibus Philoſophis ſummâ curâ abſconſa Mercurii univerſalis ſigna ac criteria in lucem produxerim, impulerit, cum ingratus mundus hoc beneficio indignus ſit, nec hoc unquam de meis demerebitur, ſed margaritas porcorum ritu conculcaturus ſit? illi reſponſum reddo; Me quidem hoc jam pridem damno meo didiciſſe, quod qui malo mundo gratificatur, ſuam mercedem jam acceperit, nec quid amplius exſpectandum habeat. Sed ideo non jubemur bonum intermittere, boniſque propter malos illud celare: DEUS plus timendus quam ho-

homines, ut creditum talentum in proximi emolumentum fenori demus, expreſſis verbis præcipiens.

Si omnis homo ſuum talentum ſupprimet, ſimul & Deus ipſe & magnalia ejus oblivione ſepelientur, quod fieri non debet. Tum & magna eſt invidorum caterva ſibi ipſis nil boni voventium, nedum ut proximo conſulere velint. Nihil in mundum inferentes, nihil ex mundo efferemus præter bonam conſcientiam. Quicquid enim poſſidemus, non noſtrum eſt, ſed à Deo in id accommodatum, ut in bonos uſus collocemus, bonam olim rationem reddituri. Quemadmodum turpe eſt, ſi pauper ſit ſuperbus, ſic longe turpius, ſi dives ſit avarus. Cum me ergo DEUS liberalis bonorum dator, præ multis aliis, bonis artibus donarit, non in eum credo finem, ut hoc talentum defoderem, ſed in proximi commodum conferrem; rationem olim non ſim redditurus, ſi tale inſtrumentum eſſe detrectem, quale ipſe me fecerit? Varie ſua dona DEUS diſpeſcit, huic magnam largitur autoritatem, & poteſtatem, iſti vires, illi opes, alii ſapientiam, alii artes & ſagacitatem, alium curis ac laboribus

ᴐoribus mergit, prout cuique ſaluti eſſe
ıovit, ſingulis pro donorum multitudine
nultam rationem reddituris. Et quia ne-
nini conſtat, quando Dominus admini-
trationis noſtræ rationem ſit exacturus,
emper caveamus, ne ob male locata dona
nalam rationem reddamus. Hanc ob cau-
àm, meo talento aliud lucrifacere con-
endo, & à prædicto metu me liberare, re-
iquos vitæ dies, ſi Deo videbitur, abſque
grandi labore, cura ac turba, quibus ha-
ctenus ſudavi, ad Dei gloriam, proximique
ommodum tranquille tranſacturus. Si
Dominus voluerit, tempus & occaſionem
præbebit meliora edendi, ſin minus Velle
pro Feciſſe lector accipiet: ſunt ſane plu-
es magni momenti Scientiæ penes me,
quibus poſteris ad altiora ſecreta tutiſſi-
nam ſemitam ſternere poſſem, verum quia
neam familiam citra proximi detrimen-
um meo ſudore honeſte ſuſtentare ſemper
ſtudui, contra genium meum, antiquis la-
ᴐoribus manus applicare coactus plura
dere prohibeor. Inferat quis: Si plura
omperta habes, per alios iſtud agito, ma-
ıibus ab opere ſuſpenſis, labores diſpoſuiſ-
e tibi ſufficiat.

Qui hæc dicit, perfidum mundum ſib
nondum notum eſſe fatetur: ſi fideliun
operarum compos fieri potuiſſem, mei
jampridem liberaliter proſpectum eſſet
Hodie non ita comparatum eſt, ut mult
credunt, homines jam ſunt perfidiſſimi
nullius promiſſi obſervantes, ſuum quiſq;
per fas vel per nefas quærit: beneficia malo penſantur, quod mihi non ſemel accidit: Si quem adoptavi, fidum collaboratorem futurum, contrarium evenit: quan
primum aliquod ſecretum didicit, me ipſo
ſe doctiorem credens varias diſcedend
cauſas finxit, ſi palam & cum bona venia
fieri non potuit, illud clam tentavit: vel
tam petulanter ſe geſſerunt, ut Deo gratias
agerem, à talibus liberatus: unde factum
ut ſemper oleum operamque perdiderim,
proverbium illud, *Qui ſua recte curata vult, ipſe Dominus ſervusque ſit oportet*, verum eſſe ſentiens.

Vix cujuſquam verbis ac pollicitationibus fides eſt habenda, diabolus ex profundiſſima abyſſo egreſſus in mundum venit, homines pro lubitu acturus: ſed perfidia domeſticorum ſæpe tanta non eſſet, ſi non ab aliis ſeducerentur; ſunt enim qui

occa-

occasionem captantes eos alliciunt, & quid domi viderint audiverintque eliciunt-inde irritati ad bonam frugem redire no, lunt, non perpendentes, hanc rem ipso furto turpiorem, nunquam in ipsorum commodum cessuram.

Siquis ab alio, quod ipsius non est, nec penes ipsum id aliis communicare, elicit, eoque in autoris præjudicium clam vel palam utitur, celator furi æqualis habetur, neque unquam apud bonos de hoc crimine se purgabit, consultius facturus si domesticos proditores aliena offerentes repudiaret, dicens, si hoc tuo facis domino felicitatis tuæ autori, quid mihi facturus es, si licebit? Sed contrarium faciunt, dicentes, tu mihi & ego tibi tacebo, veteris veri verbii immemores, *Nullum filum tam occulte netur, quin aliquando soli exponitur.*

Idem faciunt, quibus Secreta sub silentii sigillo sunt concredita, si violata fide aliis ea communicent, rem autoris damno divulgantes. Hujusmodi dolis mundus abundat: quilibet ergo cui bonum secretum obtigit, circumspiciat, quos in familiam recipiat, & cujus sint fidei. Beatus ille, qui sua cum suis peragere potest, is

abſque curis in ſilentio & otio ſibi victum comparabit.

Ante omnia detur opera, ut tibi cum iſtis res ſit, qui Deum timent; licet in omnibus voto non reſpondeant, fideles tamen habebis operas, cum qui Deum timet, etiam homines timeat, peccata vitet, & Domini benedictionem in opere ſuo conſequetur, malorum vero labor ſine fructu perit.

Quærat quis: quomodo ingenuos à falſis diſcernam? ℞. Ex operibus, non ex verbis: putris enim arbor non poteſt bonos fructus ferre, nec bona arbor malos: quemadmodum enim arboris indoles: ita & hominis natura ex fructibus agnoſcitur. Non qui humanitatem ac diligentiam præ ſe fert, fidem meretur: cum vulpes caudâ blanditur, gallinas meditatur; mali ſunt feles, qui foris lambentes poſt ſcalpunt. Cum facta verbis conſonant, tunc fides habeatur, ſed pauci tales inveniuntur, multi vero qui foris ſplendentes, intus fraudibus ſcatent. Qui igne uſtus eſt, ignem novit, vitatque, & alios cavere jubet, inexpertus vero ſuo damno ſapere incipit. Quicquid humile, rectum & ſincerum

rum eſt, à Deo eſt,& à Diabolo mundoque odio habetur. Omnis Natura ſui ſimile amat, diſſimile odit: ſi homo eſt ſubdolus, ſuperbus, mendax, ferox, invidus, immiſericors, tenax, diaboli gerit imaginem, nec duobus dominis ſervire poteſt, ſed uno neglecto alterum amabit. Ex fructibus enim, non externa ſpecie cognoſcendi ſunt. Si vinum guſtes, num bonum vel vile ſit, num ſuave vel auſterum, judicabis. Pomum interdum foris pulchrum, intus vermibus exeſum amareſcit. *V*eterum eſt placitum, (Nemini credi poſſe, niſi modium Salis cum eo conſumſeris) experientiâ veriſſimum. Quæ hominum perfidia, poſt meam ætatem, ignis ſiccantem vim non diutius ferentem, præcipua cauſa eſt, quod multa bona penes me, intermortua pereant. Confido autem brevi affuturos, qui meum Laboratorium inter ſe diribituri, ubi ego ſubſtiti, naturæ ſecreta ulterius rimabuntur, & ad optatum finem, mea præmonſtrata face adjuti, perducent: quod mihi multo erit gratius, ſi mea immenſis ſumtibus, laboribus curiſque inventa ſecreta pluribus innoteſcant, quam ſi mecum ſine fœnore ſint ſub tumulo defodienda,

da. Cui fini me promtiſſimum in poſteritatis gratiam, & conſultorem & adjutorem pro virili ſemper præſtabo.

CONCLUSIO.

CОrdatum Lectorem, ſicubi me nimis aperte ſcripſiſſe judicabit, ne id mihi vitio vertat, humaniſſime rogo; quod enim feci, non mei ſed proximi gratia bono animo feci, fretus, omnes ingenuos ac bonos mea ſcripta potius favore excepturos, quam odio & invidia rejecturos eſſe, neque permiſſuros, ut humilis ſtylus veritatis, quæ ſinceritate gaudet, ſit fraudi, ſed bonum animum quo hoc factum eſt, ſpectantes defendent ac tuebuntur. Quod ſi diabolus, qui ferre non poteſt, ut homini aliquid boni conferatur, ſua inſtrumenta in me armare conatur, mea ſcripta ex inſito faſtu & ſcientiæ tumore traductura, ipſum hic & alibi ita depinxi, ut agnoſcatur, cujus filius ipſe ſit, cujuſque inſtinctu ſeſe efferens firmiſſimæ veritati obviam ire audeat, veterum proverbio, *Ars non habet oſorem niſi ignorantem*, fidem facturus. Ad hæc eum rogatum volo, inanibus literis

ris mihi parcat, citra damnum non cuivis respondere valenti; Si vero mei indigni consilii egens cum modestia & sine meo detrimento istud petierit, ei meam opellam non negabo. Sponte etiam me offero omnibus tam magnis quam parvis, qui vel minimo beneficio me à juventute in hunc usque diem sunt prosecuti, quibus, ubi mihi per literas innotuerint, meum consilium (quia mihi nec ☉ nec ☽ est) mihi præstito beneficio longe præponderasse, nec turpissimam, Deo juxta atque bonis invisam belluam, *Ingratitudinem*, sed sincerum pectus Germanum, Christianumque erga amicos & inimicos amorem sub tecto meo hospitari, ac dominari, cum bono Deo reapse ostendam: Quo hic tractatulus conclusus esto.

FINIS.

MIRACULI MUNDI CONTINUATIO,

IN QUA

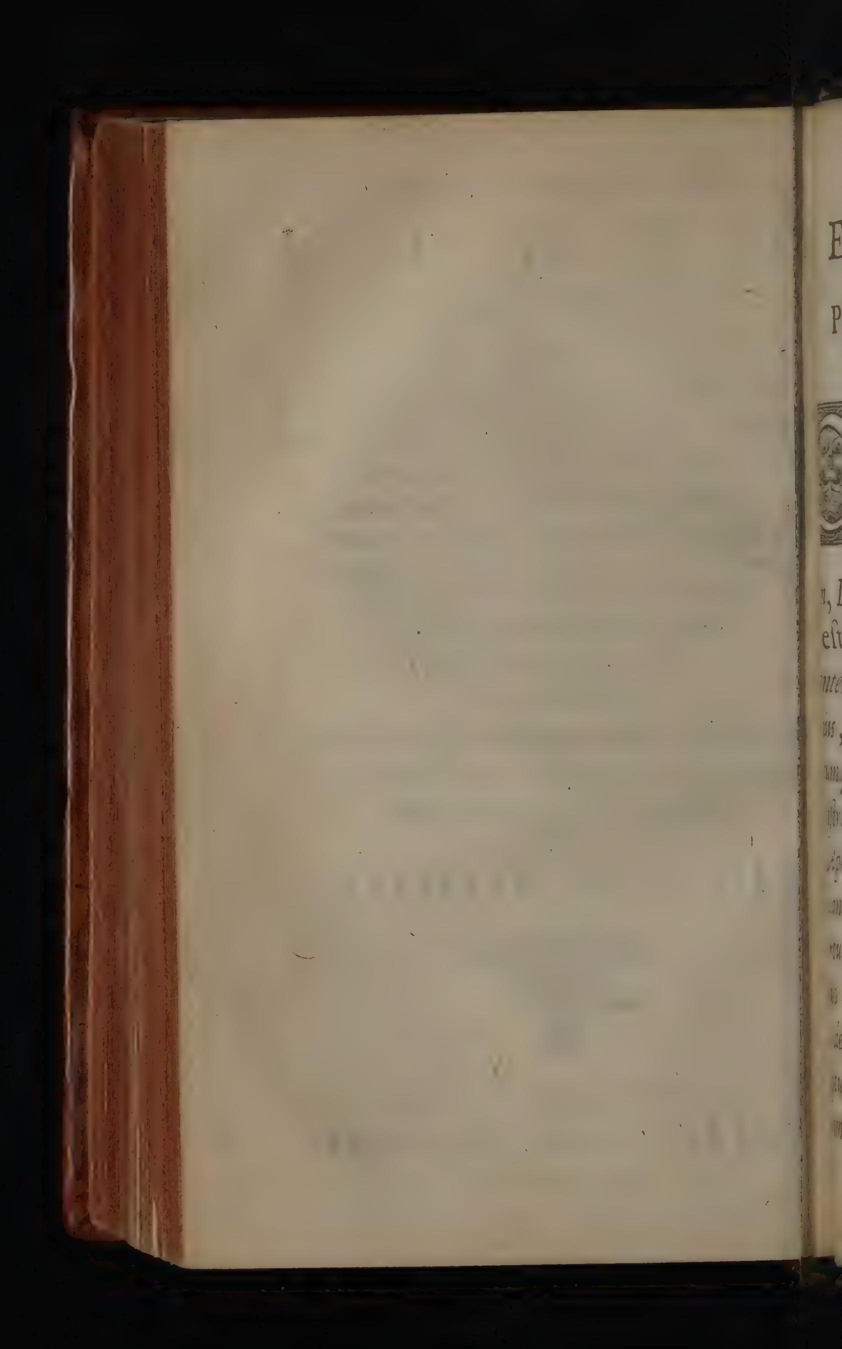
Tota natura denudatur, & toti Mundo nudè ob oculos ponitur; imò dilucidè & apertè demonstratur, fieri posse, ut ex Sale petræ omnium Vegetabilium, Animalium & Mineralium summa Medicina paretur, ac ideò Sal petræ jure ac meritò verum Subjectum solvens, sive Menstruum Universale (rumpantur ilia omnibus Farnerianis Asinis) appellari queat.

Miracula Divina manifestandi, & Hermeticæ Medicinæ studiosos docendi gratia conscripta, & in lucem edita Studio & Opera

JOHAN. RUD. GLAUBERI.

AMSTELODAMI,
Apud JOANNEM JANSSONIUM.
cIↄ Iↄc LVIII.

AD
LECTOREM
PRÆFATIO.

Q*Vanquam, Benevole Lector, ſcripta mea*, Miraculum Mundi, *& Primam* Proſperitatis Germaniæ *Partem, Libello meo Apologetico, cui titulus,* Teſtimonium Veritatis, *ſatis ac ſufficienter contrà ſchedas* Farneri *calumniis, & mendaciis ſcatentes defenſa, eorumque utilitatem apertè ac dilucidè demonſtratam eſſe arbitror; Vereor tamen, ne Apolegetica illa defenſio, licet artis Arcana plurima, & lectu ſatis digna in apertum producat, Lectoribus prolixiore ſuo ambitu tædium aliquod paritura ſit. Eâ de causâ, ut hoc tædium Lectori ademptum in delectationem & voluptatem commutem, conſultum mihi viſum fuit,*

delectationis & auctarii gratiâ, sub Continuationis Miraculi Mundi *titulo, succedanea subdere cæteris excellentia quædam Arcana, & quidem quatuor numero, quæ quin commodum allatura sint maximum, nullus dubito.*

Horum primum offero Rusticis, Vinearum cultoribus, hortulanis, & omnibus iis, quos ruris cultura occupatos tenet, ut sine ovium, vaccarum, aut equorum fimo & excrementis, ac usitatâ stercoratione agros & rura sua stercorandi & pinguia reddendi modum & rationem novam addiscant, & quotannis majus commodum & emolumentum ex iis percipiant.

Alterum dono omnibus civibus, Mercatoribus, aliisque hominibus otiosis, qui divitiarum copiâ affluentes nesciunt, quonam pacto aurum & argentum suum

augere

ugere queant. *His ſine fœdo fœne-*
ationis lucro, & proximi ſui incom-
iodo, aurum & argentum ſuum longè
ıeliori, & honeſtiori ratione augendi
ıodum & viam monſtro.

Tertium largior omnibus Deum a-
nantibus, & conſcientiæ ſuæ ratio-
ıem habentibus Medicis, ut paucis
mpenſis, & pauco labore, ac bre-
vi temporis ſpatio medicamenta admo-
lum ſalubria, & efficacia parare ad-
liſcant, miſeris ægrotis, ut Chriſtia-
ıos decet, debito auxilio ſuccurrant,
ac honeſtè ſibi victum & amictum ac-
quirant.

Quartum, tanquam Univerſale Me-
dicamentum, omnibus magni nominis,
& authoritatis perſonis exhibeo, ut
ejus beneficio valetudinem bonam con-
ſervent, aut eam amiſſam recupe-
rent.

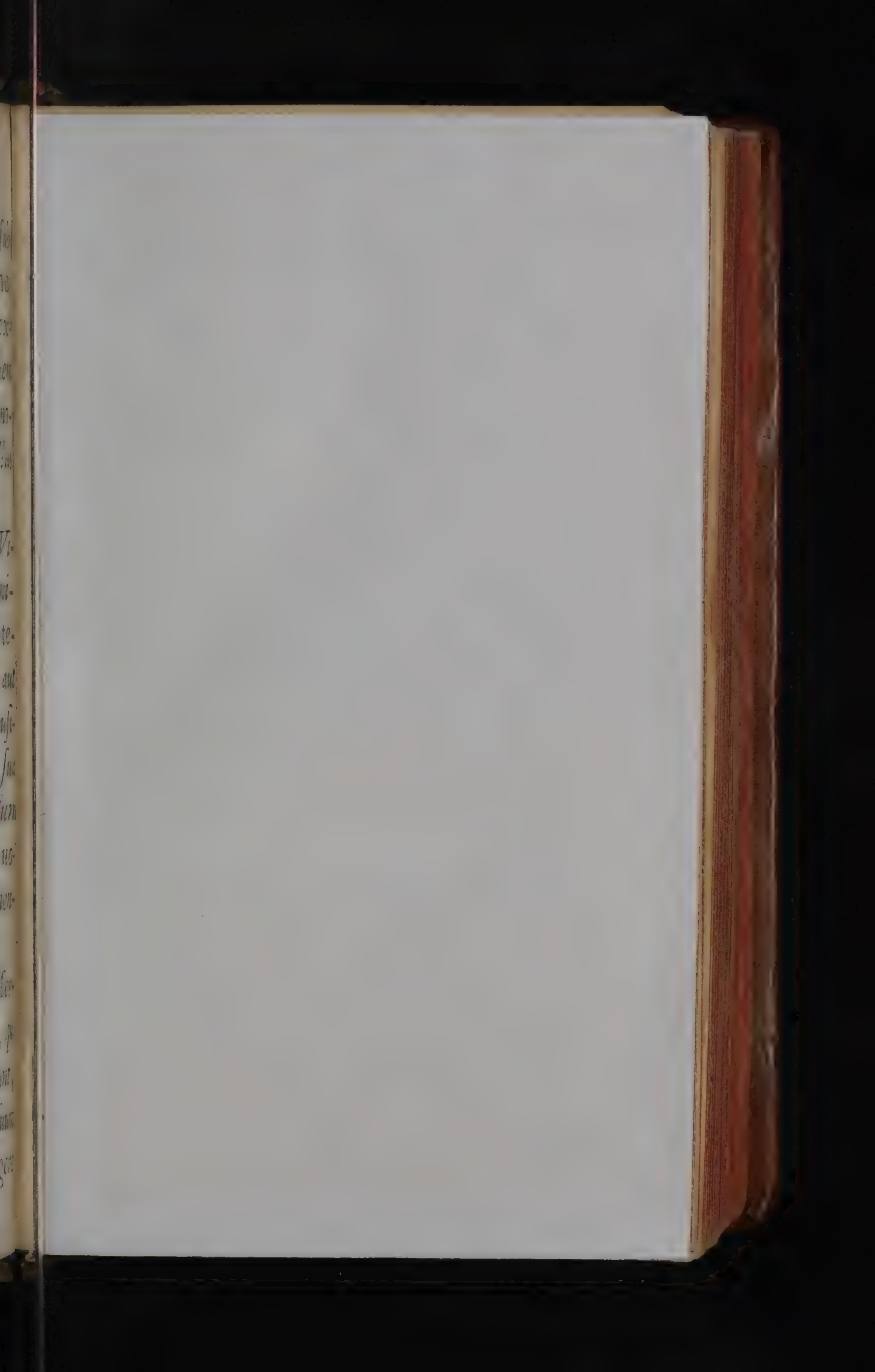
 Deus

delectationis & auctarii gratiâ, sub Continuationis Miraculi Mundi *titulo, succedanea subdere cæteris excellentia quædam Arcana, & quidem quatuor numero, quæ quin commodum allatura sint maximum, nullus dubito.*

Horum primum offero Rusticis, Vinearum cultoribus, hortulanis, & omnibus iis, quos ruris cultura occupatos tenet, ut sine ovium, vaccarum, aut equorum fimo & excrementis, ac usitatâ stercoratione agros & rura sua stercorandi & pinguia reddendi modum & rationem novam addiscant, & quotannis majus commodum & emolumentum ex iis percipiant.

Alterum dono omnibus civibus, Mercatoribus, aliisque hominibus otiosis, qui divitiarum copiâ affluentes nesciunt, quonam pacto aurum & argentum suum

augere

augere queant. His ſine fœdo fœnerationis lucro, & proximi ſui incommodo, aurum & argentum ſuum longè meliori, & honeſtiori ratione augendi modum & viam monſtro.

Tertium largior omnibus Deum amantibus, & conſcientiæ ſuæ rationem habentibus Medicis, ut paucis impenſis, & pauco labore, ac brevi temporis ſpatio medicamenta admodum ſalubria, & efficacia parare addiſcant, miſeris ægrotis, ut Chriſtianos decet, debito auxilio ſuccurrant, ac honeſtè ſibi victum & amictum acquirant.

Quartum, tanquam Univerſale Medicamentum, omnibus magni nominis, & authoritatis perſonis exhibeo, ut ejus beneficio valetudinem bonam conſervent, aut eam amiſſam recuperent.

Deus Omnipotens Divinam ſuam Gratiam largiatur, ut paterna ejus bona ad eum uſum adhibeamus, quo ipſius laus & honor, ac proximi noſtri amor augeatur, & promoveatur. AMEN.

I. ARCA-

I. ARCANUM

Agricolis, Vinitoribus, & Hortulanis dono datum.

ETsi prælum hoc, quo ingentes arbores, succum eliciendi gratiâ, uti in primâ Prosperitatis Germaniæ parte jam indicavi, premantur, & quòd hactenus pluribus, qualenam sit, investigando cerebrum frangentibus, multum negotii facessivit, in tertiam Prosperitatis Germaniæ partem reservare constitueram; Consultum tamen mihi visum fuit ejus descriptionem in hunc Tractatum conjicere, illudque describendo Boni Publici gratiâ in lucem producere: Idque potissimum eâ de causâ, quia Deus Omnipotens mihi jam alios copiosum ex omni ligno salem petræ eliciendi, & quidem sine hoc prælo, modos revelavit; Nec tantum ex ligno ipso, verum etiam, ex omnibus Vegetabilibus, Animalibus, ac Mineralibus, ità ut negotio admodum facili, brevique temporis spatio, sine prælo, & putrefactione lignum & Sal in Salem petræ converti queant: Imò ut trium, aut quatuor horarum intervallo quodvis Vegetabile, aut Animale, ut & omnis generis Sales ita transmutari possint, ut in pinguem, fervidum, ac sulphureum Salem abeant, qui postea admodum facilè

facilè aëris beneficio animari, & in Salem petræ convertitur. Sal talis, licet instar Salis petræ non statim flammam concipiat, & ardeat, jam tamen eò est deductus, ut in agrorum macrorum, & sterilium stercoratione idem præstet, quod fimetum cujusvis pecoris aut pecudis in agris pinguefaciendis efficere solet. Hinc eodem sale quamvis arenam puram putam, & omni pinguedine destitutam ità pinguefacere illicò licet, ut frugibus ferendis, & reddendis apta evadat. Nemini autem fit verisimile, quid Sal aliquis corrosivis suis viribus spoliatus præstare valeat. Ideò Christus non frustrà dicit discipulis suis: *Sal terræ estis.* Terra, quæ Sale caret, mortua est, nec fructum ferre potest. Sal enim hic inversus non solum arenosis, & planè sterilibus agris, vix parum erycæ edentibus, sed etiam fertilibus pinguefaciendis inservit, ut singulis annis conserantur, & fructus emittant. Maximum profectò est Dei donum, quo ingratissimus hic Mundus planè indignus est. Crebrò contingit, ut agricolæ fimo necessario destituti agros suos non conserant, sed eos vacuos, & inanes relinquere tamdiu cogantur, donec eos conserendi facultas sese offerat. Sed quid hoc commodi affert ipsis, qui Magistratui interea debitum tributum pro ipsis solvere debent, nihil tamen commodi ex ipsis percipientes. Annon satius esset, ut tertiam, aut quartam duntaxat ejusmodi, bonorum partem possiderent,

quotan-

quotannis fructus debitos reddentem. Hoc pacto certè Rus ejuſmodi, quod aliàs ruſtici unius ſuſtentationi vix par eſt, decem aliis alendis ſufficeret, ſi ligno, aut Sale hâc ratione inverſo pinguefieret. Pari omninò ratione etiam vineæ pingueſcere poſſunt, ut fruſtrà non colantur, ſed uvis ferendis luxurient.

Sic etiam arbores fructuum feraces, & prata ac paſcua in ferendo gramine ſegniora eodem Sale ità emendari poſſunt, ut meliores fructus, & pinguius gramen ex ipſis prodeant. Sed hæc de his hac vice ſufficiant; plura in tertia Proſperitatis Germaniæ parte, Deo dante, ſequentur. Intereà illa frumenti ac vini copia ex parte conſumetur. Nullus autem dubito, excellens hoc Dei omnipotentis munus à bonis Patribus familiâs quæſitum, in honore habitum, & ab hac horâ uſque, ad mundi finem, honoris Divini & ſalutis multorum millium hominum promovendæ causâ, effectui datum iri.

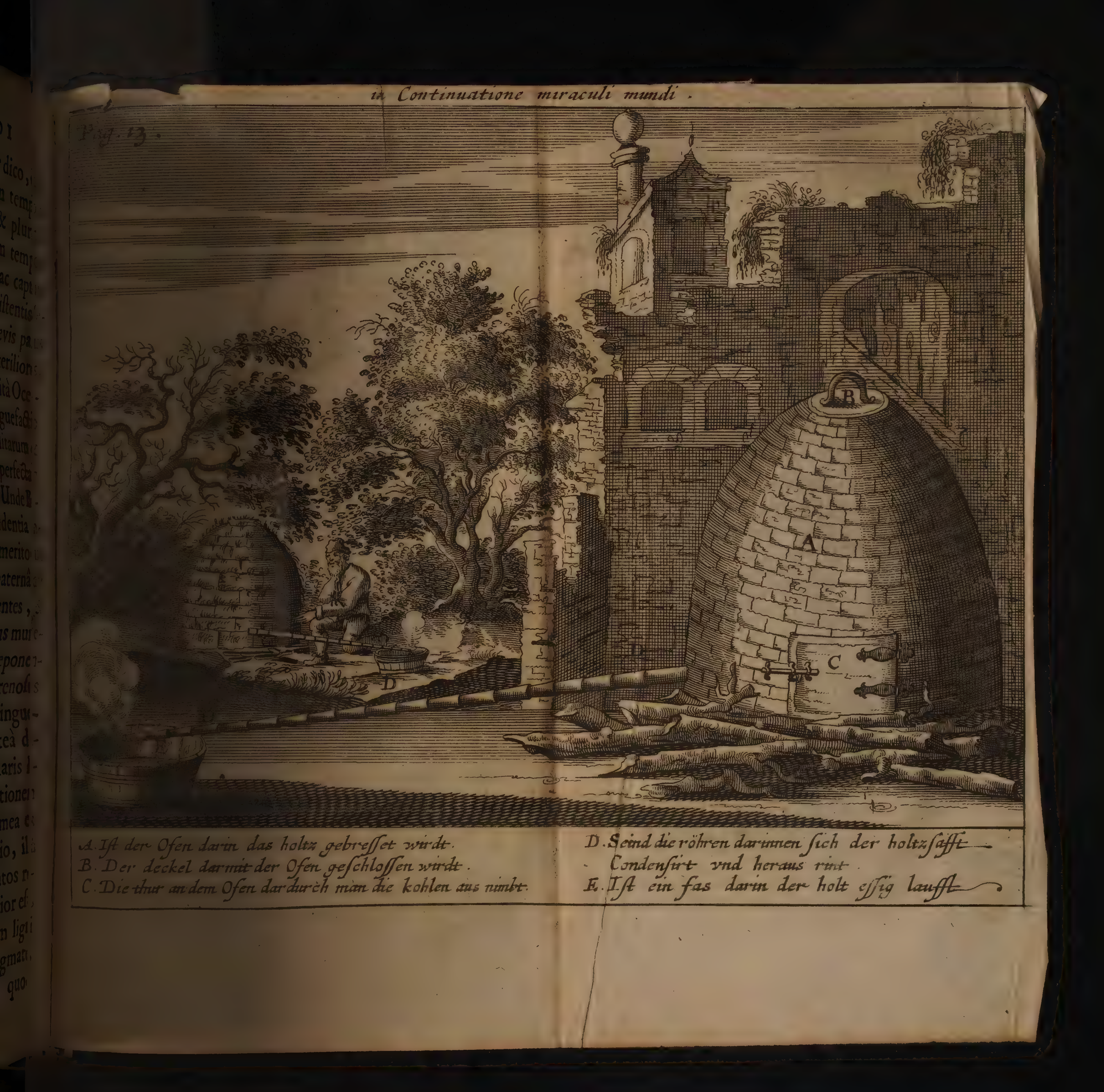
Hic autem ligni proprio ſuo igne in acetum acerbum exprimendi, & hunc ſuccum acidum, Salis fixo in carbonibus combuſtis, aut cineribus remanentis beneficio iterum coagulandi, & in ſalem ſterilia rura pinguefacientem, aut aëris beneficio in Salem petræ abeuntem, redigendi Modus artificium profectò eſt excellens & ſingulare, quod inutile lignum quodvis utile, & emolumentum inſigne pariens reddit; quales inventiones tanta commoda afferentes hactenus

à nemine literis proditæ ſunt. Atque eò melior etiam eſt hæc, quam illa in cineres clavellatos ligna redigendi inventio, in quâ omnis ſuccus acidus in fumum abiens, omninò perit, & amittitur, & ex maxima copiâ ligni, pauci admodum cineres remanent, ac ex eorundem ſale pauciſſimo vix decima pars ad agros pingues reddendos, aut mutationem in ſalem petræ apta reperitur. Non ipſi etiam cineres., ſed Sal in ipſis latitans agros pinguefacit, & in Salem petræ mutatur. Itaque hic meus ſuccum lignorum eliciendi, & in bonum Salem coagulandi modus longe præferendus eſt illi, qui cineres clavellatos ex ligno parat. Nec ſolum torcular hoc ligneum fertili ex omnibus lignis ſucco exprimendo inſervit; Sed etiam iis in locis ſumma cum utilitate uſurpari poteſt, in quibus ligno carentibus, & multis paludibus, ac limoſis ſtagnis refertis ceſpites, lignorum loco uſurpandi, ex fundo eruuntur. Etenim ceſpitum ille ſuccus, æquè ac lignorum, ad agros pinguefaciendum idoneus eſt, adeò ut nulla regio cauſam habeat conquerendi, quod ſibi de aliqua Univerſalis illius Theſauri mundani parte à Benigno rerum omnium Creatore copiosè non proſpectum ſit. In altis regionibus lignorum copia prolixa ſuppetit, ac humiles ceſpitum ingentem vim ſuppeditant. Sicut igitur in regionibus editiorem ſitum habentibus lignorum ineffabilis multitudo putrefactione perit, aut creſcens,

ſcens, & decreſcens nulli uſui, aut commodo inſervit: Ità idem quoque ceſpitibus contingit in humilioribus, & depreſſioribus locis, in quibus ſæpenumero ingentes tractus ne minimam quidem ulli homini utilitatem conferunt, & nihilominus magnos penetralibus ſuis theſauros abſcondunt. Cum paludoſis & uliginoſis diſtrictibus ità comparatum eſt; ſi gramine obducti beſtias admiſerint, ut gramen illud depaſcant, emolumenti quid adhuc hominibus afferunt: Sin vero uligine nimiâ obſeſſi fuerint, ut humanis veſtigiis ferendis pares non ſint, omni prorſus utilitate carent. Sunt paludoſi tractus muſco ſolo veſtiti, qui nec pecora nec pecudes alere, nec ceſpites ſuppeditare poſſunt, eò quod nimiâ arenâ, aut nimis largus muſcus gramen impediunt, quominus naſcatur, & ceſpites igni concipiendo idonei conficiantur. Et tamen illi ipſi tractus igne preſſi fertilem expromunt ſuccum, quo finitimi campi, ut plurimum arenoſi, fertiles reddi poſſunt. Paludes verò illæ nihil aliud continent, quàm pinguedinem illam, quæ ab aquâ pluviâ ex vicinis territoriis altis & arenoſis extracta, ac collecta in terras & valles inferiores convehitur, ac in muſcum concreſcit; Undè jure ac meritò ſterilibus illis terris arena conſtantibus, eaſdem pinguefaciendi gratiâ, reddenda eſſet. Hac igitur ratione fieri poſſet, ut plurimis terris vaſtis & deſertis, quæ nullo prorſus emolumento genus humanum afficiunt, fer-

fertilitas ſumma conciliaretur. Quæ dico, cum veritate ipsâ conveniunt, & forſan temporis progreſſu veriſſima comperientur, & plurimis locis prodeſſe poterunt. Hoc autem tempore ruſticis mera ſomnia eſſe videntur, ac captum in ipſorum cerebris cereviſiâ ſemper diſtentis ſedentem ſuperant. Cæterum ſicuti quævis palus pinguis finitimas terras editiores & ſteriliores, arenâque oppletas pinguefacere poteſt; ità Oceanus Univerſalis eſt Medicina & pinguefactio omnium, quas lambit, regionum editarum & ſterilium, quibus ſale ſuo contento perfectam fertilitatem, & feracitatem largitur. Unde Benignitatis & Bonitatis Divinæ Providentia incredibilis liquidò patet, ac jure, meritoque Omnipotenti Deo pro ſua hac curâ paternâ ab omnibus hominibus gratiæ indeſinentes, & maximæ habendæ, & tam ingentia ipſius munera, & beneficia nunquam ex memoriâ deponenda ſunt. Quomodo autem Sal marinus arenoſus & omni pinguedine deſtitutas terras, pinguefaciat, & fertiles reddat, exactius poſteà demonſtrabitur. Obiter hîc in mei torcularis ligna prementis deſcriptione ejus rei mentionem facere volui. Quantò melior igitur eſt mea ex lignis ſuccum conſervandi ars, & inventio, illâ inventione, quæ ligna in cineres clavellatos redigit; tantò etiam potior & excellentior eſt, meus Modus arcanus, quo ferè totum ligni pondus, exceptâ ſola inutili aquâ & Phlegmate,

quod

Pag. 13.
A
B
C
D
A. Ist der Ofen darin das holtz gebresset wirdt.
B. Der deckel darmit der Ofen geschlossen wirdt.
C. Die thur an dem Ofen dardurch man die kohlen aus nimbt.
D. Seind die röhren darinnen sich der holtzsafft Condensirt vnd heraus rint.
E. Ist ein fas darin der holt essig laufft.

quod ligno adfuit, in tranſmutatione illâ conſervatur. Facili enim conjecturâ, qui mentis impotes non ſunt, providere poſſunt, quod in lignorum combuſtione illâ apertâ nobile Sulphur ab igne conſumatur, & nulli emolumento eſſe queat. Si autem res ità inſtitui poſſit, ut lignum non ardeat, & ardendo non conſumatur, ſed ſeipſum conſumendo, ſine omni ferè ponderis jacturâ, in Salem Sulphureum vertatur, magni momenti negotium eonficeretur. Qui hoc præſtare novit, ſcopum profectò attigit & finem optatum conſequutus eſt. Carbo licet ſucco ſuo privetur, ferè tamen eandem retinet quantitatem, quam habuit lignum, ex quo combuſtione paratus eſt. Talium carbonum libra una comburendo in cineres redacta, vix unum, duos aut tres lotones dabit, ex quibus paucis cineribus dimidiam, tertiam, aut quartam Salis idonei, qui in Salem petræ mutetur, aut agros pingues reddat, partem ægrè eruas. Nam in combuſtione nobile Sulphur, tanquam maxima pars cum fumo evaneſcit, & ex unâ carbonum librâ vix dimidia aut quarta lotonis unius pars Salis iſtius prodit. Ideò haud exigua eſt ars Sulphur illud cujus virtutes ſunt maximæ, conſervare, & in tàm nobilem Salem convertere.

Excellentiſſimi hujus Arcani agricolas & vinitores lubenti animo participes feciſſem, ut ejuſmodi munere affecti grato animo mei recordarentur; ni maximum ingrati animi crimen, quod

magis

magis ac magis in ingratis hujus Mundi incolis animadverto, me impulisset, ut illud adhuc aliquandiu mihi reservem, & apud me delitescere patiar: siquidem gratum hominibus non accideret hoc tempore, quo vini ac frumenti ubique maxima est copia. Si verò aliquando, quod proh dolor timendum, Ira Divina ingruerit, ima summis miscuerit cunctisque rebus ablatis terræ pinguedinem consumpserit, quod Deus tamen prohibeat, tunc munus hoc Dei gratum acceptumque foret, quod forsan temporis hujus feris bestiis risui & ludibrio futurum esset. Vasi vino, aut frumento abundanti, & pleno si quid amplius infuderis, in eo non remanebit, sed recidet. Ità etiam hoc tempore summâ omnium rerum affluentiâ ubique locorum luxuriante, & nullius rei penuriâ laborante nihil nisi mera superfluitas ejusmodi arcanorum revelatio esset. Onerentur mente captorum, insanorum, & temulentorum hominum aures vel infinitis verbis ejusmodi arcana lucrosissima detegentibus, ea tamen susque deque habita ludibrio, & sannis excipient. Fecit id Farnerus ille impius, omnium ejusmodi ludionum & sannionum improbissimorum antesignanus, qui irridendi initio facto, cunctis magnorum miraculorum, & ditissimorum munerum irrisoribus viam stravit, ut etiam tam ineffabilia beneficia risui haberent. Ideò non necessarium esse dico, ut talia in lucem producantur. Agricolæ & vinitores iis contenti esse pote-

poterunt, quæ in præsentia ipsis denudantur. Acidus enim, expressus, & ad dulcedinem reductus lignorum succus in agrorum pinguefactione & stercoratione longè plura præstabit, quàm alicui verisimile fieri potest. Si futuro tempore necessarium fore animadvertero, ut plura & meliora in apertum producam, eorum revelatione neutiquam supersedebo, ideò aliquandiu adhuc remoraturus *Prosperitatis Germaniæ* Tertiam Partem, & exspectaturus, quo hujus Mundi res evasuræ sint. Equidem certus sum, scripta mea futuro tempori longè gratiora fore, quàm huic eadem esse comperio: Causam jam indicavi. Quò majore autem ludibrio mea scripta ab impia Farnerianorum sannionum turbâ hoc tempore excipiantur, eò majore honore sequuturis annis ab hominibus afficientur. Sed omissis istis nebulonibus præli toties dicti descriptionem, ac expressi, iterumque coagulati lignorum succi usum aggredior.

De

De figura, usu, & utilitate præli, sive torcularis, cujus adjumento ex lignis sine magno labore copiosè exprimitur succus idoneus, ex quo Sal petræ paratur.

Forma, sive Figura.

PRimò struatur ex lateribus Fornax rotunda eam figuram habens, quam in typo præsent litera A commonstrat. Æmuletur autem vitriariorum furnos, ità ut ab inferiore parte largior sensim exurgat in acumen rotundum, in fastigio foramen rotundum, & unum pedem latum aperiens, per quod ligna injici queant. Foramin aptandum est operculum ex laterum materia eadem coquendo paratum, quo foramen illud claudatur. Inferioris partis latus unum, januam habere debet, per quam carbones extrahantur. Alterum verò perforatum sit oportet foramine, cui aptetur canalis, seu fistula ex terra figulina vel latericia excocta & tres aut quatuor circiter orgyas longas, in qua fumus ex lignis injectis per ignem expulsus in acidum succum condensetur, & destillet in dolium ligneum, quod succo ex canali defluenti recipiendo, ipsi canali appositum est. His omnibus dicto modo paratis, fornax usque ad summitatem lignis impletur, & si ligna non satis sicca fuerint, ipsis usque ad for-

nacis

nacis ſummitatem coacervatis fruticum ſiccio-
rum, & aridiorum faſciculus imponitur, cujus
ope eò facilius accendantur. Poſtquam ligna
accenſa fuerint, & probè arſerint, fornacis fora-
men in ſummitate arctè operculo occludendum,
ac fumo omnis exitus adimendus eſt, ut nullum
exitum inveniens deſcendere, & canalis infe-
rius patentis foramen quærere cogatur. Quan-
do igitur ligna paulatim incandeſcunt & flam-
mam tamen emittere nequeunt, calor ex ipſis
ſuccum omnem exprimit, & in canalem pro-
pellit, in quo ex fumo in ſuccum aut acetoſum
liquorem mutatur, ità mutatus ex canali in ap-
poſitum dolium deſtillans, aut defluens. Lignis
omnibus in carbones converſis, & nullum am-
plius fumum emittentibus, tota fornax, ubi-
cunque aërem admittere poteſt, imò ipſum et-
jam foramen, cui canalis aptatus fuit, madefa-
ctis cineribus oblinatur neceſſe eſt, ut prunæ
ſuffocatæ in fornace refrigeſcant, & carbones
integri maneant. Exempti ad uſus neceſſarios
adhibentur, cum bonitate cæteris reſpondeant,
quos carbonarii in ſylveſtribus locis parare ſo-
lent. N.B. Hoc intelligatur velim de ejuſmodi
lignis, quæ mediocris craſſitiei ſe in carbones
redigi patiuntur. Nam ſi ſuccum expellendi cau-
ſâ in fornacem frutices, & virgulta conjeceris,
nil niſi carbonum ſcobem, & pulverem nanci-
ſceris, qui poſt omnem ſuccum expreſſum in
fornace non oblitâ, ut prius faciendum docui-

 mus,

mus, sed apertâ tàm diu relinquendus est, donec in cineres abierit, qui ad succum expressum coagulandum requiritur, ut ex iis, quæ de coagulatione succi mox dicturi sumus, patebit. Discrimen igitur hoc inter ligna observandum erit, ut frutices, & virgulta post succi expressionem in cineres comburantur; crassiora verò ligna post eandem operationem suffocentur, & in carbones mutentur. NB. Ubi carbonibus non indigueris, aut eosdem vendere non potueris, eosdem apertâ fornace, ut in cineres comburi sinas, necesse est. Si in ejusmodi loco hæc operatio institueretur, in quo lapides invenirentur idonei, ex quibus calx cæmentaria igne conficiatur, operæ pretium esset, ut strues lignorum & lapidum mutuâ impositione in fornace miscerentur, quod Chymici *Stratum super stratum* vocant, ac post succi expressionem fornax aperiretur, quò ligna in cineres converterentur. Dum autem in cineres abeunt, eâdem simul operâ & lapides calcinant, ac in calcem mutantur, quæ aëri exposita, ità tamen, ut aquâ pluviâ madefieri nequeat, in pulverem minutum dilabitur. Huic pulveri cineribus lignorum misto affunditur succus ille acidus ex lignis expressus, ut duæ hæ naturæ contrariæ mutuis laboribus se exerceant, & probè uniant: quâ in operatione acetosus ligni Spiritus acrimoniam suam amittit, ac Sal ligni & lapidum fixus alteratur, ità ut ex utrâque Naturâ, contraria prodeat media Natura, & sua-

vior

vior Sal, qui aëri expoſitus, & diu in eo conſervatus ex eodem vitam ſibi attrahit, & in optimum Salem petræ tranſmutatur. NB. Hæc mixtura eo pacto aëri exponenda eſt, ut ſub tecto manens ſuperius tecta, & à lateribus aperta, pluviarum injurias vitare, & nihilominus aërem attrahere poſſit. Si ab aëre exſiccata fuerit, urinæ hominum, aut pecorum & pecudum affuſione rurſus humectanda eſt, ut nunquam penitus exſiccetur. Hæc ſi ritè peragantur, optimus Sal petræ unius, unius & dimidii, aut ad ſummum biennii ſpacio ex hâc materiâ copiosè prodibit, qui extractus, purificatus & coctus in puriſſimas Cryſtallos concreſcit. Reſidua materia in priſtinum ſub tecto locum projecta, & eodem modo tractata biennii intervallo novum Salem petræ producit, qui eâdem ratione excoqui poteſt. Nam mixtura illa ſemper bona manet, modò ſicce urinam, uti diximus, affuderis. NB. qui citius Salempetræ acquirere cupit, poſt acidi ſpiritus cum cineribus conjunctionem, & utriuſque præcipitationem, & mortificationem, ex materiâ illâ conjunctâ aquæ affuſione ſalem excoquere, eumque urinâ ſolutum per vaſa circulatoria digerere poterit, ut unius anni ſpatio optimi Salis petræ compos fiat. Succum ex lignis exprimendi, & eâdem ſimul operâ calcem ex lapidibus conficiendi labor hic in omnibus his civitatibus, & locis effectui dari poteſt, in quibus ligna & lapides copiosè in promptu ſunt.

 Si

Si autem in ſylvis inſtituenda eſſet eadem operatio, fornax ex lapidibus ſtructa non requireretur, cum ligna coacervata, & in ſtruem compoſita ceſpitibus viridibus tantummodò tegi & operiri queant, & planè quidem eo pacto, quo Carbonarii in carbonibus ſuis conficiendis utuntur, habitâ tamen hîc ratione foraminis in latere, cui canalis aut fiſtula adjungenda eſt. Succo expreſſo, acervus ubique obturandus eſt probè, ut aëri nuſquam aditus aliquis concedatur, ſi carbones conſervandi ſunt. Refrigerati & exempti in urbe venales exponuntur, aut ad alios uſus neceſſarios adhibentur, aut fabris ferrariis venduntur, ita ut ſuccus expreſſus, qui vaſe nullo exceptus, alias fumando evanuiſſet, nihili planè conſtet. Sin carbones non deſiderentur, aut etiam venundari non poſſint, in cineres comburantur, ut coagulando ſpiritui & in Salem poſteà aëris adjumento intrà certum temporis ſpacium in optimum Salem petræ tranſmutando inſerviant. NB. Animadvertendum quoque hîc eſt, quod ſuccus expreſſus etiam ſecum vehat acre, & fervidum oleum colore ſubrubro, quod non abjiciendum, ſed unà cum Spiritu illo acido cineribus affundendum eſt, ut unà cum cæteris naturam Salispetræ induat, ſi cum Salibus putreſcat. Ad alios verò uſus, qui vult, idem adhibere poteſt, utpote quod & alias utilitates ſuas habet. Omni ligno facilè putreſcenti, & pluviæ expoſito, aut in aqua ſtanti illinitur,

tur, ut conſervatum non tàm facilè putreſcat, cum aqua ligno non adhærere poſſit, ſed defluere cogatur, aut impediatur, quò minus ligni poros penetret. Eodem ruſtici & aurigæ loco adipis, quo rotarum axes oblinunt, uti poſſunt, præſertim ſevo aut reſinâ condenſato. Optimus autem ejus uſus, ſi ſalempetræ excipias, quantum mihi quidem hactenus conſtat, in eo conſiſtit, quod lixivio acri ex calce & cineribus parato ſolutum & coctum ſmegma evadat admodum calidum, & fertilitatem concilians; ſi macra, & arenoſa rura eodem conſpergantur, & humectentur. Etenim ea admodum fertilia & feracia reddit, quod non tantum in agris præſtat, ſed etiam in arboribus, & vitibus, adeò ut una eodem plena tonna tantum ad agrorum ſtercorationem conferre valeat, quantum decem fimo equino, aut vaccino repleta plauſtra ſolent: Faciliuſque dolium ejuſmodi ſmegmate repletum in longè remotos agros ac vineas, quàm decem plauſtra fimi, quod aliàs certè magno labore, & haud paucis ſumptibus in vineas defertur ſcopulis, & rupibus inſidentes, ut pingues reddantur. NB. Si ad vinearum ſtercorationem hoc ſmegma adhibendum eſſet, ejus nimia copia unâ vice mox ab initio adhiberi non deberet, ne vites pingueſcendo luxuriantes nimium excreſcant; Ideò modicus ejus uſus requiritur, qui in arvorum ſtercoratione non ita attendendus eſt, quanquam & hîc mediocritatis

exceſſus damnum infert, bonarum rerum quidam ſit exceſſus, qui detrimentum afferat. Arbor aut vitis nimium pinguis ſtercoratione evadens creſcendo luxuriat, & plures fructus emittit, quàm ferre, aut maturare poteſt. Lignum ipſum fit nimis pingue, & molle, ut hyberno tempore frigoris injuriâ facilè lædatur. Unde in omnibus rebus mediocritatis limites non tranſgreſſuro modum adhibendum eſſe patet. Nigrum hoc ſmegma ex lignorum oleo confectum Dei donum profectò eſt maximum iis in locis, in quibus terras arenæ ſteriles reddunt. Hinc admirabilis Creatoris noſtri ſapientia liquet, nos ita quaſi alloquentis: *Vos rudes & imperiti homines, cur hunc locum incultum relinquitis? Quoniam eum nullo frumento conſerere poteſtis, volui, ut lignum produceret, & vobis materia ſuppeteret, quâ eum pinguem reddatis, ſi velitis.* NB. Nam ſatis ſuperque notum eſt, quod animalia, & vegetabilia putreſcentia terram ſtercorent, & pinguem reddant, quod ruſtici jam etjam didicerunt, eandem etiam ſine putrefactione ſtercorantes, & pinguefacientes, quando nimirum frutices, & arbores quæ, bellis longum tempus durantibus, ex arvis & agris excreverunt, ſucciſas & exciſas comburunt, cineribus rura conſpergunt, & iiſdem pinguedinem ſubminiſtrant. Quod autem acidum ſpiritum, & calidum oleum, quæ comburendo evaneſcunt, capere, invertere, & cum cineribus ad ſtercora-

ra-

rationem uſurpare neſciant, nemini mirum videri debet, cum nemo adhuc idem ipſis dixerit. Mihi tamen perſuadeo, hunc agros ſtercorandi modum temporis progreſſu in uſum, & conſuetudinem abiturum, non ità citò tamen, ob copiam frumenti cujus hujus pacis tempore magnam, ubique locorum multitudinem diligens cultura ſuppeditat. Si autem futuris temporibus *novum bellum*, quod Deus avertat, noſtras regiones inundaturum, & multos annos, ob hominum, equorum, & aliarum rerum neceſſariarum penuriam, rura inculta manſura & peſſum itura eſſent, tunc arbitror, & non citius, hanc artem neceſſariam fore, & quæſitum, ac inveſtigatum iri.

Quæ autem alia ſuccus lignorum dictus præſtare queat, quominus hîc enarremus, opuſculi brevitate impedimur. Hoc tamen auctarii loco addimus, acidum hunc Spiritum, ſi rectificetur, in multorum bonorum medicamentorum præparatione, in artibus mechanicis, in multorum pulchrorum colorum confectione, metallorum ex lapidibus & mineris extractione, & omnibus iis, ad quæ vulgare acetum uſurpatur, eadem omnia commodè effectui dare; imò longè commodius, quia vulgaria vini & cereviſiæ aceta acrimoniâ ſuâ longè ſuperat. Solus autem, & per ſe efficax eſt medicamentum, quod multis incurabilibus morbis medetur; Aquæ calidæ miſtus, & in balneo ad corpus lavandum uſurpatus longè efficacior eſt thermis illis ex terrâ

prorumpentibus, præcipuè in omni ſcabie, membris paralyſi Gallicâ ſolutis, ac fiſtuloſis & fœtidis ulceribus, crura, & alia corporis loca obſidentibus. Item in Podagrâ, Calculo, Contracturâ, Schiaticâ, paralyſi, morbis uterinis, & omnibus ejuſmodi ægritudinibus, aliàs thermarum ope curandis, quibus acetum hoc ex lignis expreſſum viribus ſuis ſalubribus longè antecellit.

Idem facit & oleum illud calidum cum Spiritu per expreſſionem expulſum, quod in curandis illis externis affectibus & ulceribus miras vires exſerit. Pro quo certè, ut pro maximo dono, quod ubique locorum facilè reperitur, nemo eorum, qui gravibus morbis onerati ſunt, gratias ſat magnas Deo omnipotenti agere poteſt: Inprimis autem pauperum, quibus nummorum non eſt tanta largitas, ut ipſis Pharmacopœos cumulare queant. His proprio labore lignis tam excellentem, & efficacem medicinam extorquere licet. NB. Hoc loco etiam illud obſervetur oportet, quod balneum ſucco lignorum dicto temperatum ingreſſuro, prius hujus aceti plena cochlearia aliquot epotanda ſint. Totum enim corpus permeando acetum hoc cuncta ſuperflua & naturæ noxia per ſudorem ejicit, & omnes lienis, epatis ac pulmonis obſtructiones reſerat: Præcipuè autem, quando acetum ex ejuſmodi ligno aut herba elicitur, quæ peculiaribus ad eliminandas iſtas ægritudines viribus do-

dotata eſt. *Exempli gratiâ.* Vitis, fagi, & betulæ ſimiliumque acetoſus Spiritus internorum viſcerum obſtructiones tollit. Ex quercu, aliiſque lignis durioribus paratum acetum medetur ſanguinis putredini, omnibuſque ex eâ morbis profectis, ut Morbo Gallico, lepræ, omnis generis externis ulceribus, ſcabiei, fiſtulis, & ulceribus apertis. Omnibus item contracturis, epilepſiæ, Apoplexiæ, & paralyſi. Sic acetum fraxini, ceraſi, pruni, pruni ſylveſtris, meſpyli, arbuti, & ſimilium arborum quæ fructus nucleos habentes ferunt, Podagram, Chiragram, gonagram, & calculum renum ac veſicæ curat. Ex Balſamicis herbis, hypericone puta, ſalviâ, veronicâ, Saniculâ, Betonicâ, pulmonariâ, epaticâ, ſaxifragâ, & aliis ejus farinæ ſalubribus herbis expreſſum acetum omnes epatis, & pulmonis, internas læſiones, cunctoſque internos affectus ex verberibus, caſu, aut offenſione aliquâ exortos aufert. Adeò efficax eſt hic lignorum ſuccus medicina, ut plurimæ ſumptuoſæ, & magni pretii compoſitiones Galenicæ ipſi cedere, & primas deferre cogantur. In balneo conficiendo aquæ decem libris una Spiritus acetoſi libra adjungenda eſt, doſiſque hæc ægroti, & morbi ratione vel augeri vel minui poteſt.

Ante Balnei uſum, ſpiritui cochlearibus exhauriendo, aliquot olei, quod cum ſpiritu exivit, guttulæ adjungi poſſunt, quæ ſpiritui opem

ferant, ut corpus promptius permeet, & morbum fortius aggrediatur, & citius expellat.

In podagricis doloribus, membris affectis, & in calculo renibus affrictum idem oleum cum Spiritu haud contemnendum lenimen ægris affert.

Ut paucis dicam, hic lignorum, & herbarum succus, si legitimè paretur & usurpetur, pulchra, & instructa Galenicorum Pharmacopolia, licet plurimis pictis & deauratis vitris, pyxidibus, vasis superbiant, pudore suffundere poterit.

Nullus autem dubito, quin temporis progressu Medici conscientiæ suæ habituri rationem ejusmodi coctiones inutiles abrogaturi, & in earum locum meliores & utiliores præparationes reposituri sint, ut Deus debitâ laude celebretur, & miseris ægris succurratur.

Nam quamvis acida hæc aqua totius herbæ vires non contineat, nihilominus tamen pro efficace herbarum aquâ in Medicinâ & usurpanda, & habenda est, quandoquidem illa in Pharmacopoliis usitata paucas admodum vires possidet, ut experientia quotidiana apertè testatur; cum purum putum herbæ phlegma sit, & potissimæ vires ipsaque Herbæ essentia in putaticiis fecibus remaneant, licet aliquid odoris & saporis aqua secum in destillatione abstulerit. Aspiciatur sicca aliqua herba, quam aëris aut Solis calor omni phlegmate & humiditate insipidâ privavit,

vavit, ac consideretur, an suâ efficaciâ, odore, & sapore orbata sit. Ac licet temporis diuturnitate omnis sui saporis, & odoris jacturam fecerit, potissimæ tamen in eâ virtutes adhuc delitescunt. Imò quamvis per destillationem etiam acetum ipsi ademptum sit, ac imperitus aliquis putet, in residuis carbonibus nigris, & vilibus lignorum, aut herbarum nihil omninò virium restare, cum tamen in iisdem optimæ adhuc, & efficacissimæ vires reliquæ sint, delitescentes in optimo Sulphure, & Sale. Vires autem in ipsis efficaces adhuc latitare, & rusticis haud ignotum est, qui hyberno tempore iis ardentibus frigus à se amoliuntur, & cibos coquunt, quod tamen phlegmate per destillationem separato nunquam facient. Tantas vires possident carbones illi nigri, & ab imperitis hominibus contempti, qui etiam nobilissimi Solis vires, & proprietates æmulantur, eâ de causâ meritò *Soles terrestres* appellandi. Quicquid enim in superiori firmamento Astralis ille, & Sydereus Sol efficit, idem & terrestres Soles, carbones nimirum, superioris & magni Solis vicarii, effectui dare possunt. Superior omnes res vitæ & facultatis crescendi participes reddit. Idem inferior Sol præstat. Sole hyberno tempore longius à nobis recedente, cuncta terræ Vegetabilia quasi emoriuntur: Eodem, tempore verno, ad nos redeunte, cuncta quasi resurgunt, reviviscunt, crescunt, se movent, augent & nutriunt. Insecta ipsa, quæ

quæ in antra, & cavernas terræ, frigus fugiendi gratiâ ſe abdiderunt, ac quaſi mortua jacuerunt; viva iterum in lucem prodeunt. Quæ effecta omnia Soli ſuperiori accepta ferenda. Eadem & inferior Sol effectui dare ſolet. Etenim quando in conclavi aliquo muſcæ, aranei, & alia ejus farinæ inſecta, ingruens frigus vitantia, in rimas ſe receperunt, ac in iis quaſi mortua latitant, ut primum conclavis illius igne aliquo incaleſcentis calorem ſenſerint, vitâ priſtinâ quaſi recuperatâ ex nidis & latibulis ſuis prorepunt, & perinde ac ſi verno tempore Sol nobis appropinquans ipſa priſtinæ vitæ iterum compotes feciſſet. Imò ſi in conclave ejuſmodi calefactum magna inſecta, ut ranæ, angues, lacertæ, aliaque ſimilia, ut & herbæ emortuæ frigore reponerentur, æquè ac ſi magni Solis Elementaris radiis illuſtrati eſſent, ad priſtinam ſuam vitam redirent, revireſcerent, & creſcerent. Si igitur hæc contemptus carbo, qui imperitorum judicio omni ſucco & omnibus viribus nudatus eſt, præſtare poteſt; quidnam quæſo medicinam artis adjumento ex tali carbone paratam eſſe præſtituram putes?

Sed Medicorum putaticiorum aliquis hic diceret; Quis ex tàm arido & inſipido carbone medicamentum aliquod pararet? Nec maxime corroſivo liquore ſolvitur, nec intenſiſſimo igne liquatur, ſi aër nullus ad ipſum acceſſerit: cujus ſi vel minutiſſima portio ipſum attigerit, flammam

mam mox concipit, flammâque conceptâ consumitur, ut præter paucos cineres sali commixtos nil aliud restet. Reliqua omnia combustione consumpta pereunt, & evanescunt; quæ vires omnibus rebus emortuis vitam restituentes, & viventia quævis reficientes, hîc autem cum flammâ & fumo in auras dissipatæ, si ulla ratione capi, & conservari possent, nullus dubito quin magni momenti medicina acquiri possit. Huic ego respondens quæro, cur tanta efficacia non conservetur, & ad medicinam optimam conficiendam usurpetur, priusquam ustione evanescat, & in auras abeat? Quicunque Philosophus modum hoc efficiendi ignorat, vilis profectò est Philosophus, qui erubescere omninò deberet, quod aliis scientia & eruditione ipsum superantibus ex nimia superbia se præponat, & eosdem contemnat. Qui palpabili & coagulata aliqua materia, antequam usta consumatur, & evanescat, uti nescit, quo pacto eandem ex chao suo eliceret, & concentraret? Quod verò non unusquisque nobile hoc sulphur multis vinculis arctissimis irretitum, & fortissimis custodibus custoditum liberare sciat, neutiquam mirum est. Etenim haud facilè obsequitur, nec cuivis vocanti adest. Ex omnibus Philosophis nullus est, qui clarius & apertius doceat, quo pacto vinculis suis expediri queat, quàm Sendivogius expressè dicens: *Hoc sulphur in obscuro carcere captivum, ac vinctum delitescere, & à fortissimis custo-*

custodibus custodiri. Solum *autem* Salem *incurabile ipsi vulnus in pugnâ inflixisse.* Clarius authore laudato, hoc nemo dixerit. Qui igitur nescit, qua ratione vitalis illa virtus vinculis suis expedienda, & ad summam medicinam usurpanda sit, citatum Sendivogium audiat, qui ipsum clarè docebit. Si ab eo non didicerit, non est cur ipsi adjumento esse quis laboret.

Similitudine rem proponam: Homo ex tribus compositus, corpore, spiritu, & anima constat. *Corpus* est visibile, immobile, crassum, terrestre & corruptibile: *Spiritus* invisibilis, vivus, mobilis, & tamen mortalis: *Anima* verò hominis pars nobilissima immortalis.

Pari ratione & in Vegetabilibus & Mineralibus anima aliqua animadvertitur, quanquam pauci sunt, quibus ejusdem extractio innotuit. Sicut igitur in homine anima nobilissima pars est; Spiritus verò vilior; & corpus vilissimum: Ità etiam cum Vegetabilibus, & Mineralibus comparatum est. Animam Vegetabilis, aut Mineralis alicujus acquirere desideranti separanda est anima illa fixa & constans artis adjumento ab illo corpore crasso, inutili, & mortuo. Quamdiu enim crassum corpus nobilissimæ animæ adhæret, tamdiu hæc debito modo se movere nescit, nec suam nobilitatem demonstrare potest: sed à crasso suo corpore vincta & captiva detinetur, donec ab aliquo vinculorum solutionem callente liberetur. Corpore autem crasso deposito,

fito, vinculis soluta & libera mox vires suas exserere potest. Medicorum igitur cura hæc potissima esto, ut loco corporis viribus destituti, & mortui, animam fixam & vivificantem ex Vegetabilibus adipiscantur, ut eâ in morbis curandis utentes longè majora præstent, quam nunc quidem faciunt.

Hanc dissertationem eâ tantum gratia hîc inserui, ut indicarem, integrum corpus parvi admodum momenti esse, & nobilissimam solummodo in eo partem, *animam* scilicet, idoneam reperiri, quâ aliquid boni in medicinâ præstetur.

Quemadmodum autem in Mineralibus præter fixum & incombustibile Sulphur aliud reperitur combustibile, & fugax: Ità etiam duplex Sulphur reperitur in Vegetabilibus, in quorum per retortam destillatione cum phlegmate, & acido spiritu, pingue quoque & combustibile oleum expellitur, quod suis quidem viribus pollet, sed neutiquam ea præstare potest, quæ pars in nigris carbonibus residua efficere solet. Quò constantius enim, & fixius fuerit medicamentum, eò fixiores & diuturnioris moræ ægritudines aggreditur, sicut è contrario fugacia medicamenta in iisdem debellandis minus efficacia deprehenduntur.

Quod de Vegetabilibus tradidimus, spiritum nempe volatilem, aut fugacem, & animam constantem ac fixam ipsis inesse: Idem quoque de Mineralibus intelligendum, quæ præter combusti-

buſtibile Sulphur etiam fixam & conſtantem animam poſſident.

Quicunque verò conjunctionem animæ Vegetabilium, cum Mineralium animâ noverit Medicamentum conſequutus eſt, quod hominis animam ſtupendâ ratione corroborare poteſt. Vegetabilium enim, & Mineralium animæ coagulati ſunt Solis radii, qui neceſſariò vivificantem virtutem continent, cum ipſe Sol omnes res vitæ participes reddat.

Veluti autem homo, ſi Solem, aut vicarium ejus, ignem, terreſtrem ſolem, tantummodo aſpexerit, etiamſi in profunda & admodum frigidâ cellâ ſederet, ac calefacientes, ac vivificantes ejuſdem vires non ſentiret, tamen nudo ejus aſpectu cor ſuum recreari, & corroborari animadverteret: Quanto verò majorem corroborationem & recreationem cordis ſenſurus eſſet, ſi vini aut alterius alicujus herbæ animam cum auri animâ conjunctam interno uſu adhiberet ad curandum corpus ſuum, cum quo animabus illis maxima intercedit familiaritas. *Simile* enim *ſimili gaudet*, & eidem jungi deſiderat, ac proinde nemini abſonum, & à veritate alienum videri debet, quod animam Vegetabilium, æquè Auri, quàm humidi radicalis corporis humani augmentum eſſe poſſe aſſeram. Nam Vegetabilium *anima* nil aliud eſt, quàm Eſſentialis Sal Univerſalis, qui in omnibus rebus reperitur.

Cum

See further on

See Tractatus de med. univ. further on

notam deductum aquæ limpidæ & claræ ſimilitudinem habere, ſapore fervido, & igneo linguam ferire, & odorem ſulphureum, ſed jucundum exhalare.

Sed diceret quis, numquid virium ejuſmodi aquæ claræ ineſſe poteſt? Quâ ratione Aurum Potabile nuncupandum, quod flavum aut rubrum eſſe deberet? Huic reſpondeo, in albore ruborem abſconditum in tenera ipſius juventute non conſpici, ſed cum ipſo ad majorem ætatem, ignis auxilio, perveniente prodire, ac pulchritudinem ſuam, cum robore & efficaciâ ſummâ in lucem prodere. Ità enim Philoſophi dicunt: *Niſi aurum noſtrum albaveritis, non rubefacere poteritis.* Et alio in loco: *Si quis Aurum ſcit deſtruere, quod amplius non erit Aurum, iſte ad maximum pervenerit Arcanum.* Iterum alibi: *Aurum noſtrum non eſt aurum vulgare, ſed aurum in potentia, non in forma.* Dictorum, & ſententiarum talium tota Turba Philoſophorum plena eſt, ex quibus exactè demonſtratur, quod verum Aurum Potabile non mox externo aſpectu rubrum eſſe debeat, ſed nomen illud mereatur, ſi modo aurea, & rubra illa vis & efficacia in interno ejus principio deliteſcat. Nam ſi albor rubedinem abſconditam non tegeret, in ruborem nunquam abire poſſet. Aurum meum Potabile ignis adjumento coagulatum, & ad ſtabilitatem in igne redactum in ſanguinei coloris lapidem mutatur, & in fuſione corporale Aurum non reddit, niſi Metalli-

cum corpus ipsi adjungatur, in spirituale & Philosophicum Aurum se recipit, ut corpus induendo corporale evadat.

Hoc meum Aurum Potabile est *Lac Virginis* quod exiguo calore coagulatur: Hoc Coagulum in *Draconis sanguinem* transit, qui coagulatus necessariò *Salamandrum* constantem reddere debet. Nunquam quidem hactenus eum paravi, nec parandi occasionem nactus sum; sed lacte Virginis meo, tanquam optimâ Medicinâ Universali contentus patienter exspecto, quid Divina Gratia mihi tempore futuro largitura sit.

Ut autem pergens demonstrem, quod meum Aurum Potabile etiam Mineralibus medeatur, eadem emendet, ac aurea reddat, nonnullos modos illud tàm siccâ, quam humidâ viâ efficiendi hîc apponam.

Modus per humidam viam periculum faciendi, an Aurum potabile meum verum Aurum Volatile Philosophicum sit.

℞. AUri Potabilis mei ℥j. & vitri alicujus fortis & parvi dimidiam partem implenti ℈j. aut ʒß. Argenti vivi vulgaris (NB. Vitrum illud in fundo rotundum esse debet, sive portio alicujus matratii parvi, aut violæ alicujus fuerit, ut Mercurius se in unum globum in fundo colligere possit) impone, ac vitrum cum Auro Potabili & Argento vivo arenæ usque ad altitudinem

dinem

dinem liquoris immitte, calefac, & in ſufficiente calore per horam unam relinque, ut phlegmate exhalato Aurum Potabile in album Salem reſideat. Hoc facto, Sali iſti rurſus aquæ pluviæ tantum affunde, quantum coquendo perdidit; aut vitrum eo uſque, aquâ pluviâ reple, quouſque antea Auro Potabili repletum erat, ut aliquandiu ſupra Salem illum quieſcens, eodem ſoluto in idem Aurum Potabile convertatur, & eundem colorem, eundem ſaporem, ac eaſdem vires habeat, ut anteà habuit. Mercurius effuſo Auro Potabili liberatus in fundo durus & fixus, inſtar optimi Auri, eadem magnitudine, qua vitro inditus eſt, reperitur. NB. Si forſan errore commiſſo Argentum Vivum non ſatis tinctum, & ad debitum gradum non deductum, nigrorem aliquem obtinuerit, ex vitro eximendum, & crucibulo alicui parvo imponendum, ac prunis probè candefaciendum eſt, ut Auri colorem debitum recipiat, quem etiam optimo Ducatorum Auro reſpondentem conſequetur, & in omnibus examinibus probum & conſtans permanebit. Illud verò Aurum Potabile, quod ad Mercurii coagulationem adhibitum eſt, ſæpius ad eundem laborem adhiberi poteſt, hac tamen cautione adhibitâ, ut ſemper ſequenti vice minus Argenti Vivi ad hanc operationem ſumatur, quam priori vice ſumptum eſt, eò quod Aurum Potabile ſucceſſivis ejuſmodi laboribus uſurpatum ſenſim virium ſuarum jacturam faciat.

Modus hic Mercurium coagulandi, etiam in aliis Mineralibus & Metallis coagulandis usurpari potest, modo Metalla in tenues bracteas redacta imponantur. Nam nimis crassa imposita tam brevi temporis spatio tota ab Auro Potabili ad debitum perfectionis gradum digeri non possunt, sed intus cruda manent, atque ideo hujus rei accurata ratio habenda est. Si labor hic rite peragatur, metalla magnitudine, figurâ, & formâ eâ quâ imposita sunt, penitus in purum & verum aurum transmutantùr, unum tamen citius, & commodius altero, prout auro vicinius fuerit. NB. Si metallum debito modo non tractatum, sed adhuc nigrum ex Auro Potabili exemptum fuerit, probè candefaciendum est, ut Aureum colorem sibi adsciscat. Qui etiamnum dubitat, Saturno impositum per Cineritium sive Cupellam purget, ut se Aurum verum habere certus sit & omni dubitationis scrupulo liberetur. Nam tali Auro Saturnus & Antimonium nec quicquam detrahet, quod ipsum examen clarissimè demonstrabit.

Modus per siccam viam faciendi periculum, quomodo imperfecta Metalla à meo Auro Potabili transmutentur.

℞. ℥j. AUri Potabilis mei, sive Lactis Virginis, & vitreâ patellâ, cui imponendum, arenæ calidæ immissâ omnem humiditatem evapora,

evapora, donec Salis alibi ferè ℥ ß. remaneat. Hunc crucibulo impone cum ℈j. vel ℥ ß. laminati Argenti, aut Cupri, aut ferri; ſtannum, & plumbum nulla laminatione opus habent. Crucibulum cum Sale & Metallo prunis ligneis immitte: Sal inſtar ceræ illicò liquatus mox metallum totum penetrabit, & in Aurum mutabit, quod quarta horæ unius parte, aut ad ſummum dimidiâ hora peragitur. Effuſo ex crucibulo ſale, Metalli lamina in eodem reperitur, eandem quantitatem & figuram retinens, quâ immiſſa eſt, & penitus in aurum purum putum tranſmutatum. Stannum, & plumbum, utpote facilis fuſionis in grana liquantur puri puti Auri naturam obtinentia. Si crucibulum nimio igne nimis calidum evaſerit, uſu quoque venire poteſt, ut & argentum, cuprum, atque ferrum in grana abeant, id quod ſtudioſos Artis celare nolui.

Hæc ſunt, artis Studioſe, duo iſta mei Auri Potabilis examina, illud per viam ſiccam, & humidam examinandi, quibus ſi ritè perfunctus fueris, à ſcopo non aberrabis. Tranſmutationem autem hanc lucroſam eſſe non aſſero, & jam ſuperius inficias non ivi, me eum in finem tantum hæc omnia divulgare, ut artis poſſibilitatem oculis ſubjiciam. Quamvis enim Aurum his examinibus acquiſitum verum, & purum putum ſit Aurum, omnibus Auri examinibus ſolitis ſatisfaciens, nihil tamen utilitatis adfert, eò quod Aurum hoc Potabile, antequam poteſtatis dictæ

 gradum

gradum consequatur, eos sumptus requirit, quos Aurum ejusdem beneficio acquisitum compensare nequit. Imo si aliquod commodum adferret, malè tamen faceret, quicunque Medicinam tam regiam tantillo auro consequendo impendere vellet, cum alii modi aurum suppeditent, & peccatum profectò ac dedecus summum foret, tàm paucæ pecuniæ causa Medicamentum ejusmodi præstantissimum & excellentissimum velle consumere. Nec eum etiam in finem illud memoriæ prodidi, ut ad Aurum faciendum adhibeatur, cum ille mihi scopus tantum propositus sit, ut toti Mundo ob oculos ponam, homines adhuc hodiè reperiri, quibus Divina Gratia præparandi & conficiendi optima medicamenta artem largitus est. Aliis aliquid ex meis scriptis addiscendi, & opus hoc ad ulteriorem perfectionem adducendi occasionem arreptam non invideo. Sed impius velim neutiquam sibi persuadeat, se ad male faciendum, & malitiam exercendum, instrumentum hoc consequuturum esse. Deus, qui novit, quid sibi faciendum sit, ea non faciet, quæ nobis libuerint, & placuerint. Veritatem à me scriptam singulis horis demonstrare possum, quâ demonstratione etiam acquiesco.

Variis variorum judiciis scripta mea exagitatum iri, facili quidem conjecturâ assequi, sed neutiquam impedire valeo. Nec tamen etiam curo, unico hoc solatio nixus, quod Veritatem indubitatam scripserim, & eidem coràm toto mundo

do patrocinari queam. Quid verò mihi quis objicere posset, facili conjecturâ assequor: Nihil scilicet aliud quàm hoc, quod meum Aurum Potabile judicet esse nudam Auri communis solutionem, quæ aliis metallis adjuncta Aurum per ipsa præcipitatum, & in pristinum corpus revertens reddat, ità ut Verum Aurum Potabile neutiquam sit, atque hæc Auri vera transmutatio dici non possit. Objectionem hanc ut refellam, rogo; An corporale Aurum commune sine Corrosivo aliquo liquore solvi queat? Nam hoc meum Aurum Potabile omni corrosione carens ignea est aqua omnibus Corrosivis maximè contraria, cum nihil aliud sit, quam Nitrum fixatum, sive Sal Sulphureus, quibus salibus profectò nulla cum Auro Vulgari familiaritas intercedit, & eæ vires neutiquam insunt, ut illud dissolvant. Imò si fieri posset, ut Auri Vulgaris corpus iisdem Salibus fixis solveretur, ac meum Aurum Potabile tali solutione dissolveret, necessarium utique esset, ut solutio illa Auri colorem flavum, aut rubrum indueret. Sed res ità se non habet, cum meum Aurum Potabile adeò clarum & limpidum maneat, ut ipsam fontium aquam splendore suo pellucido longè superet. Huc accedit, quod Auri corporei solutio manus, ungues, capillos nigro colore tingat; meum Aurum Potabile è contrario illud minime faciat, atque ideò Auri Philosophici titulo jure ac meritò gaudere debeat, & possit. Omnes enim Philo-

ſophi, qui Medicinæ Univerſalls poſſeſſores veri fuerunt, expreſſis fatentur verbis; *Aurum ſuum, aut ejus ſolutionem manus colore nullo inficere*, quo indicio & ſigno Vulgare, & Philiſophicum Aurum diſtinguunt. Hinc neceſſario ſequitur; meum Aurum Potabile ex vero Auro Philoſophico paratum eſſe, cum nullo colore manus tingat.

Eſto autem, quod Auri Vulgaris ſolutio menſtrui alicujus non corroſivi ope peracta eſſet, qualis mea non eſt, attamen imperfecta Metalla, & Argentum Vivum vulgi in digeſtione penitus non tingeret, & tranſmutaret, ſed ſuperficiem eorum ſolummodo, inſtar cæterarum ſolutionum omnium, Auri præcipitati colore obduceret, qualis pulvis idem præſtans ex Vulgari Auro parari poteſt, cujus parandi modum in ſcriptis meis tradidi. Eo obductum Argentum perinde deauratur, ac ſi Argento Vivo vulgi, & Auro deauratum eſſet: Superficies igitur tantum deauratur, Argentum verò ipſum nullatenus transmutatum in priſtino ſuo ſtatu manet. Sic Aurum ſolutum in Salis ſpiritu, Vitrioli Veneris adjumento, cujuſvis ferri ſuperficiem deaurat, ſed ferrum ferream ſuam proprietatem & naturam retinet. Aquæ copioſæ tali ſolutioni affuſæ ſi Argentum vivum, ſtannum, plumbum, Ferrum, aut Biſmuthum imponatur, Aurum ex Corroſiva aqua præcipitatum inſtar poroſæ ſpongiæ Metallo impoſito adhærere ſolet. Ut primum autem aqua

aqua commovetur, Aurum præcipitatum instar limi turbidi per aquam se dispergit, impositumque metallum sine ulla transmutatione idem est, quod ante fuit.

Si etiam ulla Vulgaris Auri Solutio imperfectiorum Metallorum integrum corpus tingeret, quod tamen fieri nunquam potest, necessario Metallorum, ac inprimis Lunæ puræ superficiei externæ eadem affricata, aut illita corporum externas superficies deauraret; id quod Aurum Potabile meum non facit, sed Argento illitum illud omnis generis coloribus, quales infiniti in Pavonis cauda apparent, colorat, & pingit, adeò ut haud facile deleri possint, & indubitato sint argumento, non Vulgare, sed secretum Aurum Philosophorum, hoc meum Aurum Potabile esse.

Omnibus, his atque aliis similibus Objectionibus facilimè responsionibus debitis occurrere possem, si mihi objicerentur: Sed neminem tam audacem fore puto, qui melius quid in medium non adducens se oppositurus sit iis, quæ totius Mundi judicio bona judicantur.

Si cui meliora nota fuerint, eidem & hæc nota erunt, nec ab ipso contemnentur. Ignaro perinde est, quidquid contemnat, sive bonum, sive malum sit, quia ignorat, quid distent æra lupinis. Hujus rei testis est Farnarrus iste, de quo jam ad nauseam usque verba facta sunt. Cui verisimile fieri non potest, quod Universalis Medi-

cina ſit, ille experiatur, ut ipſius rei veritatem exploret. Experientiâ rem inveſtigare recuſans, de me judicium ferendi pruritu ſuperſedeat, ne ſe ipſum judiciis aliorum ſubjiciat, & ſe purum putum aſinum eſſe prodat. Sapienti ſat dicitur; Stulti nullâ doctrinâ ſapere diſcunt.

Diſputent autem & judicent de hoc meo Potabili Auro Imperiti, quantum velint, nihil ipſis niſi hoc unicum occino: Si quid melius habetis, in medium producite, & examini requiſito ſubjicite. Sin minus, ora invida obturate, & illud non contemnite, quod intellectus veſter ſtupidus non capit, & quo aliquid melius producere neſcitis.

De mei Auri Potabilis Veri uſu in Medicina.

QUid multa verba jam faciam de maximis mei Auri Potabilis in Medicina viribus & virtutibus? Magnum de ipſis librum conſcribere neceſſarium non autumo, ſiquidem ejuſmodi ſcriptiones ſæpè plus obſunt, quàm proſunt. Etenim adeò invaluit ſcribendi cacoëthes, ut vel colorato alicui Vino aduſto tantas vires ſæpius adſcribere non erubeſcant, quantæ vix Auro Potabili ipſi adſcribi poſſent. Haud abs re quidem eſt, quod nonnunquam in vili admodum re plus virium lateat, quam in pretioſis, & ſumtuoſis margaritis reperitur. Sed quia unuſquiſque verum

rum à falſo diſcernere nequit, & contrà iis fidem adhibere cogitur, quæ auribus haurit, fieri non poteſt, quin à veritate aberrans ſæpè boni loco malum eligat; cui vitio Examen medetur, quod rerum veritatem explorare ſolet.

Si mihi meì Auri Potabilis vires accuratè eſſent deſcribendæ, volumen ingens replendum foret, id quod hujus loci non eſt, ſed Deo dante propediem expedietur libello, qui multa alia meorum optimorum medicamentorum comprehendet, & ſub *Pharmacopœa Glauberi* titulo lucem videbit. Hîc paucis mei Auri Potabilis uſum innuam.

Quoniam igitur meum Aurum Potabile, ut jam ſæpius inculcavi, ignis eſt concentratus, & in formam liquidam redactus, & tota ipſius eſſentia nulli alii rei niſi tenero, penetranti, flamma tamen carenti igni ſimilis dici poteſt; cuivis in promptu eſt conjicere, ad quid conferat, & quem in Medicina uſum habeat.

Ex omnibus elementis puriſſimum, ſubtiliſſimum, penetrantiſſimum, & efficaciſſimum eſt ignis, & quidem nemine contradicente. Ignis enim vis, calor nimirum etiam denſiſſima corpora, ut Metalla, & Vitrum penetrat, & nihil eſt, quod ipſi viam obſtruere poſſit. Aqua, terra, & aër facilè excluduntur. Deus ipſe Omnipotens cum igne comparatur, à quo omnia ſpiritum & vitam accipiunt, & ſine quo nihil vivere, ac ſe movere poteſt, cum omnia ſine ipſo mortua, dura, & frigida

gida mañeant, ut ex hominis aliorumque animalium corporibus patet, quæ viva ſemper calent, mortua glacie quavis frigidiora evadunt.

Quamdiu igitur vitæ ſcintilla illa in hominibus, aliiſque animalibus debito cibo & potu nutritur, ac alitur, tamdiu etiam alimenta ſua attrahit ac in vigore ſuo perſeverat. Ut primum verò nutrimento ſibi detracto deſtituitur, vita mox debilitari, & deficere incipit, ſicut lampas accenſa, ſi oleum non affundatur, tandem lumine ſuo extincto ſpoliatur. Siquidem ergo hominis vita ignis merus apto cibo & potu ſolo fovetur & ſuſtentatur, lampadis inſtar, quæ ſine olei affuſione, & aëre, ſine quo nullus ignis ardere, & nulla vita vivere poteſt, lumen ſuum conſervare nequit; quærere quis poſſet, quid cauſæ ſit, quod homines adeo facilè morbis corripiantur, qui optimi cibi & potus ad ſuſtentandam vitam aptiſſimorum penuria nulla laborant? Huic reſpondeo; quod in ejuſmodi hominibus craſſi, crudi, tenaces & frigidi humores aditus ad vitæ punctum & ſcintillam occludant, ut nutrimento ſubtracto hæc ſpolietur. Exemplo nobis eſt lampas accenſa, in qua filum ſeu ellychnium olei impuri affuſi fecibus obſtipatum & obrutum nihil olei amplius ad flammam ardentem admittit, & facit, ut eadem extincta evaneſcat & emoriatur, licet olei affatim adſit. Sic & in arbore vetulâ, licet magna fimeti ſtercorantis copia adhibeatur, perpetua non eſt vegetatio, ſed cuncta tandem

dem emoriuntur. Mortem hanc promovent crudi, craſſi, & tenaces humores radicibus ſe inſinuantes, & iis obſtructis nutrimentum debitum arbori ſubtrahentes, ſicuti in hominibus, & lampadibus accenſis fieri ſolet, quod modo diximus.

Omnia cauſas ſuas naturales habent, quod Deus procul dubio ità ordinavit, & naturę indidit, ut cunctis rebus ſuo ordine ad interitum properantibus, nihil omninò conſtans & ſtabile in rerũ natura reperiatur, omnia occaſui & morti obnoxia ſint, & ſola æternitas, & divina ſtabilitas pateſiat.

Aqua limpida multorum annorum decurſu per canales & fiſtulas ligneas tranſcurrens illas tandem limo replet, coarctat, ac ſibi ipſi viam & curſum ſuum obſtruit. Hæc eſt aquæ fontium claræ & frigidæ operatio. Calida idem longè citius exſequitur, ut patet ex thermis Aquiſgranenſibus, & aliis, in quibus frequenter canales, fiſtulæ & aquæ ductus aperiendi & mundandi ſunt, quò aquæ liber meatus conſervetur. Omnium citiſſime talem operationem edunt aquæ illæ, quæ calidæ refrigeſcendo mox feces in vaſis deponunt, & ea obſtruunt. In vaſis apertis idem fit, ſi nimirum aqua fontis limpida & pellucida in aheno pluribus vicibus calefiat, & calefacta toties refrigeſcat: tandem enim aheni interioribus partibus tenax adhærebit limus, qui ultimo in durum lapidem convertetur. Si talem operationem efficit aqua fontis pura & limpida, quid illam facturam cenſes, quæ ſua natura eſt

turbida

turbida, craſſa, ſalſa, & limoſa? Hinc non ſolum nova & recens preſſa vina, ſive turbida iſta muſta, feces ſuas ad fundum demittunt, & tartarum ſuum dolii lateribus affigunt, ſed etiam vetera, ſed novis minus copioſè, idem faciunt.

Quandoquidem verò potus ejus generis turbidi hominibus nutrimentum præbent, neceſſarium omninò eſt, ut viſcera corporis interna, eorundem fecibus obſtipata, vitæ nutrimentum ſuum, ſicut lumini fæculentum oleum, ſubtrahat. Cuncta enim illa, quibus homo veſcitur, & quæ bibit quotidiè, temporis progreſſu internorum viſcerum ductus & meatus in corpore humano obſtruunt, & ignem vitalem ſuo nutrimento ſpoliant. Quò magis igitur hoc nutrimentum vitæ ſubtrahitur, eò citius lumen, aut ignis vitalis exſtinguitur, ac frigida & tenebroſa mors propius accedit, & ſuperior evadit. Hinc natum vetus dicterium: *Cocta comede, clara bibe, vera loquere, ut diu vivas.* Diceret vero aliquis: Turbidos igitur potus vitabo, ac coctis & probe paratis cibis veſcar, ut ad mortem viam non ſternens diuturniore vitâ fruar. Benè quidem hoc dictum, cum ad valetudinem conſervandam ſobrietas in cibo & potu, ac craſſorum, crudorumque ciborum, & turbidorum potuum vitatio multum conferant: Sed quod tandem morbis obnoxius non futurus, nec moriturus ſit, non ſequitur. Nullus enim cibus adeò coctus, nullus potus adeò clarus eſt, qui occultas ſuas feces ſe-

cum

cum non vehat, quibus temporis decurſu longiore vaſa interna non obſtipentur, & morbi non introducantur, ſicut modo, puram aquam fontanam meatus ſuos temporis progreſſu obturantem idem facere, exempli cauſa, demonſtravimus. Pari ratione etiam arboribus in montium jugis altiſſimis, licet clariſſimâ aquâ pluviâ nutriantur, alimento ab obſtipatis radicibus ſubtracto, tandem moriendum eſt.

Interea non dico, quod quercus, aut alia arbor ferâ in ſilveſtribus locis ſola aqua pluvia, & foliis, quæ quovis anno decidunt, nutrita non diutius duret, quam arbor aliqua frugifera quæ ſingulari ſtudio & labore in hortis ſtercoratur, & colitur. Notum enim eſt, ſæpius contingere, ut quercus aliqua ad milleſimum durationis ſuæ annum perveniat, cum è contrario culta ejuſmodi arbor vix centeſimum attingat, id quod nutrimentorum diverſitati acceptum ferendum. Cervus in ſylva, & corvus in aëre vivendo centeſimum ætatis annum excedere poſſunt: capti, & optimè nutriti vix quinquageſimum ſuperabunt. Homo aliquis ſolo pane & aquâ victitans proculdubio viam ſuam in longè plures annos prorogaturus eſſet, quam ſi delicato cibo & potu uteretur, id quod manifeſtiſſimum quidem, hominibus tamen neutiquam cordi eſt, qui nimiâ deliciarum copiâ fruentes onere nimio naturam gravant, unde viſcerum obſtructiones oriuntur, & ad morbos via ſternitur. Arbor fimeto nimio ſtercorata

nimiam

nimiam sibi pinguedinem simul & semel adsciscit, id quod radices obstruit, & nutrimentum impedit, quominus trunco, & ramis suppeditari queat, unde mors ingruens arboris vitam extinguit. Quid consilii ergo? dices: Si obstructiones præcipuæ morborum, & mortis causæ existunt, nullane sunt remedia, quorum ope obstructiones ejusmodi præveniri, aut si invaluerint, omninò tolli queant? Utrumque fieri posse ajo, nimirum ut & maturè præveniantur, & etiam penitus tollantnr, si vires acquisiverint: id quod ejusmodi medicamentis perficitur, quæ naturæ amica, & iis contraria sunt, à quibus obstructiones, & constipationes illæ originem suam trahunt. Nam frigidi, tenaces, impuri, & aquosi humores necessario calefacientibus, attenuantibus, incidentibus, penetrantibus, & igneis medicamentis attenuandi, emolliendi, incidendi & aperiendi sunt, quandoquidem diuturna experientia docuit, omninò fieri non posse, ut obstructiones, qualescunque etiam fuerint, sine calefacientium, & penetrantium medicamentorum adjumento auferantur. Ex omnibus Medicamentis istis certissima & efficacissima reperta sunt Spiritus volatilis salis communis, aut Vitrioli corrosionis expers; Spiritus volatilis Tartari crudi; Spiritus Urinæ, & Salis Ammoniaci, aliique similes spiritus ignei, qui in amoliendo ejusmodi obstructiones, suas vires optimo cum successu exercent. Quia autem volatiles illi spiritus plærumque

rumque obſtructiones tantum incipientes, & non confirmatas aggrediuntur, & reſolvunt, fixiores verò & inveteratas non adoriuntur, utpote tantum virium non habentes, ut illas debellent & ejiciant, quæ à ſui ſimilibus, i. e. fixioribus medicamentis ejici volunt, quod peritorum Medicorum nullus diffitetur, in eo totius rei cardo verſatur, quo pacto ejuſmodi Medicamenta acquiri poſſint, quorum auxilio non ſolum recens exortæ, ſed etiam inveteratæ, & confirmatæ obſtructiones ex corpore humano exigantur. Herbis & ſimilis naturæ rebus illud effici nequit, ut præſens tempus ipſum apertè teſtatur, quo nullus ejuſmodi obſtructionibus obnoxius herbarum & ſimilium rerum ope curatur. Nam poſtquam æger palliativam curam diu fruſtra adhibuit, mors tandem ingruens poſt multas ollulas liguriendo exhauſtas ipſum abripit, quod tamen facili negotio Medicina aliqua bona caveri potuiſſet. Etenim quo pacto fieret, ut frigida, craſſa, cruda, & non probè parata medicina frigidos & craſſos humores calefactos, inciſos, & emollitos educeret? Perinde eſſet ac ſi quis glaciei fruſto frigido, aliud glaciei fruſtum liquare, & in aquam reducere vellet: id quod tamen ſine igne nunquam effecturus eſſet. Ideò ad frigidas, & tenaces iſtiuſmodi obſtructiones calefaciendas, extenuandas, & everrendas penetrans, igneum, vivum, & bonum Medicamentum adhibendum, & Syrupi, conſervæ, ac

julapia frigida, mortua, & mucosa removenda sunt.

Satis mirari non possum, quando mihi de vita hominum in mentem venit, quod ea tam parvi æstimetur, & tam temerè ac petulanter ex pura puta ignorantia negligatur. Adeò cœcus, & pertinax est præsens Mundus, ut hoc credere nec velit nec possit, licet ipsi digitis demonstretur. Nemini tamen hæc pervicacia plus obest, quam innocentibus, qui hæc non intelligunt, & ea tantum credere coguntur, quæ dicta auribus hauriunt. Cætera casui & tempori cum reliquis erroribus committunt, quibus, ut & aliis abusibus, hoc si Deo placuerit, remedium aliquod tandem aliquando subministrabit.

Concludimus igitur, & statuimus, præcipuam & potissimam morborum ac mortis occasionem, & causam existere tenaces, lentos, ac crassos humores, qui corporis viscera interna sensim & pedetentim occupant, obstipant, Humido Radicali nutrimentum suum subtrahunt, & Ignem vitalem magis ac magis debilitatum tandem penitus exstinguunt.

Quibus removendis & disjiciendis nullum remedium est aliud, quàm ut viscerum internorum meatus aperti & puri conserventur, aut jam obstructi aperiantur, & reserentur.

Hoc perfectè effectui dare novit meum Aurum Potabile, quo haud facilè melior, & ad corporis humani obstructiones omnes reserandas, & ape-

& aperiendas aptior medicina reperiri poterit. Naturâ enim suâ subtilis, penetrans, & ignea est essentia quæcunque frigida calefaciens, crassa attenuans, tenacia incidens, ac cunctos humores consumens, & exsiccans; adeò ut in usum adhibita omnium obstructionum generationem quamcunque inhibeat, & impediat, ipsasque jam natas & ortas emolliendo, & incidendo penitus amoliatur. Huc accedit, quod in Humido Radicali, & Spiritu Vitali corroborando; & incolumi conservando omnibus aliis medicamentis idem præstantibus palmam eripiat; ideò dignissima, quæ omnium Medicamentorum Centrum Concentratum & appelletur, & æstimetur. Etenim omnes virtutes, quæ in Vegetabilium, Animalium, & Mineralium quovis simplices & diversæ inveniuntur, & particulari efficaciâ morbos adoriuntur, in meo Auro Potabili concentratæ, & in unum collectæ universales suas vires exserunt, ac ideò illud *Universalis Medicinæ* titulo jure ac meritò insigniendum arguunt. Nam in corporum humanorum curatione hoc Medicamentum cæteris cunctis medicamentis celerrimâ virtutum suarum operatione non modo antecellit, sed & in Vegetabilium ac Mineralium emendatione iisdem planè viribus admirabilibus pollet, eâ de causâ, præ cæteris omnibus, summis laudibus extollendum, & cunctis aliis præponendum.

Si autem in morbis hominum domandis & debellandis longè nobilioribus & efficacioribus vi-

ribus polleret, quàm jam pollet, & è contrario in Vegetabilium, & Mineralium emendatione iisdem viribus nihil efficeret, *Vniversalis Medicinæ* appellationem vendicare sibi neutiquam posset, sed in particularium Medicamentorum censum solummodo veniret, utpote solorum Animalium morbis mederi sciens. At quoniam, ut suprà modò diximus, meum Aurum Potabile non solum hominibus in Animali regno, sed etiam Vegetabilibus & Mineralibus cunctis, extra quæ tria Regna, Vegetabile nimirum, Animale, & Minerale in tota Natura nihil aliud reperiri potest, potentissimè succurrit, ac summa cunctorum Medicina est; Ideò etiam *Vniversalis Medicinæ* nomen & titulum jure sibi arrogat.

Philosophi quidem Universali suæ Medicinæ adscribunt, quod cunctis humani generis, & imperfectorum metallorum morbis, & defectibus mederi, & hæc in perfectum aurum transmutare queat. Quod autem & Vegetabilium Medicina summa sit, tacent. Silentio cur prætereant, accuratè dicere non possum, nec illud aperire necessarium duco. Me ulterius progredi, & in Vegetabilibus idem præstare eandem, manifestare sufficit.

Rectè tamen quivis me intelligat velim, nec adeò simplicem æstimet, quod *Aurum Potabile* meum, magno illi *Philosophorum Lapidi*, per projectionem Metallorum imperfectorum grandem copiam in purissimum Aurum convertenti æquiparem.

parem. Tantas enim Medicinæ meæ vires, quæ in ipſa non ſunt, non adſcribo, ſed tamen dicere etiam non poſſum, an temporis progreſſu quid melius ex ea emerſurum non ſit. Eum terminum hactenus non attigi, nec unquam forſan eò progreſſurus ſum. Non eſt in mea, ſed Dei poteſtate ſitum, qui id concedere & largiri, cui vult, poteſt. Interea Deo Patri cœleſti meo gratias maximas ago pro dono illo tanto, quod mihi largitus eſt, mihi (inquam) non digno, cui Regius iſte Infans tam parvus donetut. An verò prorogatam ſuam gratiam Benignus ille Pater diutius mihi largiturus ſit, ut infantem dictum ad virilem ætatem deducam, & ipſi honoris & gloriæ coronam imponam, mihi non conſtat. Penes ipſum hoc eſt, qui, quandocunque vult, omnia dare & adimere poteſt.

Quæcunque hîc literis mandavi, ea omnia puræ putæ Veritati congruunt, nec alium finem reſpiciunt, quàm gloriam & honorem Dei, ac admirandorum ejuſdem Operum patefactionem; poſteà verò & miſeri ac egeni generis humani incolumitatem, & ſalutem corporalem, ut ita Talentum mihi à Deo concreditum fructus debitos reddens, proximi commodo impendatur.

Porrò Medicinæ ſuæ Philoſophi attribuunt, quod ex omnis generis ſilicibus variorum colorum lapides pretioſos naturalibus colore quovis reſpondentes conficere queat. Idem & à meo Auro Potabili requiret forſan aliquis, cui, ut ali-

 quoties,

quoties, ità & hac vice iterum reſpondeo; Aurum Potabile meum adhuc imperfectum eſſe, & in infantia ſua verſari, quod ignis beneficio ad perfectionem deductum forſan illud idem effectui daturum eſſet In eo autem ſtatu, in quo jam verſatur, & ad quem à me deductum eſt, in præſentia conſtitutum, trium horarum ſpacio in crucibulo tecto in lapidem pellucidum, ſanguinis inſtar rubentem, & rubino ſimilem mutatur, de quo ſi fruſtulum parvum vitro fuſo injiciatur, illud viride, flavum, cœruleum, aut etiam nigrum reddit; prout majore vel minore quantitate injicitur; aut diutiùs in fluxu conſervatur. Si hæc nondum fixum, & maturum operatur, quid operaturum ſit, ſi ad perfectam in igne conſtantiam deductum fuerit, facili conjecturâ unuſquiſque augurari poterit.

Cæterum nonnullas ex ſilicibus albis ſpecies aliquot horis in igne detentas variis coloribus tingit, ipſumque Sulphur in optimum aurum tranſmutat, quod veriſſimum & certiſſimum, ex omnibus iis, quæ unquam auditu percepi, in ſummam me admirationem maximè rapit. Quo autem pacto mihi hoc innotuerit, in præſentia indicare operæ precium erit. Impoſueram aliquando arenæ aliquot dicti mei Auri Potabilis uncias patellæ, ſeu porcellanæ, ut vocant, immiſſas, ut phlegmate evaporato illud in Salem reducerem. Calore ignis, me abſente, nimis aucto, bona liquoris pars ebulliendo patellâ exceſſit, ac in arenam

nam se effudit. Accedens aliquando, ut inspicerem, ex patella effusum liquorem se in arenam calidam abdidisse deprehendi. Arenæ, quæ quasi in unum corpus cum Auro Potabili coiverat exemptæ, atque vitro immissæ affudi aquam pluviam, vitrumque arenæ calidæ imposui. Aquam, quæ Salem extraxerat, postea cum arena sale liberata infudi infundibulo, atque ità per filtrum liquorem sale impregnatum, qui colore & sapore non mutatus, ac pellucidus transivit, ab arena separavi. Hæc autem prius alba, nunc verò colore subrubro vestita summam mihi admirationem movit, quod arenam etiam Aurum illud Potabile tingeret. In cupella vero examini subjecta aurum purum mihi reddidit, id quod majori admiratione me affecit: Admiranda enim est transmutatio, qualis nunquam ad aures meas pervenit. Hinc mihi persuadeo, frustum Crystalli aliquod digestione solâ in hoc Auro Potabili in lapidem pretiosam digeri posse, quamvis ejus rei periculum non fecerim; facturus tamen, si mihi Deus vitam prorogaverit.

Periculo hoc facto, mox conjeci arenam, cui herbas inseveram, & quam meo Auro Potabili madefeceram, plenas auri virtutes, & qualitates herbis insitis non impertivisse, sed potiorem partem ad sui emendationem sibi retinuisse, & minimam herbis portionem concessisse. Hæc conjectura me non fefellit, utpote qui, occasione negotium hoc investigandi arreptâ, rem ità se ha-

bere expertus ſum. Ea de cauſa, ut inpoſterum herbis aureas facultates & virtutes plenius conciliarem, arenam non amplius adhibui, ſed in ejus locum ſubſtitui lignorum ramenta, quibus herbas cœpi inſerere. Tam fortibus enim viribus lignum non eſt præditum, ut, æque ac arena, ex Auro Potabili auream eſſentiam extrahere queat. Hoc pacto igitur lignum aliquod patrefactum, aut ipſa lignorum ramenta ad opus hoc plantationis aptiora erunt, quam arena ipſa, quæ ſibi potiſſimas Auri Potabilis vires attrahit, iiſdem ſe emendat, & Vegetabilibus reliquas paucas concedit, communi hominum more agens, quorum quiſque ſibi proximus. Niſi caſu hoc comperiſſem, multum commodi arena mihi ſubtraxiſſet, Vegetabilibus parum reliquum feciſſet, & ſibi de potiſſimâ virtutum parte proſpexiſſet.

Scitu etiam dignum hoc hîc non prætereundum eſt, quod, mei *Auri Potabilis* adjumento, quæ herbæ naſcuntur, eæ omnes majores & robuſtiores vulgaribus evadant, & colore, ſapore, odore ac virtutibus omnibus vulgares longè ſuperent. Ratio eſt, quia dicta *Medicina Vniverſalis* merus eſt ignis, Vegetabilibus & herbis igneum ſuum vigorem impertiens. Nam ſatis ſuperque notum eſt, quod, quò calidiores fuerint regiones, eò efficaciores etiam herbas producant. In Belgii regionibus humidioribus herbæ naſcentes iis, quas Germania ſuperior ſicciore, & calidiore ſolo & aëre prædita edere ſolet, nec odore, nec ſapore,

ſapore, nec viribus reſpondent. Germania ſuperior autem tantæ efficaciæ & magnitudinis herbas non ſuppeditat, ut Gallia, cujus aër calidior eſt & ſiccior, quàm Germaniæ, in qua Roſmarinus ab injuria hyberni temporis ægrè tutus manet, cum tamen in Gallicis deſertis creſcendo ità luxurietur, ut etiam in arbores excreſcat, ramis ſuis ſuccedentes contrà pluvias defendere ſolitas, id quod in frigidioribus noſtris regionibus fieri non conſuevit. Optimum profectò mel *Marſiliâ*, ubi illud apes ex roriſmarini floribus exſugunt, in Germaniam, Belgium, aliaſque regiones defertur, ut ex illo optimum mulſum conficiatur, aut eodem alii fructus, & flores conſerventur. Mel verò illud, quod in Hollandia, & Friſiâ per humida prata, & campos uliginoſos volitantes apes ex floribus colligere ſolent, odore quidem ferè caret, ſed tamen bonitate illi præſtat, quod ex graviter olentibus ferarum arborum floribus, aut iis, quæ in ſterilibus erycetis reperiuntur, apes colligunt. Ex quibus patet, magno herbarum virtutes diſcrimine inter ſe diſtare, & eos haud parum hallucinari, qui ſine omni diſcrimine cunctas herbas Europæas in eodem cenſu habentes ſeptentrionalium Regionum, ut Daniæ, Norwegiæ, Sueciæ & Poloniæ herbis eaſdem virtutes attribuunt, quas Antiqui Medici ſuis adſcripſerunt. Faciunt hoc recentiores Galenici, qui humidas ſuas herbas in frigidis his regionibus viribus ſuis iis æquipollere aſſerunt,

de quibus Veteres Medici mentionem fecerunt. Quid autem ſuis efficiant, & quantos errores committant, experientia teſtis eſt.

Avicenna, Averroës, Ægineta, cujus compilator Galenus, non fuerunt Germani, Sueci, Dani, aut Poloni, utpote qui calidas illas inhabitavêre regiones, in quibus ſolum interdiu & noctu ſolaribus radiis calefactum, & aureâ proprietate pollens, herbis miras virtutes, & efficaciam admirabilem conciliat. Vehementer igitur errant, qui noſtrarum frigidarum regionum herbis eaſdem vires attribuere audent. Artis autem beneficio fieri poteſt, ut herbis etiam in frigidiſſimis noſtris terris eædem virtutes impertiantur, quas Arabicis ſuis authores iſti acceptas ferunt. *Ubi Natura deſinit, ibi artificibus artis noſtræ incipiendum eſſe*, aſſerunt omnes Philoſophi, *Hermes* cum primis omnium Philoſophorum quaſi pater, qui clarè & apertè illud in *Tabula* ſua *Smaragdina* teſtatur, inquiens: *Verum ſine mendacio certum, & veriſſimum. Quod eſt inferius, eſt ſicut quod eſt ſuperius. & quod eſt ſuperius, eſt ſicut quod eſt inferius, ad perpetranda miracula rei unius*, &c.

Ac licet hæc verba diverſis explicationibus illuſtrentur, ſenſus tamen eorum generalis nihil niſi ſuperiorem, & inferiorem Solem ſpectant, qui omnia generant, & ad perfectionem deducunt. Superiorem Solem nullâ vi ad nos pertrahere, multoque minus præcipere ipſi poſſumus, ut noſtras terras calidiorum radiorum participes

reddat,

reddat, & herbas ipſis innatas iiſdem virtutibus impleat, quibus Arabicæ dotatæ ſunt. Nos non audit, nos non novit, ſed conſueto curſu pergens munere fungitur, quod ipſi à Divina potentia impoſitum eſt Si Naturæ dona nobis conceſſa emendandi deſiderio tenemur, *Artem* adeamus, & videamus neceſſe eſt, an ipſa *Naturæ imitatrix* nobis opem ferre velit. Id quod facilè præſtabit, ut videlicet Europæa noſtra terra æquè efficaces herbas edat, ac Arabicum ſolum, & quidem exiguis ſumptibus & laboribus, adeò ut meo Auro Potabili ſumptuoſiore ad eam rem efficiendam non opus ſit. Idem enim aqua Sulphurea ſalſa, & fluida effectui perfectè dabit, cum in Sale & Sulphure ſolares radii cumulatè concentrati, & coagulati reperiantur. Hic Terreſtris eſt Sol noſter, cujus virtute cuncta vegetantur; Quem ſi Vegetabilibus debito modo aptare ſciremus, idem profectò Artis adjumento effecturi eſſemus, quod Superior & Naturalis Sol naturali ſuo modo in herbis operatur. Quicunque hæc non intelligit, nec percipit, Philoſophis neutiquam annumerandus cœcos ductores ſequitur, & alios ſecum in tenebras præcipites agit. Sol in firmamento curſu ſuo conſueto pergens nec major, nec minor reddi poteſt. Inferiorem Solem in manibus noſtris habemus, eumque pro lubitu noſtro, & quidem eâ copiâ, quâ volumus, herbis noſtris accommodare poſſumus. Hinc *Ars Naturam longè ſuperat*, & hanc ejus ope ſuperare nobis

bis integrum eſt, ſi ipſam habemus, & eadem uti novimus. Sed diſſertatio hæc mea, præter opinionem meam, longius ſe extendit, &, ut eadem acquieſcam, aurem mihi vellicat. *Sapientibus ſat dictum* eſſe arbitror. Aſini aures longæ, multâ verborum ambage, breviores non redduntur, nec indeſinente lotione *Æthiops non dealbatur*; quod per Parentheſin indicare & volui, & debui.

Veruntamen ut clarius, & magis perſpicuè cuncta proponam, quo unuſquiſque videat & perſpiciat, me puram putam Veritatem ob oculos poſuiſſe, adhuc nonnulla in medium afferenda cenſeo, ſiquem de his periculum faciendi lubido inceſſerit, ut veritatem reipsâ experiri queat. Aurum Potabile meum in rubrum Salem coagula, ejuſque grana 3.4.5.6.8.12. aut plura vel pauciora vitri Cryſtallini unciæ dimidiæ in crucibulo fuſæ injice, ut in ſuperficie jacentia fundantur; Hoc facto vitrum mox Tincturam attrahet, coloremque hyacinthinum induet, adeò pulchrum, ut Hyacinthi naturalis colori minimè ceſſurus ſit. NB. Si diutiore igne fuſio urgeatur, vitrum aureo, viridi, cœruleo, ac tandem, ſi nimis diu in igne relinquatur, nigro colore tingetur. Qui Rubinum conficere deſiderat, Aurum Potabile coagulatum ſolum ſine ullius rei peregrinæ additione puro & tecto crucibulo immittendo, & per horas aliquot in fuſione relinquendo, ſanguinei coloris vitrum adeò pulchrum conſequitur, ut vel ſolo aſpectu hominis alicujus

cujus curarum, moleſtiarum, & laborum multitudine debilitatam naturam recreare poſſit.

Quo animo ſit ille, qui poſt plurimos labores fruſtrà exhauſtos, ac maximam Divinæ Benedictionis exſpectationem, tandem aliquando oculis ſuis aſpicit, quod fieri illud poſſit, quod tam incredibili deſiderio tamdiu quæſivit, facile quivis conjecturâ ſuâ providere poteſt. Proculdubio *Moſen* Promiſſæ Terræ, quam tamen non intravit, conſpectus ineffabili gaudio affecit. Quanto gaudio exultavit pius ille ſenex *Simeon*, cum Divino Inſtinctu templum ingreſſus infantem JESUM ulnis complexus, eſt, & dixit, '*Domine! jam ſervum tuum in pace dimitte; Nam oculi mei Servatorem tuum viderunt.* Neminem in malam partem interpretaturum ſpero, quod hac comparatione utar. Infans enim meus lutum eſt, & cœnum: Ille verò in Simeonis ulnis cœli ac terræ Dominus. Quemadmodum verò infans JESUS, cum parvus adhuc eſſet, nondum loqui, & concionari poterat, nec miracula edebat, ſed aliis infantibus externo aſpectu ſimilis erat, nec quiſquam adhuc videbat, qualis & quis futurus eſſet, donec ad virilem ætatem perveniens infans in infantia ſua non manſit, verum maxima miracula edidit. Idque ideò quia Divina Eſſentia ab æterno in ipſo occulta temporis progreſſu in ipſo manifeſtata eſt. Cui enim ex ſemine aliquo manifeſtatur, quos colores, & quam figuram planta ex ipſo emerſura habitura ſit? Naſcens debito

modo

modo enutrita tandem patefacit, quæ prius occulta in se continuit.

Pari ratione verum *Ens Primum Auri* in meo Auro Potabili occultum oculis non conspicitur, multò minus, quid Ars ex eo paratura sit; aut parare queat, priusquam ignis opera constantem suam fixionem, aut fixationem, ut Chymici loquuntur, consequutum fuerit. Expectandum igitur patienter, donec hic infans adolescat, & ad virilem ætatem perveniens, viriles actiones edat. Quis unquam crederet, in ovo aliquo totam avis essentiam cum omnibus membris, plumis, & reliquis ad eam pertinentibus, occultam latitare, nisi res vulgo notissima extaret? Vini mustum, si ejus nimia copia exhauriatur, stomacho nocet, eum debilitat, & colicos dolores excitat; Idem, postquam vinum clarum & forte evasit, stomachum, & totum corpus corroborat, & eas demum vires exserit, quas, cum mustum esset, occultas gessit. Cui Vegetabile semen, Animale ovum, aut Minerale Primum Ens innotuit, ille demum novit, quod ex semine herba, ex ovo avis, & ex Primo Ente Mineralium *Medicina Universalis* oriri debeat. Cujus autem captum hæc superant, ut abjectum semen, ovum, & *Primum Ens Mineralium*, Salem videlicet Sulphureum, contemnat, ille etiam inscius occultam herbam, avem, & Medicinam Universalem repudiat. Ideò nemo contemnere debet ea, quorum cognitio ipsum fugit. Ut res probè percipiatur,

piatur, primum Ens Auri veram Medicinam Univerſalem occulit, quam *Tempus*, *Ars*, & *Natura* realiter in lucem producunt. Ideò non eſt, cur aliquis Aurum meum Potabile ſuſque deque habeat, aut contemptui ducat, quod adhuc in infantia ſua verſetur, ac vulgari alicui aquæ ſalſæ ſimilis ſit; ſed potius cogitet, quod albi ovi inſtar, vitellum ſuum temporis progreſſu pulcherrimam avem progeniturum, in internis ſuis penetralibus occultum contineat.

Sed hæc de mei Auri Potabilis natura, & proprietatibus dicta ſufficiant. Medicinalis ejus Uſus inter præcipua mea medicamenta luculenter deſcriptus; propediem typis vulgandus lucem videbit. Quicunque verò illud intereà in uſum adhibere deſiderat, tutò & ſine omni periculo illud facere poterit, cum nihil niſi ea, quæ corporis humani bonæ valetudini conducunt, operetur, debile nimirum Humidum Radicale, ſeu Spiritum Vitalem corroborando, & confirmando, ut hominis vita alatur, augeatur, & multos annos in optatæ valetudinis ſtatu conſervetur, perinde ac olei affuſione lampas, aut lignorum appoſitione ignis vigor conſervatur, ut nec exſtingui, nec mori queat. Cautè tamen & cum judicio ejus Uſus admittendus eſt, eo quod purus putus ignis exiſtens modicè vult adhiberi. Ab initio una aut duæ guttulæ in vino, cereviſiâ, alioque potu, commodiſſimè verò in Spiritu Vini ægro propinandæ ſunt: ſequente die guttula

tula una addenda, ac deinceps unius guttulæ additione singulis diebus dosis augenda est, donec sudoris & urinæ expulsionem, ac quandoque etiam lenes aliquot sedes operetur. Hac operatione factâ, eodem planè modo unius guttulæ omissione doses quotidianæ iterum diminuendæ sunt, donec ægritudo feliciter sublata ulteriore ejus usu ægrum supersedere jubeat. Cunctis ritè peractis manifesto innotescet, quasvis ægritudines, etiam occultas hoc medicamento expelli, & quasi consumi, sicut lignum ab ardente igne consumitur, ità ut præter fixum Salem nihil omninò remaneat, & cuncta in nihilum redigantur. Omnes enim morbi, ut suprà indicavimus, ex humoribus humidis ortum trahunt, quibus nihil est, quod commodius & tutius medeatur, quam Aurum hoc Potabile, quod omnibus humiditatibus nimiis vehementer resistit, easdem aperiendo, incidendo, consumendo & dispellendo, haud secus ac Sol aquam in vase aliquo consumit, & evaporando dispellit. Hinc *Lepram, Morbum Gallicum, Quartanam*, & omnes alias Febres, *Scorbutum, Epilepsiam, Apoplexiam, Melancholiam Hypochondriacam, Calculum in renibus, & vesicâ, Podagram*, omnesque tàm notos, quàm ignotos *Matricis morbos*, & Mulierum varias ægritudines, ut & horrendam *Pestem*, cum omnibus affectibus malis ex ea ortis curatione sua tollit, & præservatione suâ avertit. Nihil enim corruptioni, & interitui obnoxium deprehendi-

henditur, quàm nimium Phlegma, ſive immatura humiditas, quæ citiſſime in putrefactionem abire ſolet. Hinc dilucidè patet, quod ſanguineus aliquis ſicciore temperamento præditus longe meliore fruatur valetudine, quam humiditate abundans Phlegmaticus. Saccarum ſiccum multos annos durat; humectatum verò aceſcit, & mucidum evadit, licet Sal ſit, & aliis Vegetabilibus corruptibilibus miſceatur, ut eadem conſervet.

Hinc videre eſt, quod ſuperflua humiditas morti januam aperiat, per quam vitam adoriatur. Calida & temperata ſiccitas autem è contrario cuncta in ſtatu incolumi conſervat, & cuivis corruptioni aditum occludit. Pulchræ, & eleganti ſtructurâ ſuperbientis domus tectum hinç inde pervium & rimarum plenum pluviam admittit totam ſtructuram ubique humectantem, & putredine corrumpenrem; Si vero tecti foramina obturantur, aut feneſtræ, per quas pluviæ aditus patuit, occluduntur, ac è contrario aliæ aperiuntur, ut per eas admiſſus calidus aër ubique conceptam humiditatem exſiccet, & putredinis progreſſum inhibeat, totum ædificium ſartum tectum conſervatur, quod alias in putredinem abiens corrumperetur. Homines in uliginoſis, & paludoſis locis habitantes, & aquoſo cibo ac potu victitantes Phlegmatico, & minus ſano fruuntur plærunque temperamento, catharris ut plurimum & ſcor-

 buto

buto divexati. E contrario illi, qui alta, & excelſa loca, ſicciore & puriore aëre gaudentia, incolunt, ac cibis valetudini magis conducentibus veſcuntur, aquoſas illas ægritudines neſciunt, robuſtis corporibus florent, ac carnem duram, denſam, & optimè conſtitutam habent. Diſcrimen hoc non in hominibus ſolis, ſed & in omnibus aliis rebus animadvertitur. Etenim non modo panis, caro, fructus, & quæ alia ejuſmodi ad quotidianum cibum adhibentur, multò citius in humidis locis muceſcunt, & corruptionem ſubeunt, verum etiam metalla ipſa, ut ferrum, cuprum, ſtannum, & ſimilia humidi aëris corruptionem non effugiunt, ſed rubigine obducuntur, quam in aëre ſicco non ità facile contrahunt. Ex his omnibus, ſuperfluam humiditatem omnibus rebus ſemper noxiam corruptioni feneſtram aperire, adeò clarè liquet, ut neminem forte credam, qui contrarium quid opponere ſit auſurus.

Quandoquidem igitur hoc meum Aurum Potabile inter omnia medicamenta, quocunque etiam titulo inſigniantur, in corruptionibus tollendis maximè excellit, & tàm in præſervatione, quàm curatione quàm tutiſſimè adhiberi poteſt; Jure ac meritò etiam *Vniverſalis Medicina*, cui nulla alia præponenda, haberi, & æſtimari debet.

Hæc pauca de mei Auri Potabilis uſu, efficacia, & virtutibus in Vegetabilium, Animalium, & Mi-

& Mineralium curatione hîc deſcribere volui. Plura in deſcriptione uſus meorum præcipuorum Medicamentorum proximè ſequentur.

Reſtat, ut de dicti mei Auri Potabilis præparatione paucis mentionem faciam, licet jam ſæpius in plurimis ſcriptorum meorum locis id fecerim, & dilucidè admodum eam monſtraverim; Philoſophico tamen more, nullo *Recipe* poſito expreſsè, ſed hinc inde particulatim, ut in Miraculo Mundi, ejuſdemque Expoſitione, & Continuatione, ubi breviter deſcripta eſt, ut ideò ulteriore illuſtratione non egeret. Cunctis tamen abunde ſatisfacturus loco auctarii unumquemque moneo, ne opinetur, ſubjectum hoc alicunde ex peregrinis & longè remotis locis multorum ſumptuum & impenſarum adjumento petendum eſſe. Etenim materia, ex qua meum Aurum Potabile paratur, ubique locorum, & quidem pauperrimo æquè ac ditiſſimo ferè gratis, & ſine ſumptibus ſe offert, tridui ſpacio ad perfectionem deducendam. Ad eam dico perfectionem, ut rectè mens mea percipiatur, ad perfectionem (inquam) eam, quam infantia ejus requirit, ut nimirum *Lac Virginis*, aut clara Aqua Univerſalis & Medicinalis evadat, quam ego *Aurum Potabile* nuncupo, & in qua *Draconis ſanguis* precioſiſſimus abſconditus latitat, certi & definiti temporis ſpacio per fixationem in conſtantem *Salamandrum* trans-

mutandus; id quod hactenus nondum consequutus sum, ac ideò verbis pluribus uti supersedeo, in meo Auro Potabili acquiescens, de quo multoties operâ meâ parato hîc ago, & de majoris momenti rebus plura verba facere desino. Intereà nullum mihi dubium est, si tempus & labor impendatur, quod hoc Aurum Potabile tàm siccâ quàm humidâ viâ fixationis & constantiæ suæ terminum consequuturum esset. Præterea inficias neutiquam eo, quod idem Aurum Potabile ex omnibus totius mundi rebus confici queat, ex uno tamen Subjecto facilius & citius, quàm altero. *Nullus infans tam pauper nascitur, qui non necessariò illo Subjecto fruatur, & sine ipso vitali aura vesci queat.* Ideò Veterum Philosophorum nonnulli scripserunt, *Adamum & Evam in Paradyso eandem Materiam habuisse*, cum tamen vestibus induti non fuerint, ut ex Sacris colligitur, sed arborum foliis verenda sua texerint, postquam Dei vocem audivissent, & se nudos esse comperissent: Extrà Paradysum enim ex animalium pellibus Deus ipsis demum vestes paravit.

Cum senex Eremita *Morienus* de *Universali Subjecto* cum Rege *Calid* sermocinaretur, & hic ejusdem detectionem ab illo postularet, ille respondit: *Tu ipse, ô Rex, Subjectum illud penes te habes.* Absoluto opere vasi, quod Lapidem continebat, hæc verba inscripsit: *Qui omnia secum portat, alieno auxilio non indiget*; quibus significabat,

cabat, quod ubique iterum *Materiam Universalem* consequi posset, nec ullius hominis auxilio ad ejus acquisitionem indigeret. *Maria* Prophetissa Mosis soror *Trium horarum Opus* nominat; alius *Philosophicum septem dierum Opus* appellat. Ego Glauberus novitius Hermetis discipulus verissimè assero, quod hoc meum Aurum Potabile, de quo in hoc scripto agitur, non solum Trium dierum, sed & *trium horarum intervallo* perfici queat, & quidem ex ejusmodi subjectis, quæ ubique reperiuntur, & quibus nemini ignotis unusquisque utitur, & in vivendo carere nequit. Puram putam veritatem indico nullis similitudinum, aut verborum tectorum involucris absconditam. Imò ne quis autumet, quod hæc mea scripta non secundum literam intelligenda sensui tecto cuncta involvant, tertiâ vice affirmo, quod Aurum Potabile, de quo scripsi, ex quovis Vegetabili, Animali, & Minerali, sed tamen ex uno citius, & facilius, quàm altero, parari possit. Quamvis enim ex quovis ligni, panis, aut carnis frusto, & straminis, foliorum, aut graminis manipulo parare cuivis integrum sit, facilius tamen ex Salis, omnium Vegetabilium & Animalium quasi centri concentrati manipulo parabitur, id quod tanquam veritatem infallibilem toti Mundo relinquo. Rectè tamen quis me intelligat velim, qualis Salis hîc indicium faciam; nullius nimirum alîus, qam illius, qui in omnibus rebus invenitur.

Ut adhuc longè clarius & apertius meorum verborum ſenſus pateſiat, parvam ſed fundamentalem diſſertationem ſubjungam. Artis ſtudioſo alicujus boni conſequendi cupiditate ardenti non ſufficit hujus aut illius Philoſophi lectio, ex qua nuda ſibi mox perſuadeat; quod illicò Artem clarè & dilucide traditam deprehenſurus ſit: Sed accuratè meditari ipſe debet, quid illud ſit, quod quærit, unde originem ſuam traxerit, & quo pacto, aut quâ viâ id ſibi conſequi liceat. Nam ſi ab ultimis, & extimis oris uſque ad intima penetralia res cunctas inveſtigaverimus, comperiemus, Deum ſolum & unum fuiſſe ab æterno, uſque ad illum terminum, quo ipſi placuit viſibilia ad gloriam & delectationem ſuam creare. Hoc facturus dixit: *Fiat*. Ut primum hoc *Fiat* à Deo pronunciatum eſt, ſe incepit movere, & in quatuor Elementa mutare, ex quibus Elementis poſtea emerſerunt cuncta, quæ oculis cerni poſſunt, & ſine quatuor Elementis nec eſſe nec conſiſtere queunt, ſine quibus & natura ex ſe ipsâ prodire neſcit. Si verò quid purius & melius iis, quæ ab Elementis generantur, quis acquirere conaretur, *Ars* ipſi adeunda eſſet, quæ *Naturam ſuperans* eo tendit, quo pervenire Naturæ non datur, & operationem ſuam inde ordiri debet, ubi Natura ulterius pergere neſciâ ſuam finivit. Tunc enim acquiritur *Quinta Eſſentia*, quæ gradu uno Naturam ſuperans ab Arte ulte-

ulterius promoveri nequit. Si verò ipsâ Essentiâ Quintâ melius aut majus quid aliquis consequi cuperet, aliâ viâ procedendum esset, siquidem arti, sicut diximus, ultrà Quintam Essentiam progressus ulterior non datur. Ideò necessitas postulat, ut ad *Centrum* redeatur, ex quo Elementa ortum suum trahunt. *Centrum* hoc est Divinum illud *Fiat*, seu *Sal Vniversalis Hermaphroditicus*, naturæ utriusque particeps, qui, verum *Primum Mobile*, in se occulta continet duo contraria, quæ in se invicem agentia, *tria Principia trium Regnorum*, *Vegetabilis*, *Animalis*, & *Mineralis* pariunt, & per quatuor Elementa eadem nutriunt, & multiplicant, quem cursum communem Natura sequitur. Ars verò longè ulterius progreditur, *Circumferentiam* ad *Centrum* reducit, ac illi *Centro* seu *Primo Mobili* non permittit, ut duobus illis contrariis in se mutuò agentibus *Patiens* ab *Agente* vincatur, & in tria ista Regna, Vegetabile nimirum, Animale, & Minerale tanquam Circumferentias suas transeat; sed primum illud Mobile vincit, ac compescit, ut vires suas non dividat, & largo ambitu explicet, verum quasi in se deglutiat. Perinde ac si *Draco* propriam suam caudam venenatam sibi ipsi morsu aufert, & eodem se nutrit, quando alius cibus ipsi non suppetit, atque hoc pacto summa Medicina evadit. Ideo sapientissimè Hermes, *Draco noster*, inquit, *non moritur nisi per F. & S.*

 Necesse

Necesse est, ut unus ignis alterum vincat, & in nobiliorem essentiam transmutet. Talis ignis est Arcanum meum *Alkahest*, sive *Aurum Potabile verum*, quo admiranda effici possunt. Aqua est pellucida, & clara, in qua ignis color, & forma latitat, & intrò versa est. Facili autem negotio, & celeriter iste ignis internus manifestatur, & in conspectum oculorum, igne duplici, sicco nimirum, aut humido, educitur. Siccus modus vulgarium ligni carbonum calore, & igne perficitur. Ad humidum modum adhibendus est Spiritus Vini probè rectificatus, & omni suo phlegmate liberatus. ℞. Ignis sicci & concentrati ℥j. eam impone ℥iij. humidi ignis, sive Spiritus Vini, qui, ut humidus ignis, siccum mox deglutiet. Uterque aliquot horas in phiola longum collum habente, ignis calore debito digestus, sanguineum colorem induet, concentratas vires cum coloribus pulchris, ac jucundo sapore, & odore, quibus cor corroborantibus, omnes alias Aromaticas Essentias cordis corroborationi inservientes, longè antecellit, manifestabit, & oculis subjiciet. Nam quæ antea intrò conversa, ac in imis penetralibus conclusa fuerunt, ea omnia foràs eliciuntur, ac visibilia redduntur, inque sensus externos incurrunt. Hoc pacto abjectus & parvus infans, qui albo colore vestitus est, eloquens, fortis, & prudens vir evadit, ipsumque *Lac Virginis* in *Draco-*

nis

nis sanguinem efficacissimum mutatur. Verissima hæc est *Aqua Vitæ*, & verissimum *Vinum Salutis*, cujus aliquot guttulæ saltem quotidiè in usum adhibitæ, valetudinem bonam conservant, & longam vitam largiuntur. Hujus Aquæ Vitæ, ut & veri mei Auri Potabilis sæpius dicti admirandam & celerrimam in Medicina, & inprimis in imperfectiorum metallorum transmutatione operationem, & efficaciam multi homines honesti apud me oculis suis aspexerunt.

Si cui igitur gravibus morbis divexato, & nullum auxilium in vulgaribus, & notis illis Medicamentis Galenicis invenienti hujus mei Auri Potabilis adjumento opus foret, ejus tantum, quantum ad recuperandam pristinam valetudinem requiretur, ex Christiana dilectione lubens ipsi largiar, idque propterea eò lubentius, ut his temporibus ultimis, in quibus omnis malitiæ & omnium scelerum sentina verissima mundus hic perversissimus evasit, admiranda Divinæ Potentiæ miracula innotescant, & osoribus hujus nobilissimæ artis, qui ex mera invidia, & ignorantiâ Philosophos veros contemnunt, & mendaciorum ac fallaciarum accusant, impudica ora obturentur. Nullum mihi dubium est, haud paucos repertum iri, qui in Auro Potabili conficiendo vestigiis meis insistent, & illud temporis progressu ad majorem perfectionem deducere

conabuntur, quibus ego felicem ſucceſſum non invideo, ſi Deus tanto dono ipſos dignatus fuerit. Plura iis, quæ hinc inde in ſcriptis meis de hoc Auro Potabili abſcondidi, nemo ex me expiſcabitur. Unicuique ſufficiat, quod Medicinam paratam apud me invenire poſſit, quod ex centum vix unus facturus eſſet, ſi ejuſdem poſſeſſor eſſet. Cauſas, quæ me impulerunt, ut publico ſcripto eam divulgaverim, & ægris conſolandis ac reſtituendis obtulerim, ſuprà jam ſatis prolixè indicavi.

Concluſionis igitur loco iterum firmiter aſſero, omnia ea veriſſima eſſe, quæ de hâc meâ Medicinâ, & de viribus ejus, quas in Vegetabilium, Animalium, & Mineralium emendatione exſerit, hoc meo ſcripto prodidi, Nemo autem eo audaciæ procedat, ut ea contemnat, aut tanquam vana, & impoſſibilia repudiet. Periculum pro lubitu facere unicuique integrum eſt. Medicina parata, quamdiu vixero, in promptu ſemper apud me erit. Eam nemini denegabo; Imo & uſum ejuſdem æquè in emendandis Vegetabilibus & Animalibus ac ipſis Mineralibus nonnullis amicis ad oculum demonſtrabo, ut Dei miracula & Artis poſſibilitas manifeſtentur, & in apertum veniant.

Deus Omnipotens, omnium rerum Principium, & Finis calefacientem ſcintillam ſuæ ſanctæ,

ſanctæ, æternæ, infinitæ, & omnia corrigentis Lucis nobis in noſtra frigida, & tenebris oppleta corda ex mera ſua gratia, & miſericordia inſerat, ut in eo tanquam in ſalſa & ſulphurea aliqua terra, inſtar ſeminis alicujus parvi, nutriatur, augeatur, & in animarum noſtrûm omnium ſalutem millecuplos fructus producat: AMEN.

AD-

ADMONITIO
AD
LECTOREM.

VT Benevolus Lector opusculi hujus sensum accuratius assequatur, & contenta ejus melius percipiat, brevi anacephalæosi ejus argumentum repetitum hîc subjungere operæ pretium duxi.

Totius autem rei cardo in eo versatur & consistit, quo pacto videlicet ex Vegetabilibus, Animalibus, & Mineralibus, quæ ubique reperiuntur, Medicina Vniversalis negotio admodum facili paretur, & quod eadem ideò Universalis *nuncupetur, quod trium Regnorum, Vegetabilis puta, Animalis, & Mineralis defectibus & ægritudinibus medeatur. Etenim cuncta Vegetabilia hujus Medicinæ adjumento multò celerius & efficacius crescunt, ac multò suaviorem odorem ac saporem nanciscuntur, quam illa, quæ vulgari pecudum fimo stercorantur. Pari ratione in maribus & fœminis fertilitas Animalis augetur, humidum radicale corroboratur, & omnes totius corporis obstructiones reserantur, & auferuntur. In Minerali Regno efficacissimum est remedium imperfectorum Metallorum, dum ea emen-*

emendat, Mercurium Vivum in perfectum Aurum transmutat, & silices, crystallos, ac vitra crystallina in pulchros rubinos, & hyacinthos, colore sed non duritie naturalibus similes, tingendo transmutat. Hæ virtutes commemoratæ omnes in dicta Medicina Universali, seu Auro Potabili perfecte inveniuntur, ob quas etiam jure ac merito Universalis Medicina *nominari debet. Hæc Admirandorum Divinorum, & bonæ, salutarisque Medicinæ studiosos celare nec volui, nec debui.*

FINIS.

